

ΚΟΝΙΤΣΑ

98. Μάης - Ιούνης 2001

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ, ΤΕΥΧΟΣ 98 ΔΡΧ. 300
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ
Η τρέλα στις αγελάδες, Π. Λαζαρόπουλου	137
Εύαθλος 2001	140
Επικοινωνιακό καθεστώς της Κόνιτσας	
Ι. Λυμπερόπουλου	143
Ο Πουκεβίλ στην Κόνιτσα, Χ. Γκούτου	149
Η εγκατάλειψη της Αρχ. Δωδώνης, Ν. Ρεμπέλη	154
Εθν. αγώνες των δασκάλων Φούρκας Χ. Γκόγκα	157
Το αλέτρι του πατέρα μου, Αγ. Πολίτη	161
Ήθη και Έθιμα Ζέρμας, Ι. Τσάγκα	165
Ο Αη-Γιώργης, Κ. Γ. Κίτσιου	169
Εκδηλώσεις στο Σολέντο *	174
Από την όμορφη Μόλιστα Π. Μακαρίου	175
Δελτίο τύπου Δ. Κόνιτσας, Ε. Τσινασλάν	179
Εθνική Αντίσταση, Ι. Δάφνη	180
Απονομή Χρ. Επάθλων	181
Το Δ.Σ. Εν. Ηπειρ. Βύρωνα, Θ. Τέλη	183
Οδοιπορικό Συλλόγου στο Μοναστήρι Ο. Χούψια	186
Το Κεφαλοχώρι και τα μνημεία, Μ. Σδούκου	187
Η παρουσία στους Συλλόγους, Θ. Πορφύρη	189
Πρόσωπο προς μίμηση, Λ. Εζνεπίδη	190
Βιβλιοπαρουσίαση, Ι.Τ.	191
Ειδήσεις - Κοινωνικά	194

Κόνιτσα

98. Μάης - Ιούνης 2001

Φωτ. εξωφύλλου: Πυρσόγιαννη.
Έργο ζωγράφου Ζήκου Δέδου.

**Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή**

**Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ικαρος**

**Υπεύθυνος σύμφωνα
με το νόμο:**

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655) 22.464, 22.212
Fax: (0655) 22.464

Γραφικές Τέχνες

ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10, 45221 Ιωάννινα
Τηλ.-Fax: 0651 - 77358

**Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ. 2.000
Εξωτερικού, Δολ. USA 20 Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη
ή στο Βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα**

Η ΤΡΕΛΑ ΣΤΙΣ ΑΓΕΛΑΔΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Με τον ξαδερφό μου το Βασίλη, πιτσιρίκοι ακόμα, πηγαίναμε στη μάντρα του κήπου του κι από κει χαζεύαμε τις αγελάδες της Θεία-Στέφαινας και τα μοσχάρια τους, που ήταν κι εκείνα σαν κι εμάς παιχνιδιάρικα. Καμιά φορά πίναμε κι απ' το γάλα τους, που ήταν ελαφρύ, κατάλληλο για τις παιδικές αρρώστιες. Η θεία-Στέφαινα ήταν η μόνη που έτρεφε αγελάδες στο χωριό.

Αργότερα σαν ξεμακρύναμε απ' το χωριό, οι αγελάδες μπήκαν για τα καλά στη ζωή μας. Θα μπορούσαμε να πούμε, με τη σημερινή γλώσσα, πως φτάσαμε σε σχέση εξάρτησης. Μοσχарίσιο το λέγαμε κι ας ήταν κρέας από "παλιοβοϊδιάδες που είχαν οργώσει όλη τη Θεσσαλία", όπως το σχολίαζαν οι αστείοι της παρέας.

Δυσκολεύτηκα πολύ να το βάλω στο στόμα μου μιας κι ως τότε δεν το είχα γευτεί. Πάντα δύσκολη η αρχή, ύστερα γίνεται συνήθεια, οι πριζόλες, μοσχάρι ψητού, κοκκινιστό, κεφτέδες, μπιφτέκια, σουτζουκάκια και γιουβαρλάκια, συστατικό στο μουσακά, συμπλήρωμα στη μακαρονάδα, στις κατσαρόλες, στις ψησταριές, στους φούρνους. Λύσεις νόστιμες, γρήγορες, λύσεις του συρμού για τα άδεια και για τα απαιτητικά στομάχια. Κι όλοι ήταν ευχαριστημένοι νοικοκυρές και ευωχούμενοι. Βασική μερίδα στα τραπέζια και στις διασκεδάσεις. Μοσχарίσιο και μια και δυο και πέντε

καμιά φορά κι ολόκληρη τη βδομάδα όλες οι μάνες μεγάλωναν τους κανακάρηδες τους με το μοσχарίσιο.

Τι άλλο είναι αυτό αν δεν είναι εξάρτηση;

Καθώς οι άνθρωποι πλήθαιναν, μεγάλωνε κι αυτή η εξάρτηση και να καρabiές κι αλυσίδες τα ψυγεία να ξεφορτώνουν κρέατα από χώρες μακρινές. Αλυσίδες και τα μεγάλα καταστήματα, που έκαναν και προσφορές φτηνό κρέας. Αλυσίδες και τα φαστφουτάρια με το πολυδιαφημισμένο μπιφτέκι. Κι οι άνθρωποι στην ουρά για να αποκτήσουν και να γευτούν κρέας και κάθε λογής παρασκευάσματά του.

Οι βόρειοι εταίροι μας πιάσαν από νωρίς το νόημα κι η εκτροφή των αγελάδων χρόνο με το χρόνο ανέβαινε κατακόρυφα. Μεγάλοι αυτοί κι αδέσμευτοι, σε μας τους φτωχούς συγγενείς θα έδιναν λογαριασμό; Αυτό δα έλλειπε! Ένωση να το πεις, παρεούλα να το ονομάσεις, το ίδιο κάνει. Άλλοι έχουν το τουπέ και την πρωτοκαθεδρία κι άλλοι είναι της καρπαζιάς. Κανόνας απαράβατος.

Από μας απαίτησαν να ξερριζώσουμε τα πατροπαράδοτα αμπέλια μας, να περιορίσουμε τις ελιές, τα καπνά, τα βαμπάκια μας, τα μόνα που παράγει ο τόπος και συγκροτούν τον κορμό της οικονομίας μας. Και τι να βάλουμε στη θέση τους; Μελιτζάνες, αγγινάρες και ξυλάγγουρα. Περισσότερο τους ενδιέφερε τι θα χαλάσουμε

και όχι τι θα φτιάξουμε. Κι ύστερα αυτοί, σαν μεγάλοι σέρνουν βαλίτσες κι αποσκευές πολλές στις μετακινήσεις τους· κάποιους δεν πρέπει να έχουν να τους τα κουβαλά; Κοντζάμ αφεντικά αυτοί, να ρίξουν τη μύτη τους; πάει; Άσχημα μας πέφτει αυτός ο ρόλος; Ο άνθρωπος ή θα παράγει ή θα προσφέρει υπηρεσίες. Καλομελετημένα πράγματα και καλοβαλμένα.

Όλα καλά κι όλα ωραία. Θαυμασιά. Μέχρι που σαν κεραυνός στο ξάστερο, έφτασε η μεγάλη είδηση. Οι αγελάδες τρελλάθηκαν: Θεέ και Κύριε! Ως τώρα ξέραμε πως η τρέλα ήταν προνόμιο των ανθρώπων. Πώς έγινε αυτό; Την κόλλησαν απ' τον άνθρωπο; Ναι! Έτσι έγινε· η τρέλα του ανθρώπου που έφτασε ως εκεί.

Στην Οικονομία η τρέλα παίρνει το όνομα "μανία" και γίνεται ιδέα έμμονη. Για το κέρδος, τον πλουτισμό, το θησαυρισμό. Και για να'χει αυτή την κατάληξη σίγουρη δημιούργησε το σύνδρομο του καταναλωτισμού με χίλια δυο κόλπα και τεχνάσματα. Στο θέμα που μας απασχολεί ζήτηση υπάρχει, σκέφτηκαν. Δεν την προλαβαίνομε. Τη πρέπει να γίνει; Έξυσαν την κούτρα τους και το βρήκαν. Θα κάνουμε τα ζώα μας να μεγαλώνουν γρήγορα και πιο γρήγορα να αναπαράγονται. Πρώτο μέτρο τεχνητές γονιμοποιήσεις. Ύστερα παχυντικά. Δόξα τω Θεώ δεν τον ξεχνούν κι αυτόν όταν τους σιγοντάρει· χημεία έχουμε αναπτυγμένη· κάτι θα βρει να μας δώσει. Όμως χρειάζεται και η τροφή· αυτό δεν μπορούμε να το καταργήσουμε. Αυτά που ως τώρα χρησιμοποιούμε,

τριφύλλια και καρποί, στοιχίζουν. Πρέπει κάτι άλλο να βρούμε, να κατεβάσουμε το κόστος. Που ξέρεις; Από κείνες τις μακρινές Ηπείρους μπορεί άλλοι σαν κι εμάς να βρεθούν μπροστά μας σαν το φάντη το μπαστούνι. Εδώ βασανίστηκαν λίγο για να βρουν τη λύση. Και ξαφνικά ο νους τους πήγε σε κάτι άχρηστες ποσότητες κρέατος και άλλα υπολείμματα, που τα πετούσαν, απερίσκεπτα. Πώς, όμως, να τα δώσουμε στις αγελάδες μας; Αυτές ούτε λύκοι είναι, ούτε ύαινες, ούτε κοράκια. Είναι φτιαγμένες απ' τη φύση τους να τρώνε χόρτα και φυτά· δεν είναι σαρκοφάγα.

Και ξαφνικά, εκεί που οι μελετητές ερευνούσαν, σαν αστραπή κατέβηκε στο μυαλό τους η ιδέα. Τούτα τα ζώα τρώνε πίτουρα και άλευρα. Αυτό είναι που γυρεύουμε, είπαν.

Έτσι τα ψοφίμια και τα απορρίματα έγιναν άλευρα κι οι αγελάδες ξεγελάστηκαν. Σε χρόνο ρεκόρ στήθηκαν οι σχετικές βιομηχανίες και η παραγωγή έφτασε σε δυσθεώρητα ύψη. Όλες οι κρεατοπαραγωγές χώρες του βορρά βολεύτηκαν μια χαρά και οι παραγωγοί έτριβαν τα χέρια τους με ικανοποίηση, καθώς το χρήμα έρρεε άφθονο στις τσέπες τους.

Μέχρι που έσκασε η βόμβα: Οι αγελάδες τρελλάθηκαν! Βλέπεις στη σπουδή τους ξέχασαν, πως τούτα τα άλευρα προέρχονταν από άρρωστα ζώα. Και το χειρότερο; Η τρέλα αυτή μεταδόθηκε και στον άνθρωπο κι ήταν, δυστυχώς, θανατηφόρα. Όσους χτυπούσε, πολύ σύντομα υπέκυπταν στο μοιραίο. Το κακό επέστρεψε εκεί απ'

όπου ξεκίνησε, σα γράμμα ανεπίδοτο. Η φύση τιμώρησε σκληρά αυτούς που πήγαν να παραβούν τους σιδερένιους νόμους της...

Να κρυφτεί; Τέτοια πράγματα δεν κρύβονται καθώς στον άνθρωπο κάποτε ξυπνούν αυξημένες ευαισθησίες και επαναστατεί. Στην αρχή το θέμα πήγε να αντιμετωπιστεί με μπαλώματα. Όμως, μέρα τη μέρα τα κρούσματα πλήθαιναν κι απ' τη μια χώρα χτυπούσαν στην άλλη, σ' όλες που πήραν μέρος σ' αυτόν τον πρωτοφανή βιασμό της φύσης κι ούτε κανείς ξέρει αν και πότε θα σταματήσουν.

Πριν από λίγο καιρό ένα παρόμοιο θέμα εμφανίστηκε στα πουλερικά με τις λεγόμενες διοξίνες. Ύστερα διαδόθηκε πως η τρέλα παρουσιάστηκε και στα πρόβατα. Φαίνεται πως η τροφή αυτή χρησιμοποιήθηκε σε όλα τα κρεατοπαραγωγά ζώα, γιατί όχι και στα γουρουνία, που καταβροχθίζουν τα πάντα.

Θα ρωτήσει κανείς: Τώρα τι θα φάμε; Τ κεφάλι μας! είναι η απάντηση χωρίς εξωραϊσμούς, ωμή. Πως ακόμα ζούμε είναι παράξενο, είναι ζήτημα τύχης. Γιατί αυτό δεν είναι η μόνη επέμβαση του ανθρώπου στη φύση και στο περιβάλλον που ολοένα και πιο πολύ ερηνώνεται. Θά'ρθει η στιγμή που θα φτάσουμε στο μαρτύριο του Τάνταλου: Δε θα μπορούμε να πιούμε νερό κι ας κυλάει άφθονο γύρω μας.

Γιατί θα είναι δηλητηριασμένο!!!

Εδώ που φτάσαμε δε χωρούν ευχές. Ο άνθρωπος απαρνήθηκε ιδέες, ανθρωπιά και φιλότιμο, τον ίδιο τον εαυτό του. Αδιαφορεί για την ίδια του την ύ-

παρξη. Μπορεί να διατηρεί πίστη κι εμπιστοσύνη στο Θεό; Μόνο το συμφέρον του, παντοδύναμο, τον απασχολεί και γεμίζει τη ζωή του. Στις διακρατικές σχέσεις η διπλωματία και τα διεθνή θέσμιμα έχουν μπλέξει ή, μάλλον, έχουν ταυτιστεί με το Marketing.

Η στήριξη σε θέματα εθνικών ανταγωνισμών και διεκδικήσεων ανταλλάσσεται με οικονομικές παροχές. Και οι αρχηγοί των κρατών έχουν μεταβληθεί σε πλασιέ των προϊόντων της χώρας τους.

Σήμερα ο άνθρωπος έχει γίνει πειραματόζωο. Πειραματίζεται σε ζώα και φυτά, των οποίων γίνεται ο ίδιος τελικός αποδέκτης και χρήστης και μάλιστα πριν αποδειχτεί η επιτυχία του πειράματος. Δεν είναι λοιπόν, πειραματόζωο; Ακόμα μεταβάλλει το χώρο που ζει σε νεκροταφείο ατομικών και άλλων καταστροφικών αποβλήτων, που είναι αποδειγμένο, αργά ή γρήγορα, θα δηλητηριάσουν υπέδαφος και έδαφος, με ό,τι παράγει και τότε, μοιραία, η ζωή θα καταντήσει κόλαση. Τότε οι ζωντανοί θα παρακαλούν τους νεκρούς να βγουν απ' τους τάφους για να πάρουν εκείνοι τη θέση τους. Εκεί μας οδηγεί σταθερά η Νέα Τάξη πραγμάτων, που μόνο νέα δεν είναι και κάθε τόσο βρυκολακιάζει.

Πότε με το όνομα του Χίτλερ πότε με το όνομα κάποιου διαδόχου, του, υπερεξουσιαστή. Η διαφορά του τότε με το τώρα; Ο Χίτλερ είχε αντίπαλους, ενώ σήμερα κανείς δεν αντιστέκεται στα όσα άνομα διαπράττονται, στο όνομα ανθρωπίνων ιδεωδών...

Πάνος Δ. Λαζαρόπουλος

Ευαθλος 2001

Από το Δήμο Κόνιτσας σε συνεργασία με τη "NO LIMITS" διοργανώθηκε από τις 26 Μαΐου μέχρι την 1 Ιουνίου ο "ΕΥΑΘΛΟΣ" με τη συμμετοχή πολλών αθλητών.

Με σημείο απογείωσης τον Αϊ-Λιά οι αεραθλητές γέμισαν με τα αλεξιπτώτα τους τον ουρανό αιωρούμενοι κατά δεκάδες πάνω από την πόλη.

Ήταν πραγματικά ένα ωραίο θέαμα.

Παράλληλα με τα αλεξιπτώτα πλαγιάς έγιναν αγώνες και σε άλλα αθλήματα: Καγιάκ, ποδήλατο βουνού, αναρρίχηση κ.α. (λεπτομέρειες βλέπουμε στο πιο κάτω δελτίο τύπου).

Κατά την διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας γεννήθηκε ένα νέο life style, το οποίο εμφανίστηκε και στην Ελλάδα. Βασικό του χαρακτηριστικό η άμεση σχέση με τη φύση, ενώ φορείς του ήταν οι ποικίλες υπαίθριες αθλητικές δραστηριότητες, μια τάση με συνεχή αυξανόμενο ρυθμό.

Με αφορμή λοιπόν αυτήν την εξέλιξη, η NO LIMITS αποφάσισε το 1997 να διοργανώσει τον πρώτο "ΕΥΑΘΛΟ" ο πρώτος ιστορικά θεσμός στον χώρο αυτό και σήμερα αναμφίβολα κορυφαίος θεσμός των υπαίθριων εκδηλώσεων στην Ελλάδα.

Έτσι ο φετινός "ΕΥΑΘΛΟΣ 2001" αγκάλιασε γεωγραφικά έξι Δήμους καλύπτοντας πλέον σχεδόν το σύνολο της Περιφέρειας της Ηπείρου.

Πιο συγκεκριμένα, αγωνιστικές δραστηριότητες ή παράλληλες εκδηλώσεις

πραγματοποιήθηκαν στους Δήμους: Τύμφης, Κατσανοχωρίων - Αγνάντων, Μολοσσών, Φαναρίου - Αχέροντα Ιωαννιτών και φυσικά στον Δήμο Κόνιτσας, που παραμένει ο βασικός κορμός της διοργάνωσης.

Το αγωνιστικό πρόγραμμα είχε ως εξής:

Σάββατο 26 Μαΐου

"Διάσχιση Αχέροντα"

Νικήτριες ομάδες είναι:

1η (Κωστόπουλος Νίκος - Θεοχαρόπουλος Γιάννης) (Αρ. ομάδ. 4) (Χρόνος: 56.48")

2η (Λουκάς Ανέστης - Κοιρωνάρος Παν/της) (Αρ. ομάδ. 21) (Χρόνος: 1.2'.20")

3η (Καρπουζά Βίκη - Αναστασίου Μαρίνα) (Αρ. ομάδ. 3) (Χρόνος: 1.23'.20")

4η (Μαρέτης Άγγελος - Κωλέττης Αλέξανδρος) (Αρ. ομάδ. 7) (Χρόνος: 1.07'.01")

Κυριακή 27 Μαΐου

“Ράφτινγκ στον Άραχθο”

1η (Αρχηγός: Νικολόπουλος Χρήστος - Οδηγός: Πολιτάκης Γιώργος)

2η (Αρχηγός: Σμύρης Θανάσης - Οδηγός: Γκόλιας Κώστας)

3η (Αρχηγός: Γεωργούλης Γιάννης - Οδηγός: Κυρίσης Βαγγέλης)

Τρίτη 29 Μαΐου

“River Trekking

(πεζοπορική διάσχιση)

στον Καλαμά”

Νικήτριες ομάδες είναι:

1η (Κωστόπουλος Νίκος - Θεοχαρόπουλος Γιάννης) (Αρ. ομάδ. 25) (Χρόνος: 39'.55'')

2η (Καρπούζα Βίκη - Αναστασίου Μαρίνα) (Αρ. ομάδ: 24) (Χρόνος: 41'.05'')

3η (Κοιρωνάρος Παν/της - Κολυβάρης Παν/της) (Αρ. ομάδ: 29) (Χρόνος: 42'.20'')

Τετάρτη 30 Μαΐου

“Τρίαθλο στα Ιωάννινα”

Νικήτριες ομάδες είναι:

1η (Αρετάκης Ν. - Γιαννάκος Κ. - Ζάραγκας Λ.) (Αρ. ομάδ: 56) (Χρόνος: 1.10'.10'')

2η (Αυγήτας Χρ. - Λιόντος Μ. - Μπαρζόπουλος Β) (Αρ. ομάδ: 58) (Χρόνος: 1.12'.58'')

3η (Δούμας Γ. - Πολυγερινός Γ. - Πολιτάκης Χ.) (Αρ. ομάδ: 53) (Χρόνος: 1.15'.56'')

Παρασκευή 1 Ιουνίου

“Διάσχιση στο Βικάκι”

Νικήτριες ομάδες είναι:

1η (Τσούργιαννης Αρίων - Μαστροθεοδώρου Αν.) (Αρ. ομάδ: 37) (Χρόνος: 55.10'')

2η (Θεοχαρόπουλος Γ. - Κωστόπουλος Ν.) (Αρ. ομάδ: 34) (Χρόνος: 56.30'')

3η (Σμύρης Θανάσης - Παπαϊωάννου Α.) (Αρ. ομάδ: 44) (Χρόνος: 57.11'')

Σάββατο 2 Ιουνίου

“Καγιάκ σλάλομ,

Αλεξίπρωτο πλαγιάς (1η κούρσα)

Νικητές στο Καγιάκ είναι:

1ος Λάκκας Παναγιώτης (1η γυναίκα)

Κοζάκη Δέσποινα

2ος Μουρεχίδης Λάμπρος

3ος Παπανικολάου Αντώνης

Ο αγώνας του Αλεξίπρωτου πλαγιάς ακυρώθηκε λόγω καιρικών συνθηκών.

Κυριακή 3 Ιουνίου

“Αλεξίπρωτο πλαγιάς

(2η κούρσα), Αναρρίχηση

Φωτ. Π. Τσιγκούλη

Νικητές στην Αναρρίχηση είναι:
1ος Θανόπουλος Αριστομένης (1η γυναίκα) Ζάντζου Βάσω
2ος Χτενάς Θανάσης
3ος Θεοδώρου Βασίλης
Ο αγώνας του Αλ/Πλ ακυρώθηκε λόγω καιρικών συνθηκών

Δευτέρα 4 Ιουνίου
“Ποδήλατο βουνού
- Αλεξιπτώτου πλαγιάς
- Αγώνες επίδειξης

Νικητές στο ποδήλατο βουνού είναι:
1ος Συμελίδης Κων/νος (1η γυναίκα)
Γεωργουλέα Ηρώ
2ος Κωτούλας Εμμανουήλ
3ος Μαρκάκης Ανδρέας (1ος έφηβος) Καβαδίας Νίκος

Καθημερινά
από 26 Μαΐου - 1 Ιουνίου
“Παγκόσμιο Κύπελλο
Αλεξιπτώτου Πλαγιάς”

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τεωγραφικά η Επαρχία της Κόνιτσας τα παλιά χρόνια, έδινε την εντύπωση μιας σφηνωμένης ανάμεσα σε βουνά και ποτάμια περιοχής, με τρομερές, σχεδόν ανυπέρβλητες δυσκολίες επικοινωνίας.

Ο Γράμμος, ο Σμόλικας κι ο Λάzarος (Πάπιγκο) θηρία ανυπέρβλητα από τις τρεις μεριές κι ο Αώος ποταμός, μαζί με τους παραποτάμους του Βοϊδομάτη και Σαραντάπορο από την άλλη χωρίς γιοφύρια και με τρομερά κατεβάσματα, όλες τις εποχές του χρόνου (εκτός από το Βοϊδομάτη) άφηναν ολόκληρη την περιοχή κυριολεκτικά έξω από τον κόσμο.

Οι αρχαίοι Μολοσσοί ποιμένες με τα ποιμνιά τους έρχονταν τα καλοκαίρια πάνω στα βουνά και ξαναγύριζαν απ' τα ίδια μονοπάτια με πολυήμερες πορείες στη Μακεδονία και την Θεσσαλία. Παρότι όλοι τους ήταν Ηπειρώτες από τα ίδια φύλα που είχαν κατακλύσει το μεγαλύτερο μέρος της Ηπείρου, ("Ηπειρώται δ' εισίν και Αμφίλοχοι και οι υπερκείμενοι και συνάποντες τοις Ιλλυριοίς όρεσιν τραχείαν οικούντες Μολοποί τε και Αθαμάνες και Αίθικες και Τυμφαίοι και Ορέσαι, Παρωραίοι τε και Απιντάνες..." λέει ο Στράβων) εν τούτοις το κομμάτι αυτό των Μολοσσών με τον καιρό, άρχισε να θεωρείται Μακεδονικό φύλο και η χώρα που ζούσε, χώρα Μακεδονική. Αυτό το θόλωμα, που ενισχύονταν από το γεγονός ότι στο κομμάτι της Κόνιτσας ο Αώος δεν είχε γεφύρια που να διευκολύνουν την επικοινωνία των χωριών της με την άλλη Ήπειρο, κατάληξε να θεωρείται, από πολλούς ότι η Κόνιτσα είναι μέρος Μακεδονικό. Ο Αθανάσιος ο Σταγειρίτης που πέρασε από την Ήπειρο πριν από το 1819, στο βιβλίο του "ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ" (Εν Βιέννη, εν τη τυπογραφία του Ιωάν. Βαρθ. Ταβεκίου) στη σελ. 383 αναφέρει: "... ώστε ο Κελυδνός ποταμός διαχωρίζει τους Ζαγορίτες από των ανωτέρω τόπων, όπου είναι τινές κώμαι της επαρχίας του Βελλά, και ανωτέρω τούτων, είναι η Κόνιτσα, όπου κατοικεί και ο Επίσκοπος Βελλά και Κόνιτσα, όμως είναι εις τόπον της Μακεδονίας, επειδή την κυρίως Ήπειρον διεχώριζεν εκείθεν ο ρηθείς ποταμός". Σημειώνω εδώ ότι ο Σταγειρίτης θεωρεί ότι το κομμάτι του Αώου που είναι προς τις πηγές του απεκαλείτο στην αρχαιότητα Κελυδνός, συγχέοντας τον Βοϊδομάτη, με τον Αώο και ίσως και τον Σαραντάπορο.

Ο Β. Λ. Ζώτος, Μολοσσός στις "ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ" του (τόμος Δ', τεύχος Α, "ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ". Εν Αθήναις 1878, σελ. 99) αναφέρει ότι ο Αώος ποταμός "διατρέχει 60 περίπου ωρών δρόμον, εν μέσω κρημνών, βράχων, πεδιάδων και κοιλάδων ποτίζων autás ευεργετών τους κατοίκους της παραποταμίας γης, έχει μόνον 5 γεφύρας, δι ων περιορίζεται η είσοδος Αλβανών Τόσκιδων και Γέγιδων εις την Ήπειρον προς λεπλασίαν...".

Νομίζω ότι στα πέντε αυτά γιοφύρια του Αώου ο Ζώτος Μολοσσός θα περιλαμβάνει μεν το γιοφύρι της Βωβούσας (λιθόχτιστο από το 1748), δεν θα περιλαμβάνει όμως το γιοφύρι του Αώου δίπλα στην Κόνιτσα, που χτίστηκε στο 1870 μια και η βιβλιογραφία που χρησιμοποιεί ο παραπάνω συγγραφέας όλη, είναι παλιότερη από το 1870 (βλ. πρόλογον του έργου).

Ασφαλώς αναφέρεται και στα Μεσογέφυρα, πούναι γέφυρα γνωστή από τα Ρωμαϊκά χρόνια, αλλά καταστράφηκε το 1940.

Αναμφισβήτητα δεν λαμβάνει υπ' όψη του τη γέφυρα του Βοϊδομάτη στην Κλειδονιά-βιστα, που δεν είναι γιοφύρι του Αώου. Χτίστηκε (μάλλον επιδιορθώθηκε βλ. Σ. Μαντά, "Τα Ηπειρωτικά Γεφύρια, σελ. 100) στα 1853 με δαπάνες της Μπαλκίς Χανούμ του Μαλλήκ Πασά, ενώ η ίδια γέφυρα υπάρχει ήδη στις αρχές του 19ου αιώνα (βλ. Πουκεβίλ κατωτέρω), όπως και τη γέφυρα Μέρτζανης που είναι γέφυρα του Σαραντάπορου.. θα περιλαμβάνει ασφαλώς την παλιά γέφυρα της Πέτρας πούναι κοντά στην Πρεμετή κτλ.

Είναι φανερό πως με όσα λέει ο συγγραφέας "5 γέφυρες" εννοεί 5 πέτρινες γέφυρες πούναι μόνιμα περάσματα του ποταμού κι όχι πρόχειρες ξύλινες που την τελευταία στιγμή με μια φωτιά εξαφανίζονται ή τις παίρνουν τα ρεύματα του ποταμού.

Είδαμε σε άλλη μελέτη μας ότι όταν ήρθαν οι Τούρκοι στην περιοχή, το 1417, η μόνη σίγουρη γέφυρα για την περιοχή της Κόνιτσας, ήταν η γέφυρα στα Μεσογέφυρα. Μ' αυτήν εξασφαλιζόνταν η επικοινωνία της Ηπείρου με την Κόνιτσα, αλλά και με τη Μακεδονία (όταν τα χιόνια έκλειναν τη διάβαση του Μετσόβου, Τσιάν Κουρταράν κ.λπ). Επίσης μ' αυτήν εξασφαλιζόνταν και το πέρασμα από την Ήπειρο στο χώρο των εκβολών του Αώου. Μάλλον λόγω τα Μεσογέφυρα ήταν κόμπος συγκοινωνιακός και ο λόγος για τον οποίο από το δωδέκατο αιώνα έχουμε την ανάπτυξη της περιοχής Οστανίτσας-Δεπαλίτσας κλπ. Πράγμα που έλαβαν υπ' όψη τους οι πρώτοι Τούρκοι της κατάκτησης και υπολόγισαν ότι η Κόνιτσα στο σημείο που βρίσκεται θα μπορούσε να παίξει σοβαρότατο ρόλο στα σχέδια τους, ιδιαίτερα στην επικοινωνία Μακεδονίας και Αλβανίας με την Ήπειρο. Και ίσως να λογάριάζαν το στήσιμο μιας άλλης γέφυρας πέτρινης στο σημείο πούναι σήμερα το γεφύρι στην είσοδο της χαράδρας του Στομίου. Το χτίσιμο εξ άλλου ενός I-MARET στην Κόνιτσα (1500 μ.Χ. περίπου) δείχνει τις γενικότερες προοπτικές των Τούρκων για την Κόνιτσα κατά τα χρόνια της μεγάλης ακμής τους, και των μεγάλων έργων (βλέπε και ARNO MEHLAN: "ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ" στην Έκδοση "Οικ. Δομή Βαλκανίων", Μέλισσα, σελ. 384). Με τον καιρό όμως διαπιστώνεται ότι ο δρόμος για τη Μακεδονία (μέσω Φούρκας ή Βουρβουτσικού-Ζουπάνι κλπ) στα χρόνια της παρακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (17ος αιώνας) ήταν αδύνατο να απαλλαγεί από την ενδημούσα εκεί σχεδόν επαγγελματική ληστοκρατία, ταυτόχρονα δε η έγνοια της Κεντρικής διοίκησης της Οθωμ. Αυτοκρατορίας για την κατασκευή μεγάλων έργων δρόμων κλπ. ατόνισε τελείως (βλ. J. ΔΙΥΤΙΟΓΛΟΥ "Οίκον Μοντέλο της Οθωμ. κοινωνίας" Οικ. Δομή Βαλκανίων, ό.π., σελ. 115)... Έτσι εγκαταλείφτηκε τελικά και η Κόνιτσα και πέρασε στην κατάσταση μικρής κώμης που λέει κι ο Μελέτιος ο Γεωγράφος, τον 17ο αιώνα.

Θα μπορούσε βέβαια να υποθέσει κανένας ότι η μη κατασκευή γεφυρών πάνω στον Αώο αποτελούσε προγραμματισμένη στρατηγική της εκάστοτε διοίκησης Ηπείρου και Θεσσαλίας για περιορισμό της ληστοκρατίας και της τάσης προς λεηλασία που από τα πανάρχαια χρόνια είχε ο λαός της περιοχής της Κολώνιας. Και κάτω απ' αυτήν τη σκέψη, ουσιαστικά η περιοχή της Κόνιτσας έμεινε σε πλήρη απομόνωση. Καταδικασμένη (Σαφής ο υπαινιγμός που γίνεται από τη Β.Δ. Ζώτο, σελ. 99).

Μόνο στα χρόνια του Αλή Πασά, που χτύπησε κατά τρόπο αλύπητο τους ψευτομπέδες της Κολώνιας και της Καραμουρατιάς - πραγματικούς δημιουργούς, τροφοδότες και συντηρητές της ληστοκρατίας αυτής- και σε συνέχεια επί Μεχμέτ Ρεσιτ Πασά στά τέλη της δεκαετίας του 1820, που πραγματοποιήθηκε στα Μπώλια (Μοναστήρι) ο εξολοθρευμός χίλιων περίπου μπέδων από τις ίδιες περιοχές, (είχαν ξεναρχίσει τα παλιά, αμέσως μετά την εξαφάνιση του Αλή Πασά), μπορούμε να πούμε ότι η περιοχή ανάπνευσε. Και τότε ήταν, επί Αλή Πασά, που άρχισε να γίνεται αμαξπός ο δρόμος από το Καλπάκι μέχρι τα Μεσογέφυρα κι από κει μέχρι την Κόνιτσα που τότε όμως δεν ολοκληρώθηκε και έμεινε ημιτελής. (Βλ. σχετικά Β.Δ. Ζώτου, ό.π., σελ. 94, "Κόνιτσα 3 ώρες από Μεσογέφυρα, η οδός είναι ευθεία και ομαλή επί των οχθών της Βοιώσης. Ολόκληρος ο δρόμος "Από Αυλώνας, δια Τεπελένης, Κλεισούρας, Πρεμετής, Κονίτσας και Ιωαννίνων" χαρακτηρίζεται ως οδός αμαξπός με πινάκους επισκευάς" (ό.π., σελ. 24) Τον αμαξπό δρόμο Κόνιτσας-Ιωαννίνων μέσω Μπουραζανίου, επισκεύασαν το 1917 οι Ιταλοί, κάνοντας κάποιες μικρές αλλαγές στη διαδρομή του. Ο δρόμος μέσω Βίγλας έγινε στις αρχές της δεκαετίας 1950.

Ο δρόμος για την Μακεδονία, χαρακτήκε προπολεμικά ως οδός Κονίτσας Ανασελίτσας και αποπερατώθηκε το τέλος της δεκαετίας 1960, αρχές της δεκαετίας 1970.

Η επικοινωνία με την επαρχία της Κόνιτσας, αλλά και ανάμεσα στα χωριά της (πριν από την ύπαρξη των παραπάνω αμαξιτών δρόμων) γίνονταν μόνον με τους λεγόμενους δρόμους πυκνής επικοινωνίας κλπ).

Καταρχήν τα μέσα που χρησιμοποιούνταν ήταν τα υποζύγια. Μουλάρια, άλογα, γαϊδούρια, και πολύ σπάνια βόδια. Οχήματα, καρότσια και ταλίκες ή αραμπάδες γενικότερα είναι σπάνια τα πρώτα χρόνια της Τούρκικης κατάκτησης (Βλ. Arno Mehl'an) όπ. σελ. 380). Εν πάση όμως περιπτώσει αυτά μόνο σε καμπίσιους δρόμους ή δρόμους καλοφτιαγμένους θα ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθούν. Μεγάλη πέραση είχαν τα άλογα που χρησιμοποιούνταν και εν καιρώ πολέμου. Κι ας μη ξεχνάμε πως η ίδια η Κόνιτσα χρωσάει το όνομά της (Κόνιτσα) στο γεγονός ότι ήταν το Κέντρο αγοροπωλησίας αλόγων.

Ξέρουμε από την Ιστορία ότι οι Ρωμαίοι έδιναν ιδιαίτερη σημασία στους δημόσιους δρόμους, που όχι μόνον κατασκεύαζαν αλλά και συντηρούσαν με επιμέλεια. (Βλ. Will Durant Παγκόσμιος Ιστορία του πολιτισμού τ. σελ. 145). Και ο Πουκεβίλ στο Ταξίδι στην Ελλάδα, αναφερόμενος στη Δυτική Μακεδονία (Βλ. "Ταξίδι στην Δυτική Μακεδονία", Άνοιξη του 1806", Εκ Οίκου Α/φών Κυριακίδη, σελ. 96) γράφει ότι "οι Θεοδοσιανοί Πίνακες αναφέρουν ένα ρωμαϊκό δρόμο που από την Φούρκα, την Κόνιτσα και την Αβδέλα περνούσε και κατέβαινε μέσ' απ' την Στυμφαλιάδα (Τυμφαία) κατά τα Τρίκαλα μέσα στην Ισπαιώτιδα. Αυτό τον αρχαίο δρόμο οι χωρικοί τον λένε Βασιλική Στράτα". Τα ίχνη αυτού του δρόμου από πολύ καιρό έχουν εξαφανιστεί στην Επαρχία. Πιθανόν να ήταν αυτός που οι Τούρκοι είχαν πρόθεση στα πρώτα χρόνια της κατάκτησης να ανακατασκευάσουν. Προφανώς για πλέον σύντομη κι ευκολόχρηστη διαδρομή προς τη Μακεδονία.

Στο έτος Εγείρας 1078 (δηλαδή το 1687) σ' ένα κατάλογο με τις διοικητικές υποδιαιρέσεις της Ρούμελης (Ελλαδικού χώρου) που δημοσιεύει ο Ν. Σαρρής (βλ. "Οσμανική Πραγματικότητα" τ. II σελ. 275) η Κόνιτσα εμφανίζεται να απέχει από την Κωνσταντινούπολη 19 κονάκια (διανυκτερεύσεις).

Φυσικά ο ταξιδιώτης που από την Κωνσταντινούπολη θάθελε να πάει στην Κόνιτσα, θα περνούσε από τη Θεσσαλονίκη, σύμφωνα με τους Δρομοδείκτες που κυκλοφορούσαν, τουλάχιστον από τον 19ο αιώνα, για να δίνουν κάποια γραμμή πλεύσης στους ταλαιπωρούμενους ταξιδιώτες, μέσα στο χάος και την ανυπαρξία δρόμων με ενδείξεις, χάνια, επικινδυνότητες κλπ. πληροφορίες, στα ύστερα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Ο Φρ. Πουκεβίλ που ήρθε στην Κόνιτσα στις αρχές του 19ου αιώνα, συνοδευόμενος από “ειδικούς συνοδούς” έφιππους σωματοφύλακες που του είχε δώσει ο Αλή Πασάς μας λέει (Βλ. Ε. Σούρλα “Πλάναι του Πουκεβίλ κλπ” Η.Χ. 1929 σελ. 13), ότι ακολούθησε το παρακάτω δρομολόγιο ξεκινώντας από τα Γιάννινα για να φτάσει στην Κόνιτσα.

Από τα Πάνω Σουδενά, πήγε στα Κάτω Σουδενά και μετά στο Τσερβάρι, (Πάνω Πεδινά, Κάτω Πεδινά, Ελαφότοπος). Από κει στην “άγωνα κορυφή του βουνού Πανέσι” που χωρίζει το Ζαγόρι από την Κόνιτσα. Μετά φτάνει στη Αρτσίστα (Αρίστη), Άγιο Μηνά, και κατεβαίνει στο Βοϊδομάτη τον οποίο περνάει από τη Μονότοξη γέφυρα, που ο ίδιος θεωρεί σαν κατασκευή της εποχής των Κομνηνών, και σε συνέχεια στα Καλύβια της Κλειδωνιάς, στη Γορίτσα (που είναι τσιφλίκι του Αλή Πασά), στο Αλεποχώρι, Αμάρι (όπου υπήρχε πηγή με εξαιρετικής ποιότητας νερό “που παινεύουν οι ντόπιοι”).

Μετά στο Αμάρι χρειάστηκε να σκαφαλώσει αμέσως στην κορυφή των βουνών και να βαδίσει σχεδόν κάθετα στη Βοϊούσα (Αώο) “που το ρέμα της κουβαλούσε τετραγωνισμένα ξύλα προοριζόμενα για το κτίσιμο των ανακτόρων του Αλή Πασά στην Πρεμετή και το Τεπελένι”. Ο επικίνδυνος αυτός δρόμος κρατούσε δυό μίλια ως τη γέφυρα της Κόνιτσας... Σε οκτώ λεπτά ανέβηκε στην πόλη. Η γέφυρα αυτή μάλλον ήταν μια ξύλινη, που αργότερα την παράσυρε το ποτάμι με κάποια νεροποντή. Λίγες μέρες αργότερα ο Πουκεβίλ επιχειρεί, πάλι με άλογα, μια διαδρομή μέσα στην επαρχία και φτάνει στις Χιονιάδες. Περνάει, καθώς αναφέρει, με κατεύθυνση προς τα ανατολικά στην πλαγιά του βουνού Υμνάδι (Γυμνάδι) που είναι η σημερινή Τύμφη. (Η οποία χρόνια γρηγορότερα είχε καεί και ο κόσμος την έλεγε Γυμνάδι. Το ότι είχε καεί και ότι τα νερά της βροχής απειλούσαν την Κόνιτσα αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι υπάρχει μέσα στην Τύμφη ειδικό ανάχωμα εγκαρσίως, που οδηγεί τα κατερχόμενα νερά της βροχής στο λάκκο που έρχεται από την Παναγία).

Συναντά το παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου (πιθανόν της Παναγίας) και γυρίζοντας ΒΑ, τριακόσιους πήχεις ψηλότερα, συναντά το παρεκκλήσι του Αγίου Αναστασίου (Αναμφισβήτητα του Αγίου Αθανασίου). Κατεβαίνει στο Πεκλάρι, ανεβαίνει στη Ζέλιστα (Εξοχή), Βράνιστα, (Τράπεζα) βλέπει από κει το Ζάρο και το Σμόλικα, αναφέρει τη Μόλιστα που κείται τέσσερις λεύγες προς ΒΑ του Πικλαριού, τη Σταρίτσανη μια λεύγα προς Ανατολάς και το Κεράσοβο από όπου, καθώς λέει, πηγάζει ο Σαραντάπορος και απέχει από την Κόνιτσα πέντε λεύγες. Σημειώνει εδώ “Οι χωρικοί έφευγαν μόλις πλησίαζε το περιπλανώμενο караβάνι μας και οι Αλβανοί μωαμεθανοί που κατορθώναμε να πλησιάσουμε, δεν ήταν διατεθειμένοι να μου δώσουν τις πληροφορίες που ήθελα. Έτσι δεν μπόρεσα να ανακαλύψω κανένα ερείπιο σ’ ένα τόπο που ίσως να μην είχε ποτέ σημαντικές πόλεις, αν αληθεύει το ότι η χώρα αυτή ήταν η γη των Ατιντάντων...” Από το Κεράσοβο, που αποτραβήχτηκε για να περάσει τις ώρες της μεγάλης ζέστης, τράβηξε κατ’ ευ-

θεία προς τους Χιονιάδες, όπου έφτασε με τη δύση του ήλιου (οκτώ λεύγες μακριά από την Κόνιτσα).

Την ίδια περίπου εποχή με τον Πουκεβίλ, επισκέπεται την Κόνιτσα ο Γουίλιαμ Λήκ (βλ. "TRAVELS IN NORTHERN GREECE", VOL. IV, σελ. 87, 1835) Άγγλος συνταγματάρχης. Η διαδρομή του Λήκ για να πάει στην Κόνιτσα από τα Γιάννενα ήταν τελείως διαφορετική. Ξεκινάει από το Μπισδουνόπουλο και συνεχίζει: Ροδοτόπι, Καρίτσα, Ζίτσα, Καταρράχτες του Καλαμά, Βελλά, Καλμπάκι, Πηγές Καλαμά. Περνάει κάτω από τα Δολιανά, έπεπα στη λίμνη της Ζαραβίνας, Δελβινάκι, Βήσιανη, Λαχανόκαστρο, Τσαραπλανά και κατεβαίνει στη Συκιά, ένα χωριό με δέκα ως δώδεκα σπίτια επάνω από το σημείο που ανταμώνουν οι δυο μεγάλοι βραχίονες του Αώου (Βιώσας) που αποκαλείται Κοντσιώτικο και του Βοϊδομάτη, στην άκρη του κάμπου της Κόνιτσας.

Σημειώνει ότι το Δελβινάκι βρίσκεται επάνω στο μεγάλο δρόμο που ξεκινάει από τα Γιάννενα και πάει στο Αργυρόκαστρο, Τεπελένι και Αυλώνα, καθώς επίσης και στην Κέρκυρα μέσω Δελβίνου, και έχει κάμποσα κονάκια κατά μήκος, προσθέτοντας παρακάτω ότι ο Αλή Πασάς με κάποιες δαπάνες αλλά και με "αρκετή υποχρεωτική δουλειά (αγγαρεία) και δωρεάν υλικά, έχει κάνει δρόμους και γέφυρες σ' όλη την Ήπειρο".

Από τη Συκιά και σε απόσταση ενός χιλιομέτρου από τη σμίξη των ποταμών, περνάει τον Βοϊδομάτη και σε μία ώρα και τριάντα λεπτά περνάει τη γέφυρα του Αώου της Κόνιτσας ακριβώς κάτω από το άνοιγμα που ο ποταμός Αώος ξεχύνεται στον κάμπο.

Στην Κόνιτσα μένει κάμποσες μέρες και επιστρέφει στα Γιάννενα από τη διαδρομή: Γιοφύρι του Αώου (κάτω απ' την Κόνιτσα), Γιοφύρι του Βοϊδομάτη (το οποίο θεωρεί ότι είναι συνηθισμένη Αρβανίτικη κατασκευή στενό και ψηλό) μετά από μία ώρα και μισή. Ακολουθεί Αρτίστα. Ανεβαίνει στο μικρό λόφο που χωρίζει την Αρτίστα από μια πεδιάδα και φτάνει σε μια ώρα και είκοσι πέντε λεπτά σε σημείο ανάμεσα κάτω και πάνω Σουδενά. Ξεπερνάει ένα μικρό αυχένα του Μπισικελιού και μπαίνει στη Δοβρά. Από τη Δοβρά κατεβαίνει κοντά στη Λίμνη Λαψίστα, ακολουθεί την ακτή της και φτάνει σε ένα γεφύρι το οποίο είναι πάνω σε τόξα, στο σημείο που ενώνονται οι δυο λίμνες (Λαψίστας - Ιωαννίνων) πέρα απ' το οποίο είναι το Χάνι του Αλέξη Νούτσου απ' το Ζαγόρι.

Είπαμε παραπάνω ότι ο Αθανάσιος ο Σταγειρίτης (καθηγητής της Ελληνικής Γλώσσας εν τη Βιέννη της Αουστρίας Καισαροβασιλική Ακαδημία των Ανατολικών Γλωσσών) δημοσίευσε το 1819 τα "ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ" του, μέσα στα οποία εκτός των άλλων περιλαμβάνει και ΔΡΟΜΟΔΕΙΚΤΕΣ που τους αποκαλεί "Πίνακες Οδοιπορικούς". (σελ. 417 και επ.).

Από τους Πίνακες αυτούς ανηγράφουμε τους Δρομοδείκτες που αφορούν στην Κόνιτσα.

α) Από "Κωνσταντινουπόλεως εις Θεσσαλονίκην" (ώρες) 108. Από Θεσσαλονίκην εις Ιωάννινα (ώρες) 54. "Γίνονται από Κωνσταντινουπόλεως εις Ιωάννινα, ώραι 162".

β) Από "Ιωαννίνων εις Θεσσαλονίκην" σε σελ. 419), 54 ώραι. Από Ιωαννίνων έως την Ιωαννίχην (κώμη προς Ανατολάς της λίμνης των Ιωαννίνων ("την οποίαν δεν έχει η χάρτα του Πουκεβίλ. Άλλοι δε γράφουσι αυτήν Ιανίτζα") είναι ώραι 3. Εκείθεν δε έως εις το Βαλδόνα χάνι 2. Και ούτω καθεξής. Πουρνάρι 3, Κρανίαν 9, Γέφυρα Βενέτικη, 7 Γρεβενά 2, Σαρίγγιοι 4, Κοζάνι 3, Σεϊλγί 4, Βέροια 5, Καρασμάκ 6, Βαρδάρ Κιουπρέ 2, Γουνδόγγρον 1, Λεπλί Ι, Θεσσαλονίκην 2.

γ) Από “Ιωαννίνων εις Σκούταριν” ωρ. 79 (σελ. 438). Από Ιωαννίνων εις χάνι Λουτσώ 3 ώρες, Χάνι Σαλβάρι 4, Γρεβενίαν 2, Οσιάνιτσα 3, Γέφυρα Βοϊούσσας ή του Κελυδνού, όπου είναι εις το Δερβένι 1, Χάνι Τερρέ 11/2 Δευτέρα γέφυρα του ποταμού τούτου 4, Πρεμετή 2, Κλεισούρα 5, Χάνι του Γεπέβου 2, Χάνι της Βινόκας 2, Χάνι του Αλή 4, Χάνι Ιμπραήμ 1, Διάβασις του ποταμού Αώου έπεπα εις Βεράτι 5...”.

δ) Από Ιωαννίνων εις Ελμπαζάν” ώραι 50^{1/2} (σελ. 440). Από Ιωαννίνων εις Βεράτι 381/2, από Βεράτι εις Ελμπαζάνι 12, κατ’ ευθείαν προς βορράν.

Λίγα χρόνια μετά την έκδοση του βιβλίου Αθανασίου του Σταγειρίτου βλέπει το φως της ημέρας στην Πέστη (1824) το βιβλίο του Γεωργίου Ρουσιάδη “ΔΡΟΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ” στο οποίο (σελ. 25) διαγράφεται το δρομολόγιο “Από Θεσσαλονίκην εις Βέρροϊαν, Κοζάνην, Γρεβενά και Ιωάννινα”. Το δρομολόγιο αυτό ακολουθεί το γνωστό δρόμο μέσω Γρεβενών-Κηπουργιό-Κρασιά-Μηλιά-Τζανκουρτά-Μέτσοβον-Τρία Χάνια - Πουρνάρ-Παλτούμα-Αρδομίστα-Ιωάννινα.

Στη σελίδα 45, διαγράφει το δρομολόγιο “Από Ιωάννινα εις Πρεμέτι, Κλεισούραν, Μπεράτι και Σκόδρα ή Σκούταρι”. Το δρομολόγιο αυτό ακολουθεί την πορείαν του Σταγειρίτη, Από Ιωαννίνων εις του Λουτσώ το Χάνι, Σαλβάρι χάνι - Γρεβενίαν - Οσιράνιτσαν-Γεφύρι Βοϊούσσης-Χάνι Τερί-Δεύτερο Γεφύρι-Πρεμέτι-Κλεισούρα-Γεπέβου Χάνι-Χάνι Βενάκις - Αλή το χάνι-χάνι Ιμπραήμ- Χάνι Μπεράτι και συνεχίζει μέχρι Σκόδρα, σύνολο ώρες 77.

Στη σελίδα 48 διαγράφεται η διαδρομή “Από Νεγράδες του Ζαγορίου εις Μππώλια” και καταγράφει: Από Νεγράδες εις Σουδενά ώρες 3, από Κόνιτσαν εις Τζεράσοβον ώρες 7, από Τζεράσοβον εις Φούρκαν ώρες 4. από Φούρκα εις Τζέρον ώρες 2, από Τζέρον εις Μέγιερον ώρες 4 από Μέγιερον εις Πλάζον ώρες 6, από Πλάζον εις Χρούπισταν ώρες 4, από Χρούπισταν εις Καστοριάν ώρες 4, από Καστοριάν εις Πισοδέρι ώρες 51/2, από Πισοδέρι εις Μππώλια ώρες 7, σύνολον ωρών 52 και 1/2.

Το 1829 εμφανίζεται νεώτερος “ΔΡΟΜΟΔΕΙΚΤΗΣ Πελοποννήσου, Βοιωτίας, Αττικής, Θεσσαλίας, ΗΠΕΙΡΟΥ, Μπόσνας, Μακεδονίας και Θράκης”, Έκδοση EN VENETIA ΠΑΡΑ ΜΙΧΑΗΛΩ ΓΛΥΚΕΙ ΤΩ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ”. Που μάλλον αντιγράφει σε πολλά τον προηγούμενο, προσθέτει μόνον στη σελ. 20 “Δρομολόγιον:” Από Νεγράδες του Ζαγορίου εις Μππώλια”... Από Νεγράδες Ζαγορίου έως Σουδενά 4, Αρτσίστα 2, Κόνιτσαν 3, Τζεράσοβον 7, Φούρκαν 4, Τζέρον 2, Μέγιερον 4, Πλάζον 6, Χρούπισταν 4, Καστοριάν 4, Πεσοδέρι 51/2 Μππώλια 7.

Το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, το Υπουργείο Στρατιωτικών του Ελληνικού Κράτους χρηματοδοτεί κάποιους Έλληνες να κάνουν περιηγήσεις μέσα στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και μεταξύ των άλλων πληροφοριών που οφείλουν να συγκεντρώσουν, να συγκροτήσουν και Δρομοδείκτες για τις περιοχές που ζούνε Έλληνες μέσα στην Οθωμανική τότε αυτοκρατορία.

Αυτή η “εκστρατεία” είχε σαν αποτέλεσμα να δημοσιευτούν τότε (μετά το 1870) κάμποσα βιβλία περιλαμβάνοντα περιηγήσεις και οδοιπορικά με δρομοδείκτες. Απ’ αυτά τα βιβλία ενδεικτικά παίρνουμε κάποιους Δρομοδείκτες που αφορούν στην Κόνιτσα και τα χωριά της.

(Συνεχίζεται)

Ο Πουκεβίλ στην Κόνιτσα γύρω στο 1810

Επιμέλεια: Χ. Γκούτος

Τα τοπικά περιοδικά δεν ασχολούνται μόνον με τα επίκαιρα γεγονότα και ζητήματα του τόπου αναφοράς τους, αλλά διαθέτουν πολλές σελίδες τους και για την καταγραφή του ιστορικού παρελθόντος του. Έτσι, συμβάλλουν στην προαγωγή της τοπικής ιστοριογραφίας από τους ειδικούς και από άλλους φιλόστορες και στην διάδοση της σχετικής ιστορικής γνώσης, η οποία όπως έχει παρατηρηθεί, ενδιαφέρει ένα μεγάλο ποσοστό των αναγνωστών, επειδή, εκτός των άλλων, εξυπηρετεί την αυτογνωσία, την κατανόηση του παρόντος και την πιθανολόγηση του μέλλοντος (γι' αυτό άλλωστε εκδίδονται τόσα ιστοριογραφικά περιοδικά).

Η "Κόνιτσα" έχει καταγράψει κάμποσα τοπικά ιστορικά θέματα, ιδίως κατά την πρώτη περίοδο της έκδοσής της (1962-1973), γι' αυτό ήδη αποτελεί βασικό βοήθημα για τις νεότερες σχετικές μελέτες. Ωστόσο, νομίζω ότι πρέπει να εντάξει σταδικά στην ύλη της αρκετά ακόμη από τα κείμενα που συνιστούν τις βασικές πηγές της ιστορίας της επαρχίας και που είναι ενδιαφέροντα και χρήσιμα για πολλούς αναγνώστες, αλλά παραμένουν συνήθως άγνωστα ή δυσπρόσιτα, ιδίως στους νέους.

Μεταξύ αυτών των κειμένων, περιλαμ-

βάνεται τα εκτιθέμενο παρακάτω. Έχει γραφεί από τον Φ. Πουκεβίλ (F.-C.H.-L. Rouqueville, 1770-1838), ο οποίος, αφού σπούδασε την ιατρική, διετέλεσε πρόξενος της Γαλλίας στην αυλή του Αλή Πασά την δεκαετία 1806-1815. Προέρχεται από το βιβλίο του "Ταξίδι στην Ελλάδα" (Παρίσι, έκδ. α', 1820, έκδ. β' 1826) και μεταφέρεται εδώ από την έκδοση της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, μετάφραση Κ. Βλάχου, 1994 σελ. 160-165. Το υπόλοιπο τμήμα του, που αναφέρεται στη βόρεια περιοχή της επαρχίας, αναδημοσιεύθηκε στο περιοδικό "Τα Ασημοχωρίτικα", τχ 3 1999. Το κείμενο εμφανίζει και κάποιες αδυναμίες (ανακρίβειες, ασάφειες, χάσματα): μερικές από αυτές επεσήμανε το 1929 ο Ευρ. Σούρλας στα "Ηπειρωτικά Χρονικά" (σελ. 195 επ.).

Η νεότερη πόλη της Κόνιτσας¹, γιατί η Ακρόπολη έχει τελείως εγκαταλειφθεί, χτισμένη κλιμακωτά πάνω στη δυτική πλευρά των βουνών, έχει εκτός από εξακόσια σπίτια, από τα οποία περισσότερα από τα μισά κατοικούνται από Μωαμεθανούς, δυο εκκλησίες, άλλα τόσα τζαμιά, την επισκοπή (κατοικία) και ένα σαραϊ, στο οποίο ο Αλή Πασάς περιορίζει τις γυναίκες που συνταξιοδοτεί.

Αυτά είναι τα πιο αξιόλογα στην πόλη,

1. Κόνιτσα, στα σλάβικα σημαίνει μικρό άλογο. Νομίζει κανείς πως βλέπει εδώ έναν υπαινιγμό για τα βουνήσια άλογα που εκτρέφουν σ' αυτή την περιοχή. Πάει πολύ μακριά ν' αναζητήσει κανείς μια ετυμολογία, όταν την βρίσκουμε στην Ιστορία.

που κατά τα άλλα, μοιάζει με όλες τις άλλες τουρκικές πόλεις όσον αφορά στην ασυμμετρία των σπιτιών και την ακαθαρσία των στενών και χωρίς ευθυγράμμιση δρόμων της. Ως προς το εσωτερικό των σπιτιών, τουρκικών και ελληνικών, αυτό είναι όπως παντού, εξαιρετικά απλό· η δυστυχία του λαού και η διαρκής φιλυποψία μέσα στην οποία ζει, αντίτίθενται στην αγορά επίπλων πολυτελείας. Εδώ θάβουν μάλλον το χρήμα παρά το εκθέτουν στα βλέμματα και προσπαθούν να χρησιμοποιούν σκεύη της κουζίνας πολλαπλής χρήσης: ο δεσποτισμός και η ευτυχία του λαού είναι πράγματα ασυμβίβαστα μέσα στην κοινωνική τάξη. Ο δικαστής και ο επί συμβάσει γιατρός, που μισθοδοτείται από την κοινότητα (Dottor condottato), που ήταν οι εθελοντές ξεναγοί μου, δεν έκριναν και τόσο δυσμενώς τη χώρα τους. Ανεξάρτητα από την αρχαιότητα της Κόνιτσας, που την ανέβαζαν ως τον Αντίγονο Γονατά, για ν' αποδείξουν πώς κρατούσε τ' όνομά της από το Μακεδόνα αυτό ηγεμόνα, δεν έπαυαν να επαινούν την όμορφη θέση της, που τη θεωρούσαν ανώτερη όλων των άλλων πόλεων. Ο γιατρός, Ζακυνθινός την καταγωγή, που είχε διατελέσει τοξότης στις γαλέρες του Αγίου Μάρκου, δε συμερίζονταν και πολύ αυτό τον ενθουσιασμό· μου είπε, μάλιστα, εμπιστευτικά πως ο αέρας της Κόνιτσας ήταν υπερβολικά ανθυγιεινός, τα νερά της κακής ποιότητας και οι Τούρκοι η πιο κακή φυλή του κόσμου, πριν τους υποτάξει ο Αλή Πασάς στο ζυγό του. Καθώς ήταν αρκετά καλός παρατηρη-

τής, συγκέντρωσα από τις συνομιλίες μου διάφορες πληροφορίες σχετικά με τους πυρετούς που είναι περιοδικοί το φθινόπωρο και την άνοιξη, για τις λοιμώδεις αρρώστιες ή τις επιδημίες, που ο νοτιάς θαρρείς και ξεθάβει από τις λάσπες του Αώου, όταν το ποτάμι αποσύρεται από προσχωσιγενή εδάφη, για να επιστρέψει στην κοίτη του. Είχε παρατηρήσει εδώ και μερικά χρόνια μια περιπλοκή στους κακοήθεις πυρετούς με τις πλευρίτιδες, που εκδηλώνονται κατά την περίοδο των ισημεριών και σκέφτηκα πως σύμφωνα μ' όσα έλεγε, θα έπρεπε η απία τους ν' αποδοθεί μάλλον στις επανειλημμένες αφαιμάξεις που επέβαλλε στους ασθενείς του, για να πλουτίσει ένα φίλο του κουρέα, από τα κέρδη του οποίου έπαιρνε μερίδιο. Κατά τα άλλα, καθώς ο γιατροσοφιστής μου γνώριζε τέλεια τον τόπο, τον διάλεξα για να μου δίνει τις ονομασίες και να με οδηγεί στις τοπογραφικές αναγνωρίσεις μου.

Η κοιλάδα της Κόνιτσας, της οποίας μόλις είχα διατρέξει τη νότια πλευρά ακολουθώντας τους πρόποδες του βουνού Λάζαρι, από το Βοϊδομάτη ως τη γέφυρα του Βοϊούσα, παρουσιάζοταν μπροστά μου σ' όλη της την έκταση. Διέκρινα τους ελιγμούς του Αώου, που κυλάει διαγώνια από τα νοτιοανατολικά προς τα βορειοδυτικά, ως την είσοδο του στενού των Καραμουρατάδων, σ' έκταση τεσσάρων λευγών. Στην πλαγιά των λόφων, ξεχώρισα, μια λεύγα μακριά, στα βόρεια της Κόνιτσας, το τσιφλίκι του Βουτσέ.

Πιο πέρα έβλεπα έναν τεκέ ωρυόμε-

νων δερβίσηδων· είναι άνθρωποι που παραληρούν και που πιστεύουν ότι τιμούν το θεό με κραυγές και μορφασμούς ανάμικτους με χορούς. Έβλεπα το ρεύμα του ποταμού Τοπολίτσα, που οι πηγές του βρίσκονται στο βουνό Σουσίτσα, απ' όπου κυλάει με κατεύθυνση ανατολική, βόρεια και δυτική επί πέντε λεύγες πριν να χυθεί στον Βοϊούσα. Σ' αυτή την άκρη του λεκανοπεδίου η οροσειρά που γέρνει από τις δασωμένες πλαγιές προς τα δυτικά άφηνε να φαίνονται πάνω σ' ένα λόφο έκτασης τριών λευγών, τα χωριουδάκια Κουτσούφ, Μάζι και Σιάνοβο. Τέλος, στην πλαγιά των βουνών του Βοϊδομάτη διέκρινα το ομώνυμο χωριό και το χωριό Σκιά που τα σπίτια του, σκόρπια ανάμεσα στα δέντρα, βρίσκονται στο βάθος ενός τοπίου, το οποίο δημιουργεί, κυρίως κατά τη δύση του ήλιου, μια μαγευτική εικόνα. Τη στιγμή αυτή η κοιλάδα της Κόνιτσας με τα βουνά της φαίνεται σα να πιέζεται από ένα εξωτερικό ορίζοντα. Οι παγωμένες κορυφές του βουνού Μέρτσικα μοιάζουν σαν να ενώνονται με τα βουνά της Αραιοχωβίτσας (Σαρακοβίτσας) και τη σειρά των Ολιχίγιων βουνών, των οποίων οι σκαμμένες κορυφές δεσπόζουν της Πασσαρώνας. Οι κατώτεροι όγκοι των Κανταβιανών βουνών, που αποτελούν τμήμα της επαρχίας Κολώνιας, φέρουν κοντά στον παρατηρητή την πόλη Λεξόβικο και το μάτι διαπερνά τις κοιλάδες, με την κλιμακωτή διάταξη, που οδηγούν στη Μακεδονία. Τέλος, στα νότια, ανακαλύπτουμε τη χιονοσκεπαστη κορφή του βουνού Γκαμήλα, στο Ζαγόρι, που με το

χιόνι της λάμπει πάνω απ' όλες τις κορυφές της Πίνδου.

Τη στιγμή που καιρόμουν αυτό το θέαμα, ο χειμώνας βασίλευε ακόμα γύρω από την κοιλάδα της Κόνιτσας, όπου έβλεπα ν' ανθίζουν απ' όλες τις μεριές οι πασχαλιές και τα τριαντάφυλλα. Βρισκόμουν σαν σε μια όαση, που γύρω της η φύση πενθεί, κι όπου τα ρυάκια, τα δέντρα και οι σκιές φαίνονται ομορφότερα από την αντίθεση που παρουσιάζουν με τη γύμνια της ερήμου. Την έρημο αυτή δημιουργούσε εδώ η μονότονη ασπράδα του χιονιού, που έκανε το τοπίο μου πιο γραφικό και πιο θελκτικό. Άκουγα τις μελωδίες των αηδονιών, που έδιναν μια ξεχωριστή νότα στο επιθαλάμιο της άνοιξης και των λουλουδιών ο αέρας ήταν μυρωμένος κι όσον καιρό έμεινα στην κοιλάδα, οι εργασίες μου δεν διακόπηκαν από καμιά καταιγίδα, που είναι τόσο συνηθισμένες στην Πίνδο. Ωστόσο ήταν ακόμη η εποχή τους, γιατί βρισκόμασταν στις αρχές Απριλίου που δεν είναι και σπάνια η εμφάνιση ανεμοστρόβιλων, οι οποίοι δίνουν στη φύση μια σκυθρωπή όψη.

Αφού μελέτησα τα περίχωρα της Κόνιτσας, προσπάθησα να καθορίσω την θέση του τόπου σε σχέση με τα Ιωάννινα, πράγμα που λανθασμένα σημείωσε στο χάρτη του, το δημοσιευμένο στην Τεργέστη στα 1811, ο κ. Gaetan Palma και που τον είχε σκιαγραφήσει κάτω από την επίβλεψή μου στα Ιωάννινα. Ο αξιότιμος αυτός αξιωματικός τοποθετεί την Κόνιτσα σαράντα έξι μίλια βόρεια των Ιωαννίνων, και υποβιβάζει τη ροή

του Αώου τριάντα μίλια προς τα νότια και περίπου είκοσι μίλια δυτικά από την πόλη αυτή, κάνοντάς τον να διαγράφει ένα μεγάλο ελιγμό. Θα έφτανε να διαβάσει το οδοιπορικό μου για να διαπιστώσει πως αλλοίωσε το υλικό που του έδωσα. Γιατί από αυστηρά πλεγμένες παρατηρήσεις βγαίνει το συμπέρασμα ότι η απόσταση ανάμεσα στις δύο αυτές πόλεις, με μετρήσεις στηριγμένες στις αρχές της επιπεδογράφησης, είναι τριάντα δυό μίλια κι ένα τρίτο, αφού αφαιρεθούν οι στροφές της διαδρομής. Να η πρώτη ανακρίβεια. Η δεύτερη αναφέρεται στη θέση της Κόνιτσας που δεν πρέπει να τοποθετηθεί στα βόρεια των Ιωαννίνων, αλλά ανάμεσα στα Β.Α. και στα Α.Β.Α. αυτής της πόλης κοντά στην εξηκοστή όγδοη μοίρα της πυξίδας. Τέλος ο Αώος που τον τοποθετεί πολύ μακριά, κάνοντας τον να διαγράφει μια καμπή, βρέχει, στην έξοδο των βράχων της περιοχής του Ζαγοριού, τους πρόποδες του βουνού Υμνάδι και το κάτω τμήμα της Κόνιτσας, απ' όπου κυλάει Β.Δ. για να μπει στα στενά του Πύρρου, που τώρα ονομάζονται Καραμουρατάδες. Απ' αυτό συμπεραίνεται πως και η θέση του Μετσόβου καθορίζεται λανθασμένα, και πως ολόκληρος ο χάρτης είναι ανακριβής, όπως είναι δυνατό να διαπιστωθεί από τη σύγκριση του χάρτη που είναι συνημμένος στο ταξίδι μου. Αφού τακτοποίησα τις παρατηρήσεις των διάφορων πορειών μου από το Ζαγόρι κι ύστερα, άρχισα να μελετώ τα ανατολικά τμήματα της επαρχίας της Κόνιτσας. Ήθελα να κατοπτρεύσω αυτή την πλευρά της Πίνδου, την οποία ο Γεώρ-

γιος Ακροπολίτης ονομάζει Πυρρηναία, και που η οροσειρά της αποτελούσε το σύνορο ανάμεσα στην Παλαιά και τη Νέα Ήπειρο. Αφού πραγματοποιήθηκε ο σκοπός μου, προχώρησα ανεβαίνοντας προς τ' ανατολικά στην πλαγιά του βουνού Υμνάδι σε διάστημα μισής λεύγας, ως το παρεκκλήσι της Παναγίας, δίπλα στο οποίο βρίσκονται πολλές πηγές. Το στενό αυτό αν και γειτονεύει με την Κόνιτσα, ήταν επικίνδυνη ενέδρα κλεφτών, πριν ο βεζύρης Αλής καταστείλει την ανήσυχη διάθεση των Αλβανικών πληθυσμών της επαρχίας Κολωνίας. Τώρα έρχονται εδώ και κυνηγούν, όταν τα χιόνια σκεπάζουν τα βουνά, για να σκοτώσουν αρκούδες κι αγριογούρουνα που η πείνα τα κατεβάζει στις κοιλάδες. Από την θέση αυτή, γυρνώντας Β.Α. από μια είσοδο ανοιγμένη ανάμεσα στα βουνά που σχηματίζουν κύκλο, φθάνουμε στο παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου και τριακόσιους πήχεις ψηλότερα στο παρεκκλήσι του Αγίου αναστασίου, χτισμένο κάτω από ένα δρυμό βαλανιδιών. Μπόρεσα από το ύψος αυτό να κάνω την επιπεδρογράφηση των κοιλάδων που θα επισκεπτόμουν και να σχεδιάσω την ορογραφία του τόπου, που εξαρτάται από το σαντζάκι του Μπερατιού, που άλλοτε πιθανό να ανήκε στη Μακεδονία. Είχα στο νότο, σ' απόσταση μιας λεύγας, τις τρεις κορυφές του βουνού Υμνάδι, από τις οποίες η ανατολικότερη, που ονομάζεται Ελίε βρίσκεται χαμηλότερα από εκείνη που δίνει τ' όνομά της στην οροσειρά, η οποία στα δυτικά στέφεται από την κορυφή Κόνις. Η κορυφή αυτή, σχεδόν πά-

ντοτε σκεπασμένη με χιόνια και πάγους, στα χαμηλότερα σημεία της καλύπεται από μαύρη πεύκη, έτσι που το σκοτεινό χρώμα της δημιουργεί χτυπητή αντίθεση με την κάτασπρη ζώνη των χιονιών και τις κοκκινωπές βάσεις των βράχων, που κάνουν δύσβατη τη δεξιά όχθη του Αώου. Είναι από τις πλαγιές αυτές που οι βροχές αποσπούν τις σκληρές σαν κρύσταλλο πέτρες, αυτές που συναντούμε σε μεγάλες ποσότητες ως την είσοδο της Κόνιτσας.

Αφού έκανα τις παρατηρήσεις αυτές που μου στάθηκαν κατόπιν χρήσιμες σε αρκετές περιπτώσεις, έφυγα με τους οδηγούς μου κατεβαίνοντας απ' το πα-

ρεκκλήσι του Αγίου Αναστασίου, με κατεύθυνση Α.Β.Α., επί τρία τέταρτα της ώρας, για να φτάσω στο βάθος της κοιλάδας του Πικλάρι. Αυτό το φαράγγι, πλαισιωμένο στα δυτικά από τα βουνά της Κόνιτσας, περισφίγγεται στα Β. και στα Α. σε απόσταση τριών λευγών, από την προέκταση της οροσειράς της Σουσιτίσας, που ξετυλίγεται σε σχήμα τόξου. Ύστερα από πορεία δύο λευγών, Α.Ν.Α. ξεκινώντας από το μέρος που βρισκόμαστε, φτάσαμε, αφού προσπεράσαμε τις πηγές Τοπόλπσας, στο χωριό Ζέλιστα, χτισμένο στην πλαγιά του βουνού Σουσιτίσα· πιο ψηλά από αυτό είδα τη Βράνιστα.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Το τριώροφο κτίριο που στεγάζεται το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτσας, πλήρως ανακαινισμένο και εκσυγχρονισμένο.
Εμβαδόν κτιρίου 380 τετρ. μέτρα.
Εμβαδόν οικοπέδου 1.300 τετρ. μέτρα.
Συντελεστής δομήσεως 0.80.
Οικοδομούνται συνολικά 1.040 τετρ. μέτρα συν τα ημιπόγεια.
Μηνιαίο μίσθωμα 421.000 δρχ.
Πληροφορίες:
Τηλ. 01-7517136, 01-7525301

ΠΕΤΡΟΣ ΑΠ. ΠΑΠΑΝΩΤΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ

τηλ.: 3242626
τηλ. - Fax: 3244988
κιν.: 094-676109
ρου ό, 2ος όροφος
ΙΝΑΙ Τ.Κ. 105 64

το τζάκι

Pension

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ
ΜΕ ΑΤΟΜΙΚΟ ΜΠΑΝΙΟ, ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΠΑΡΚΙΝΓ

Δεμερτζίδης Ευάγγελος

ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΚΟΖΑΝΗΣ
ΤΗΛ: 0655-22867, ΚΟΝΙΤΣΑ

Ἡ εγκατάλειψη τῆς ἀρχαίας Δωδώνης καὶ ἄλλα τινά.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΙΚ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΟ, ΠΡ. ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Αν, ὅπως λέγεται, ἡ Πυθία τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν εἶχε πει στον ἰατρό Ορειβάσιο, ἀπεσταλμένο τοῦ αυτοκράτορα Ιουλιανού (361-363), τὸ γνωστό ἐκεῖνο: "Εἶπατε τῷ βασιλεῖ χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά, οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν... κ.λ.", ἔτσι κάπως, καὶ με ἀρκετὴ δόση φαντασίας, θα μπορούσε ὁ σημερινὸς ἐπισκέπτης τῆς ἀρχαίας Δωδώνης, νὰ ἐκλάβει τὸ θρόϊσμα τῶν φύλλων, ὄχι, βέβαια, τῆς τότε φηγού (=δρυός), ἀλλὰ ἄλλων παρεμφερῶν δένδρων, καὶ τὸν ἦχο ἀπὸ τὰ κυπροκούδουνα τῶν αἰγοπροβάτων τῆς ἐκεῖ περιοχῆς (μακρινὸς ἀπόηχος τῶν Δωδωναίων χάλκινων λεβήτων), ὡς μήνυμα καὶ παραγγελία: "Εἶπατε τοῖς Ἀθηναῖοις ἀρχουσιν ὅτι παντάπασι Δωδώνη εγκαταλέλειπται".

Καὶ πράγματι, ὁ ἀρχαιολογικὸς χώρος τῆς ἀρχαίας Δωδώνης βρίσκεται σὲ πλήρη εγκατάλειψη καὶ ἀπομόνωση. Ἀγριόχορτα καὶ θάμνοι καλύπτουν ὅλη τὴν περιοχὴ καὶ μόνο τὸ ἀρχαῖο θέατρο ἀντιστέκεται ἀκόμη με πείσμα στὴ φθορὰ τοῦ χρόνου.

Καὶ ὅμως στὸ θέατρο αὐτό, ποῦ εἶχε ἐπισκευαστεῖ, χάριν σὲ τὶς ἀόκνες προσπάθειες καὶ φροντίδες τοῦ αείμνηστου Κων. Φρόντζου, εἶχαν δοθεῖ, ἐπὶ σειράν ἐτῶν, ἀπὸ τὸ 1960, πολλὲς παραστάσεις ἀρχαίων τραγωδιῶν καὶ κωμω-

διῶν. Θα τρίζουν τώρα τὰ κόκκαλα τοῦ Κ. Φρόντζου γιὰ τὴν εγκατάλειψη καὶ τὴν ἀδιαφορία τῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Δωδώνη καὶ τὴν Ἠπειρο γενικότερα: τὴν εὐάνδρο Ἠπειρο, τὰ τέκνα τῆς ὁποῖα πολλαπλῶς ευεργέτησαν τὴν Ἑλλάδα καὶ με τὰ χρήματά τους διεκόσμησαν τὸ κλεινὸ Ἄστυ με πλῆθος καλλιμαρμῶρων κτιρίων.

Οἱ πολιτικοὶ τοῦ νομοῦ Ἰωαννίνων, ἡ τοπικὴ αυτοδιοίκηση, ἡ Νομαρχία κ.λ. αἰσθάνονται ἀνετα με τὴν εἰκόνα, ποῦ παρουσιάζει τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ ἀρχαία Δωδώνη;

Ζητούμε, δικαιολογημένα βέβαια, νὰ μας ἐπιστραφούν τὰ γλυπτά τοῦ Παρθενῶνα, ποῦ ἄρπαξε ὁ Ἑλγιν, ἀλλὰ ἀφήνομε ἀπροστάτευτα τὰ υπάρχοντα μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη ἔφερε στὸ φῶς ἀπὸ τὸν ἱερό αὐτὸ χώρο.

* * *

Ἀναστατώθηκε τὸ Πανελλήνιο, χωρὶς σοβαρὸ λόγο, νομίζω, μόλις γνωστοποιήθηκε ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στὴν Ἀθήνα. Δὲν πρόκειται νὰ υπεισέλθω σὲ δογματικὰ θέματα. Ταῦτα "ἄλλοις κείται".

Πάντως, εἶναι γεγονὸς, καὶ κανεὶς δὲν τὸ ἀρνεῖται οὔτε τὸ ἀμφισβητεῖ, ὅτι ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἀρχισε νὰ δημιουργεῖ προσβλήματα στὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία. Εἶναι γνωστὲς οἱ παρὰ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν περὶ πρωτείων ἐναντὶ τῶν

άλλων Εκκλησιών και μάλιστα, της ορθόδοξης Ανατολικής, με την αιτιολογία ότι αυτοί είναι διάδοχοι του Απόστολου Πέτρου. Αλλά ίσα “πρεσβεία τιμής” είχε και το Πατριαρχείο Κων/λης, πράγμα το οποίο ποτέ δεν ανεγνώρισαν οι Πάπαι.

Αντιπαρέρχομαι το “αλάθητο” του Πάπα, άλλες καινοτομίες, όπως το filioque, βάπτισμα δια ραντίσματος, θεία κοινωνία κ.λ. Γνωστά τα γεγονότα του Α΄ σχίσματος) (867) και του οριστικού (1054).

Γνωστές επίσης οι φιλόδοξοι επιδιώξεις των Παπών ν’ αναμειγνύονται σε κάθε ευκαιρία σε ζητήματα της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας. Δεν μας διαφεύγει το γεγονός ότι οι Πάπαι εκμεταλλεύτηκαν τις Σταυροφορίες για να υποτάξουν την ανατολική Εκκλησία στη Δυτική και είναι γνωστές οι καταστροφές, που προξένησαν οι Σταυροφόροι, όταν το 1204 (Δ΄ Σταυροφορία) μπήκαν στην Κων/λη Άλλο όμως είναι εκείνο που θέλω να τονίσω. Ο Προκαθήμενος της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, με πρόσκληση του Προέδρου της Δημοκρατίας, θα επισκεφθεί την Αθήνα και θ’ ανεβεί στο βράχο του Αρείου Πάγου, εκεί όπου μίλησε στους Αθηναίους ο Απόστολος Παύλος.

Και άρχισαν αμέσως οι έντονες διαμαρτυρίες λαϊκών και κληρικών παντός βαθμού, παλαιοημερολογιών, παραθρησκευτικών οργανώσεων, για να ματαιωθεί η επίσκεψη του ηγέτη του Βατικανού, λες και κινδυνεύει η πίστη των Ορθοδόξων από τους Καθολικούς. Διαδηλώσεις και υστερικές κραυγές δεν ταιριάζουν. Προ παντός ψυχραιμία και αξιοπρέπεια.

Οι φανατικοί ας σεβαστούν, τουλάχιστο, την ηλικία του. Δεν ξέρω γιατί, ό-

ταν τον βλέπω να περπατάει τρικλίζοντας, μου έρχεται στο νου μια στροφή από ένα ποίημα (ύμνος τελευταίος εις τον Μάϊον) του τυφλού Ηλ. Τανταλίδη, ο οποίος συνήθιζε κάθε Πρωτομαγιά να προϋπαντά το Μάη στην εξοχή. Ιδού η στροφή:

*Ρικνός αίφνης και δύσκολος γέρων
επ’ αδήλου προσκόπων εδάφους,
βακτηρίαν δυσβάστακτον φέρων,
που βαδίζω, αλλ’ ή προς τους τάφους.*

Ας πέσουν οι τόνοι. Είναι βέβαια, κάπως δύσκολη η συνένωση των δύο εκκλησιών, χωρίς εκατέρωθεν ειλικρινείς υποχωρήσεις και διαθέσεις, άσχετα αν οι ιερείς μας, είτε επαγγελματικά, είτε τυπολατρικά παρακαλούν τον Κύριο στα “Ειρηνικά” “υπέρ ευστάθειας των αγίων του θεού Εκκλησιών και της των πάντων ενώσεως”. Ας είναι, λοιπόν, πιο ψυχραιμοί όσοι μιλούν με εμπάθεια για τον Πάπα, τον... “τυμβογέροντα Τιθωνόν”, όπως αποκαλούσαν οι αρχ. Έλληνες εκείνον, που είχε το ένα πόδι στον τάφο.

* * *

Ο Πάπας ήρθε στην Αθήνα. Δριμύς, επιθετικός και καυστικός ο λόγος του Αρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου, ο οποίος κατά κοινή ομολογία, εκπροσώπησε δεόντως την Εκκλησία και χειρίστηκε το όλο θέμα με σύνεση, γενναιότητα και υπευθυνότητα.

Και ο Ποντίφικας μίλησε για την ανάγκη συνεργασίας και ενώσεως των χριστιανικών Εκκλησιών και, μάλιστα ζήτησε συγγνώμη από τους Ορθοδόξους, επισημαίνοντας ότι “για όλες τις περιστάσεις, παρελθούσες και παρούσες, που τα τέκνα της καθολικής Εκκλησίας αμάρτησαν, με πράξεις ή παραλείψεις

κατά των ορθοδόξων αδελφών τους, ο Θεός ας μας χορηγήσει τη συγχώρεση, που του ζητούμε”. Και κατέληξε με την ευχή (στα Ελληνικά): Ο Θεός να ευλογεί την Ελλάδα.

Στο ίδιο πνεύμα ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος δήλωσε, τις μέρες εκείνες, στην Ξάνθη ότι “η προσπάθεια για την επανένωση των διηρημένων Χριστιανών είναι μια απαίτηση του ποιμνίου μας, είναι αίτημα των καιρών”.

Ύστερα απ’ αυτά, νομίζω πως δεν πρέπει να αισθάνονται πάρα πολύ άνετα όσοι απ’ αρχής εναντιώθηκαν στη χρήσιμη αυτή επίσκεψη του ηγέτη του Βατικανού, όσοι τον ύβρισαν, και όσοι, στενής, δυστυχώς, αντίληψης και νοοτροπίας ιερωμένοι, επιδιώκοντες πάντοτε να κρατούν την Ορθοδοξία σε απομόνωση, εσωστρέφεια και αποφυγή από κάθε επικοινωνία με ετεροδόξους και αλλοθρήσκους και, επί πλέον, θεωρούντες τις απόψεις των “ως πλάκα του Μωϋσέως”, θέλησαν να καλλιεργήσουν στο κοινό ένα κλίμα μισαλλοδοξίας, φανατισμού και εμπάθειας προς τον Πάπα, η επίσκεψη του οποίου, κατ’ αυτούς, θα έφερνε, κατά το κοινώς λεγόμενο “το χαλασμό” και θα προκαλούσε αναστάτωση και διχασμό!!

* * *

Δύο λόγια για την εικόνα της Παναγίας: Σε ναό της Κηπούπολης, στις 16 Μαρτίου (3η Παρασκευή των Χαιρετισμών της Θεοτόκου) η εικόνα της Παναγίας μάτωσε, λίγο αργότερα, 30 Μαρτίου, (τελευταία Παρασκευή των Χαιρετισμών) σε ναό του Αργοστολίου, η εικόνα δάκρυσε, κι αλλού ο ιεροψάλτης

είδε να σχηματίζεται στον τοίχο του ιερού, σα σκιά, η μορφή του Χριστού! Και έπεται συνέχεια.

Υπ’ όψη όμως όλων ότι μπήκαμε στον 21 αιώνα και δεν ζούμε στο σκοτεινό Μεσαίωνα με τις προλήψεις, τις δεισιδαιμονίες και τη θρησκοληψία της εποχής εκείνης. Ας σοβαρευτούμε λίγο.

Είμαστε Χριστιανοί Ορθόδοξοι, θεοσεβείς και θρησκευόμενοι. Ποτέ όμως θρησκομανείς και θρησκόληπτοι. Θα έλεγα και τούτο: Γιατί δεν γίνεται μια επιστημονική χημική ανάλυση των δακρύων ή του αίματος:

Ο λαλίστατος Αρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ο οποίος δράπεται πάσης ευκαιρίας και μιλάει με παρρησία για θέματα θρησκευτικά, κοινωνικά, πολιτικά (δεν τον κατακρίνω γι’ αυτό), γιατί έγινε “αφωνότερος ιχθύος;”. Ο νοών νοείτω. Αλλ’ όμως “στώμεν ευλαβώς”.

Ας σταματήσουν όλα αυτά περί θαύματος και ας μην παίζουμε “εν ου παικτοίς”.

Υπερόγραφο: Σχετικά με τις ύβρεις, κατάρες και όσα άλλα απρεπή και ανούσια ακούστηκαν στην τηλεόραση για τον Πάπα από ιερωμένους, ιδιαίτερα, απλώς υπενθυμίζω όσα αναφέρει ο Πλούταρχος (Αλκιβ. 22).

Όταν, λοιπόν, οι Αθηναίοι κατεδίκασαν, ερήμην, τον Αλκιβιάδη και με ψήφισμα θέλησαν ν’ αναγκάσουν τους ιερείς και τις ιέρειες να τον καταραστούν η ιέρεια Θεανώ αντέδρασε, λέγοντας πως έγινε ιέρεια για να σκορπάει ευχές κι όχι κατάρες “... φασί Θεανώ αντειπείν προς το ψήφισμα, φάσκουσαν ευχών ου καταρών ιέρειαν γεγονέναι”.

ΦΩΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

Εθνικοί αγώνες των δασκάλων της Φούρκας

(συν. από το προηγούμενο)

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΚΟΓΚΑ

Ανακρίσεις και βασανισμοί των δασκάλων

Ο δάσκαλος Παπακώστας προσπαθεί να αναχαπίσει τη ρουμανική δράση. Οι Ρουμανόβλαχοι δεν περίμεναν τέτοια αντίδραση τόσο από τους Φουρκιώτες όσο και κυρίως από τους δασκάλους της Φούρκας που ήταν ντόπιοι και τους θεωρούσαν δικούς τους. Πήραν μεν το διδακτήριο του ελληνικού σχολείου, έστειλαν και δάσκαλο ντόπιο το Γεώργιο Νασίκα, αλλά οι Φουρκιώτες δεν έστειλαν τα παιδιά τους στο βλάχικο σχολείο. Ναι αλλά δεν τα έστειλαν από φόβο, ούτε στο ελληνικό, που δεν είχε τώρα ούτε διδακτήριο. Ο Επιθεωρητής Κόνιτσας, αείμνηστος Νικόλαος Σπαθής δεν έμεινε με τα χέρια σταυρωμένα. Προσπάθησε να βρει λύση. Ναι αλλά ποιά; Ο Ταμπούρης και ο Μόκκας τρομαγμένοι, δαρμένοι και ο πατέρας της νηπιαγωγού Εξάρχου το ίδιο βασανισμένος. Ποιός θα μπορούσε να εμπυκώσει τους Φουρκιώτες να στείλουν τα παιδιά στο ελληνικό σχολείο; Στο γειτονικό προς τη Φούρκα χωριό, την Πουρνιά, υπηρετούσε τότε ο δάσκαλος Παπακώστας Γεώργιος. Αυτόν προέκρινε ο επιθεωρητής ικανόν να ξαναζωντανέψει το κλειστό σχεδόν σχολείο της Φούρκας και τον αποσπάει από τη θέση του, την

Πουρνιά, στη Φούρκα.

Ας παρακολουθήσουμε όμως το σκεπτικό από την αριθ. 1184) 20-10-1941 αναφορά του Επιθεωρητή Σπαθή, προς το Γενικό Επιθεωρητή Ηπείρου.

“Ο διδάσκαλος Πουρνιάς Παπακώστας Γεώργιος καταγόμενος εκ του χωριού Φούρκας, ισχυρός λόγω των συγγενικών δεσμών και κατά διάδοσιν συγγενής του Διαμάντη ελπίζουμεν ότι θα επιτύχει και θα επιφέρει ισχυρόν αντιπερισπασμόν εις εκείνας τας ενεργείας του Διαμαντή. Οι διδάσκαλοι Φούρκας άλλωστε νοσηλεύονται με τραύματα στην κεφαλή και το σώμα τους από τους ανελεείς ξυλοδαρμούς που υπέστησαν”. Ο δάσκαλος Παπακώστας με τους ισχυρούς συγγενικούς δεσμούς που είχε στο χωριό και μάλιστα κατά διάδοση και με το Διαμάντη, στην αρχή φαίνεται δεν κατόρθωσε πολλά πράγματα. Από μια αναφορά του Υποδιοικητή Χωρ/κής Πυρσόγιαννης προκύπτει ότι η κατάσταση στο σχολείο Φούρκας δεν είναι και τόσο ευχάριστη. Γράφει λοιπόν ο καλός αστυνομικός.

“Εστάλη την 22-10-41 εις Φούρκαν, ο διδάσκαλος Παπακώστας καταγόμενος εκ Φούρκας και υπηρετών εις Πουρνιάν όστις ασκών επί των κατοίκων της Φούρκας περισσοτέραν επηροήν των άλλων διδασκάλων υπήρχον

ελπίδες ότι θα επιτύγχανε την έναρξη της λειτουργίας του Σχολείου πλην και αυτός ουδέν κατόρθωσε διότι οι κάτοικοι τρομοκρατημένοι όντες εκ των αλληπαλλήλων γεγονότων και απειλούμενοι υπ' αυτού τούτου του Διαμάντη και των περί αυτόν πολυποφυλάκων ότι θα δαρούν, θα εκτοπισθούν και θα φυλακισθούν, φοβούνται να στείλουν τα παιδιά τους εις το ελληνικόν σχολείον. Στην αναφορά αυτή προτείνει μέτρα που πρέπει να ληφθούν ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος “εκρουμουτισμού ολόκληρου της κοινότητας”.

Οι μέρες περνούσαν και παρά τις προσπάθειες που κατέβαλαν οι ρουμανόβλαχοι το ρουμανικό σχολείο δεν ευδοκίμούσε όπως ήλπιζαν τόσο οι ρουμανίσαντες και άλλο τόσο οι Ιταλικές αρχές κατοχής που παρείχαν αμέριση τη βοήθειά τους προς τη ρουμανική προπαγάνδα. Από τη συσχέτιση μερικών εγγράφων της Ιταλικής Μεραρχίας MODENA προκύπτει ότι οι ενέργειες των δασκάλων της Φούρκας έφεραν αποτελέσματα θετικά και την κρίσιμη στιγμή επενέβησαν οι Ιταλικές αρχές, ύστερα από αίτημα ίσως των ρουμανόβλαχων. Έτσι με τη διαταγή της MODENA “απαιτείται όπως διαταχθεί η άμεσος απομάκρυνσις εκ της Φούρκας του διδασκάλου Παπακώστα”. Τη διαταγή την υπογράφει ο Στρατηγός Διοικητής Μάριο Γκουασάρτο. Ολόκληρος Στρατηγός ασχολείται με την απομάκρυνση ενός δασκάλου από ένα χωριό. Τόση σημασία έδιναν οι αρχές κατοχής και φυσικά τόσο επικίνδυνος ήταν ο δάσκαλος Παπακώστας για τους αν δίδα-

σκε στη Φούρκα. Ο τότε αναπληρωτής επιθεωρητής Κόνιτσας, σεβάσμιος σήμερα γέροντας, Ηλίας Παπαζήσης που πήρε την απανταχούσα του Ιταλού στρατηγού κωλλισιεργούσε στην απομάκρυνση του “επικίνδυνου δασκάλου Φούρκας. Και σε λίγες μέρες ο Στρατηγός επανέρχεται με νέο έγγραφο προς το Γενικό Διοικητή Ηπείρου όπου γράφει μεταξύ των άλλων. “Επειδή μανθάνω ότι εις Φούρκαν όχι μόνον εις διδάσκαλος αλλά δυο και εις διευθυντής εκτός της νηπιαγωγού, παρακαλώ όπως διατάξετε αμέσως όπως τόσον ο Δ/ντής όσον και οι δυο διδάσκαλοι απομακρυνθώσι”. Στη συνέχεια διατάζει το διδακτήριο να αφεθεί στο ρουμανικό σχολείο χωρίς άλλη ειδοποίηση. Και σε λίγες μέρες ο Ιταλός στρατηγός στέλνει και νέο έγγραφο - διαταγή προς το Γ.Δ.Η. όπου διευκρινίζει ότι “επειδή το ελληνικό σχολείο Φούρκας λειτουργεί μάλλον θεωρητικώς παρά εν τη πράξει δύναται να λειτουργήσει με τον νεοτοποθετηθέντα δάσκαλον”. Πίστευαν έτσι οι ρουμανόβλαχοι ότι θα διώξουν από τη Φούρκα τους γενναίους δασκάλους και προπαντός όπως θα δούμε παρακάτω τον Παπακώστα, ώστε να ανασάνε το σχολειό τους. Πόσο γελάστηκαν όμως όλοι τους. Ο αναπληρωτής επιθεωρητής Κόνιτσας Παπαζήσης βρήκε τρόπο να κερδίζει χρόνο αυτός και μαθητές το ελληνικό σχολείο Φούρκας, όσο οι δάσκαλοί του παρέμειναν εκεί. Τα γεγονότα, αυτά θα τα παρακολουθήσουμε στη συνέχεια διαβάζοντας, περικοπές από τα πολύτιμα επίσημα έγγραφα.

ΕΝΑΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
ΕΓΓΡΑΦΩΝ
ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
ΚΑΙ ΙΤΑΛΟΥ
ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ
ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΩΞΙΜΟ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΑΣΚΑΛΩΝ
ΑΠΟ ΤΗ ΦΟΥΡΚΑ

Οι Ιταλοί ύστερα από την πίεση της ουμανικής προπαγάνδας, που είχε εγκαταστήσει δικό της βασίλειο στα βλαχώρα της Πίνδου απαπούσαν να φύουν οι δάσκαλοι από τη Φούρκα και ροπαντός ο Παπακώστας, τηρούσαν όμως κάποια προσχήματα και δεν ονόμαζαν ποιο συγκεκριμένο δάσκαλο δεν ήλθαν. Έτσι ο αναπληρωτής επιθεωρητής Κόνιτσας Ηλίας Παπαζήσης, προποιοούμενος άγνοια, ρωτούσε να μάθει.

Αριθ. Πρωτ. 885/5-1-1942.

Προς τον κ. Γεν. Επιθεωρητή Στοιχ. Εκπ/σεως Η' Περιφέρειας Ιωάννινα. Είς εκτέλεσιν δι'ης κοινοποιείται το υπ' αριθ. 185820 έγγραφον της Μεραρχίας ΜΟΔΕΝΟ περί απομακρύνσεως Έλληνος δασκάλου Φούρκας λαμβάνω την ιμην να αναφέρω υμίν ότι εν Φούρκα υπηρετούσι σήμερον 3 δημοδιδάσκαλοι και μία νηπιαγωγός. Επειδή η ανωτέρω διαταγή δεν διαλαμβάνει το όνομα του απομακρυνθησομένου δημ/λου παρακαλώ όπως διατάξητε και πληροφορηθώμεν ποιος εκ των 3 δημ/λων θα απομακρυνθεί... Προς το παρόν ανεκαλέσαμεν την απόσπαση του δημ/λου Αδαμαντίου Ταμπούρη, διαταχθέντος να επανέλθει εις την οργανικήν εν Καντσίκω θέση του...

Ευπειθέσατος
Ο Αναπληρωτής Επιθ/του
ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ

Αλεπάλληλές όμως έρχονταν οι διαταγές από τον Ιταλό Στρατηγό στον Επιθεωρητή Κόνιτσας με ρητή εντολή να διώξει όλους τους δασκάλους από τη Φούρκα και να αφήσει εκεί ένα μόνο νεοτοποθετηθέντα. Την ανάγκη φιλοτιμία ποιούμενος ο λεβέντης δάσκαλος και αναπληρωτής Επιθεωρητής Κόνιτσας βρήκε τη λύση ώστε και τη διαταγή να εκτελέσει γιατί θε εκτελούσαν αυτόν αλλά για το ζήτημα αυτό ίσως φέρουμε σε φως νέα στοιχεία... αλλά και τον Παπακώστα να μην μετακινήσει από τη Φούρκα. Αλλά τα πράγματα έρχονταν ανάποδα. Οι βλαχορουμάνοι οργίαζαν και το ελληνικό σχολείο Φούρκας έπρεπε να κλείσει τελείως. Αυτό προκύπτει από το παρακάτω επίσημο έγγραφο της Γενικής Διοικήσεως Ηπείρου.

Αριθμ. Πρωτ. 34.110/27-10-1942.

Προς τη Διοίκηση της Μεραρχίας Πεζικού ΜΟΔΕΝΑ, ενταύθα.

Ως ανέφερεν ημίν ο επιθεωρητής Δημ. Σχολείων Κονίτσης ο διοικητής του σταθμού βασιλικών караβινιέρων Σαμαρίνης διέταξεν την εκ Φούρκας απομάκρυνσιν και του ενός τούτου έλληνος δημ/λου όστις ετοποθετήθη εκεί την 14-9-1942- έπαιζαν με της ημερομηνίες αποσπάσεων του Παπακώστα για να κερδίσουν χρόνο παραμονής του - μετά την απομάκρυνσιν εξ' αυτού των πριν υπηρετούντων αυτό σε δύο άλλων διδ/λων ο δε διοικητής του Λόχου Β. Καραβινιέρων εν Κονίτση επέτρεψεν μεν να παραμείνει εις Φούρκαν ο διδ/λος ούτος, ο Πα-

πακώστας πάντα, εγνώρισεν όμως ότι το ελληνικό σχολείο Φούρκας δέον να παραμείνει κλειστόν μέχρι της λήψεως οδηγιών εκ μέρους Υμών... παρακαλούμεν όπως ευαρεστηθείτε στρατηγέ και εκδώσετε τας προσηκούσας διαταγάς δια την κανονικόν λειτουργία του σχολείου τούτου οι μαθηταί του οποίου περιφέρονται εις τους δρόμους... Δεχθείτε Κύριε Στρατηγέ την έκφρασιν της εξαιρέτου υπολήψεως ημών Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΜΠΡΗΣ. Το έγγραφο αυτό του Γεν. Διοικητού Ηπείρου στάλθηκε ύστερα από ένα αγωνιώδες κατ' επείγον του Ηλία Παπαζήση που έγγραφε.

Αριθμ. Πρωτ. 910/14/10.1942

... Συμμορφούμενοι προς... διατάξαμεν τον διδ/λον Κων/νον Μόκκαν να αναλάβει υπηρεσίαν εις το Δημ. Σχολείο Πουρνιάς... υπηρεσιακώς παραμένωσιν εν Φούρκα ο δημ/λος Γ. Παπακώστας και η δις νηπιαγωγός Ευγενία Εξάρχου διότι ήδη έχομεν διατάξει να επανέλθει εις την εν Καντσίκω οργανική του θέση τον έτερον δημ/λον Αδαμάντιον Ταμπούρην.... Οι 35 μαθηταί του σχολείου Φούρκας παραμένωσιν άνευ μαθημάτων διότι το σχολείο παραμένει κλειστόν. Παρακαλούμεν να επιτραπεί από τας Ιταλικάς αρχάς η επαναλειτουργία του σχολείου μας έστω και με έναν διδ/λον τον Γεώργιον Παπακώστα ... 35 μαθηταί είχαν συγκεντρώσει στην αγκαλιά του ελληνικού σχολείου Φούρκας οι ή-

ρωες εκείνοι δάσκαλοι τη στιγμή που δίπλα τους λειτουργούσε το Ρουμανικό με τόσα μέσα, τόσες παροχές, τόσες απειλές σε γονείς και δασκάλους· 35 ελληνοπουλα τα συγκεντρώσαν στην αγκαλιά της Ελλάδος και τα κράτησαν μακριά από την ξενόδοξη Ρουμανική προπαγάνδα.

Πόση αντοχή ψυχής χρειάζονταν τότε για να υψώνεις τη λεβεντιά σου και το κορμί σου στους βασανισμούς του Διαμάντη, του Πρεφέντζα και των ομοίων του, πόσο σθένος και πόση λαχτάρα για τη γαλάζια μας πατρίδα φλόγιζε τις ψυχές τους μόνο οι ίδιοι το γνώριζαν... Έτσι ο σεβάσμιος και τόσο αγαπητός μας σήμερα Ηλίας Παπαζήσης άντεξε στις πιέσεις, τις απειλές και τους εκφοβισμούς, γιατί κι αυτός δέχτηκε μεγάλη μερίδα από αυτές. Κράτησε στη Φούρκα τον Παπακώστα και λειτούργησε ελληνικό σχολείο. Εδώ τελειώνουν τα έγγραφα την ιστορία μας. Φυσικά ο αγώνας δεν τελείωσε στο σημείο αυτό. Συνεχίσθηκε αδιάκοπα μέχρι την απελευθέρωση από τους Ιταλούς και Γερμανούς και το διώξιμο όλων των Ρουμανισάντων.

Δεν ξέρω αν ζουν σήμερα οι δάσκαλοι που ανάφερα παραπάνω ή όχι. Αν ζούνε ας είναι τούτες οι λίγες γραμμές ο οφειλόμενος έπαινος και ο θαυμασμός τόσο ο δικός μου όσο και των συγχωριανών τους και της Πατρίδας μας. Αν πέθαναν ας θεωρηθεί σαν ευλαβικό τους μνημόσυνο.

Το αλέτρι του πατέρα μου

Απ' όσα πράγματα γνώρισα από τότε που ο μακαρίτης ο πατέρας μου με έστειλε οκτώ χρόνων στην Κόνιτσα για να μάθω γράμματα, άλλα μόλις που τα θυμάμαι και άλλα τα ξέχασα ολωσδιόλου. Από μικρός στα γράμματα δοκίμασα την πίκρα τους και τη γλύκα τους. Κι αν με ρωτήσει κανένας σήμερα πόσο είναι καλή και χρήσιμη η γνώση δεν θα μπορέσω εύκολα να του απαντήσω.

Πλανώνται στο μυαλό μου αποφθέγματα των σοφών, όπως "η γνώση είναι δύναμη" ή του Πλάτωνα "ουδείς εκών αμαρτάνει", το οποίο οι μεταφραστές εξηγούν: η άγνοια οδηγεί σε σφάλματα και η γνώση σε προφυλάσσει από λάθη. Και ποιος πράγματι μπορεί να μη θαυμάσει τα σπουδαία επιτεύγματα της επιστήμης, της τεχνολογίας και της πληροφορικής, που οι εφαρμογές τους απάλλαξαν τον άνθρωπο από πολλά δεινά. Στην ιατρική ιδιαίτερα, αλλά και σε άλλους τομείς, πόσο χρήσιμη είναι η γνώση και η επιστήμη! Ενώ όσον αφορά τον πόλεμο και την οικολογία, εδώ οι εφαρμογές της γνώσης και της τεχνολογίας όχι μόνο δεν ωφέλησαν αλλά έβλαψαν πολύ τον άνθρωπο στην εξελικτική πολιτιστική πορεία του.

Στην γεωργία ιδιαίτερα, που δεν υπάρχει κατά τον Κικέρωνα "ουδέν γλυκύτερον" (*nihil dulcius agriculturae*), οι εφαρμογές της επιστήμης αύξησαν την παραγωγή τόσο που, ενώ πριν πενήντα ή σαράντα χρόνια αγωνιωδώς οι εφημερίδες έγραφαν "η τιμή του ψωμιού α-

νέθηκε" σήμερα κανένας δεν μιλάει για την τιμή του. Και όμως! Πριν από μισό αιώνα ο αγώνας γινόταν για το ψωμί και η επάρκειά του αφαιρούσε την αγωνία από τους γονείς των πολύτεκνων οικογενειών του χωριού μου. Και ας μην ήταν "καθάριο" από σπάρι. Και το "ανακατεμένο" από σιταρένιο και καλαμποκένιο αλεύρι ήταν περιζήτητο. Ο αγώνας για τα αναγκαία, μα τα αναγκαία ταυτίζονταν με τα επαρκή. Δεν υπήρχαν περιθώρια για πολυτελείς δαπάνες. Αυτές οι δαπάνες, οι άσκοπες πολλές φορές, δημιουργούν στο σημερινό άνθρωπο το άγχος.

Με τη γη, λοιπόν, δεμένη η ζωή εκείνα τα χρόνια. Και ο μακαρίτης ο πατέρας μου, ο "μπάρμπα-Γιώργης", περισσότερο από όλους με τα χωράφια έζησε όλη του τη ζωή στο χωριό, κοιτάζοντας τον ουρανό μόλις "έφεγγε", αν θα'ναι καλή η μέρα για τη σπορά, ή το καλοκαίρι, μήπως θα'βρεχε τότε που καίγονταν ο τόπος και τα καλαμπόκια κινδύνευαν να "στεγνώσουν" από την ανυποχώρητη ζέση. Και αν ήταν καλή η ημέρα στον καιρό της σποράς, έπαιρνε τα σύνεργα και ξεκινούσε για το χωράφι. Από νωρίς, πριν φέξει καλά, είχε ενισχυθεί το φαΐ του Μελίσση, είχε περαστεί ο σπόρος στη γαλαζόπετρα και είχε ειδοποιηθεί η κυρά-Γιώταινα να ετοιμάσει τον Μάν για το χωράφι. [Τα δυο αυτά βόδια, ο Μελίσσης και Μάνης αποτελούσαν το ζευγάρι και η συνεργασία αυτή, ο λεγόμενος "σέμπρος" έδενε με φιλία τις οικογένειες]. Όλα ήταν έτοιμα

και μάθαιναν και ρωτούσαν και χαίρονταν. Ξεκουράζονταν και τα ζώα και ο μπάρμπα-Γιώργης ένιωθε τη χαρά της ικανοποίησης που έμαθε στα παιδιά πως γίνεται η σπορά και τόνιζε κάθε τόσο τα βάσανα της έρμης της γεωργικής ζωής. “Γράμματα να μάθετε”, τους έλεγε, “γιατί τούτη η ζωή είναι δύσκολη”.

Και καθώς γυρνούσαν στα σπίτια τους πλέον τα μαθητούδια, η κυρία Δώρα ένιωθε την ικανοποίηση της εφαρμογής των θεωρητικών μαθημάτων της. Σίγουρα και ο κύριος Διευθυντής στο βιβλίο των πεπραγμένων της ημέρας με το γνωστό μείδιάματά του θα σημείωνε: “επιτυχημένη επίσκεψη κατά την ώρα της πατριδογνωσίας”. Και με όλα αυτά η ώρα είχε περάσει. Το χωράφι δεν έμελλε να τελειώσει εκείνη την ημέρα. Σε κάποια απότομη κίνηση το ξύλινο αλέτρι έσπασε και αφέθηκε στον όχτο (άκρη) του χωραφιού. Χρόνια το ’βλεπα, όταν

πήγαινα στο χωριό.

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε. Τα μαθητούδια μεγάλωναν, έκαμαν οικογένειες και ζουν μακριά από το χωριό τους. Το αγαπούν όμως, το θυμούνται και το επισκέπονται. Για το αλέτρι του πατέρα μου δεν έμαθα τι απέγινε. Πόσο ήθελα το ιερό τούτο κειμήλιο, που τη λαβή του την είχαν λιώσει τα εργατικά χέρια του πατέρα, να το είχα! Κάποιος ίσως το πήρε για καυσόξυλα και δεν έμεινε τίποτε άλλο από αυτό εκτός από την ιστορία που σας αφηγήθηκα. Και για τους Δασκάλους εκείνων των χρόνων που τώρα είναι συνταξιούχοι και που μερικοί ταλαντούχοι έπαιρναν πρωτοβουλία για να φανούν όσο γίνεται πιο χρήσιμοι στους μαθητές τους, αφιερώνω το παρακάτω σικιούργημα που το γραψα νοσταλγώντας τα παλιά.

Α.Γ. Πολίτης

Σοιλόγισσα

Βοζαριτινή & Λαϊκή Τέχνη

Γιάννης Σινάνης

Επταχώρι

Τηλ. 0467-84137 & 84127

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Νεόκτιστη μονοκατοικία επιφανείας 130 μ² σε οικόπεδο 3.000 μ² στην Κάτω Κόνιτσα, με πανοραμική θέα.

Τηλ. 0286-22369

ΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΤΣΑΝΟΥ - ΖΕΥΓΟΛΑ

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

- ΚΟΝΙΤΣΑ
55) 22529

Τηλ. Οικίας: (0651)93622
Κιν.: 0945182799

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΣΚΟΥΦΙΑΣ

Δικαστικός Επιμελητής

Ν. Ζέρβα 1 Ιωάννινα
Τ.Κ. 45332

ΤΗΛ. 22554 - 20488

πριν σκάσουν οι πρώτες ακτίνες στη Μαρία, γιατί το χωράφι ήταν μεγάλο και οι μέρες του Νοέμβρη μικρές. Που να προλάβει κανείς!

Εκείνη την ημέρα του χίλια εννιακόσια εξήντα... τόσο, ο Νοέμβρης ήταν στα καλά του. Ο ήλιος βγήκε ολοστρόγγυλος για να ζεστάνει την υγρή από την βροχή της προηγούμενης μέρας φύση. “Αιντε Μελίσση, ω! Μάν”, ακούστηκαν οι φωνές του μπάρμπα-Γιώργη. Και οι πρώτες αυλακιές χαραχτηκαν, το αφράτο χώμα δεχόταν το σπόρο, για να τον κρατήσει στα σπλάχνα του όλο το Χειμώνα και την Άνοιξη να ανθίσει η καινούρια ζωή Ω! το μυστήριο τούτο του θανάτου και της Ανάστασης, πόσα χρόνια τα έζησε ο μπάρμπα-Γιώργης. “Ίσια, Μελίσση”, ακούστηκαν δυνατώτερες οι φωνές και έφθσαν ως την αίθουσα του Σχολείου, όπου έκανε μάθημα η καινούρια δασκάλα, η κυρία Δώρα, που μόλις είχε τοποθετηθεί στο χωριό. Τα μάτια των μαθητών της ήταν καρφωμένα στο χωράφι του γεωργού, που ήταν απέναντι από το Σχολείο. Που να προσέχουν τι έλεγε η δασκάλα τους! Η λήγουσα και η παραλήγουσα, που βασάνιζε το μυαλό των παιδιών, είτε βραχύχρονες είτε μακρόχρονες ήταν, έβγαιναν από το ανοιχτό παράθυρο και παραχωρούσαν τη θέση τους στο ζεστό ήλιο και στις φωνές του γεωργού, που έφθαναν πιο δυνατές τώρα που άπλωνε η μέρα. Και η καλή Δασκάλα δεν έχασε την ευκαιρία. Πολλά είχε μάθει στη Ζωσιμαία, πολλά είχε διαβάσει για τον Δελμούζο και τη μέθοδο που είχε εφαρμόσει στο “Παρθεναγωγείο” του

Βόλου. Άλλωστε την επόμενη μέρα είχε πατριδογνωσία. Η ιδέα καρφώθηκε στο μυαλό της και περίμενε πότε να χτυπήσει το καμπανέλι. Είπε τη σκέψη στο Διευθυντή του σχολείου, τον κύριο Δημήτρη. “Και ρωτάς;”, ήταν η απάντησή του. Και σε λίγα λεπτά μια ομάδα από χαρούμενα παιδιά - καλύτερη εικόνα δεν είδα στη ζωή μου - κατέβαιναν για τον κάτω μαχαλά, για το χωράφι του πατέρα μου. Παραξενεύτηκαν τα ζώα από την αναπάντεχη επίσκεψη. Άνοιξαν περισσότερο τα μεγάλα μάτια τους και περίμεναν τι θα απογίνει. Έσυρε μια ήσυχη, ήρεμη φωνή στα ζώα ο μπάρμπα-Γιώργης για ανάπαυλα. [Πιστεύω πως το στρατιωτικό παράγγελμα “τους ζυγούς λύσατε” από τη γεωργική ζωή είναι παρμένο]. Καλωσόρισε τη Δασκάλα με τα παιδιά. Τα παιδιά τον ήξεραν τον μπάρμπα-Γιώργη, τον είχαν μάγειρα στο σχολείο- ήταν η εποχή που εφαρμόζονταν τα μαθητικά συσσίτια. “Τώρα θα μας κάνεις εσύ το μάθημα”, είπε η Δασκάλα. “Ελάτε, ελάτε”, είπε στα παιδιά, “μη σκιάζεστε” και άρχισε ο μπάρμπα-Γιώργης το μάθημά του.

“Το μισό χωράφι είναι σπαρμένο, το άλλο είναι άσπαρτο. Εδώ στο άσπαρτο ρίχνουμε το σπόρο”, και κάλεσε ένα παιδί να πάρει από το δισάκι (δύο σάκοι) σπάρη και να ρίξει στο άσπαρτο χωράφι. “Θέλω και εγώ”, φώναξαν όλα. “Αυτό είναι το αλέτρι. Λέγεται και άροτρο”, πρόσθεσε η κυρία Δώρα. “Αυτός είναι ο ζυγός, αυτό το υνί που μπαίνει στη γη και δημιουργεί την αυλακιά για να πέσει εκεί το σπάρη και να βλαστήσει την Άνοιξη”. Όλα τα έβλεπαν τα παιδιά

ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΥ
ΣΤΗ ΖΕΡΜΑ (ΠΛΑΓΙΑ) ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
(ΔΩΔΕΚΑΗΜΕΡΟ 25 Δεκεμβρίου - 6 Ιανουαρίου)

ΙΩΑΝΝΗ Β. ΤΣΑΓΚΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

II. Κριτική παρουσίαση και ανάλυση των εθίμων του λαϊκού εορτολογίου του Δωδεκαημέρου.

Όλα τα παραπάνω παρουσιασθέντα ήθη και έθιμα την περίοδο του Δωδεκαημέρου επιβεβαιώνουν την πίστη του λαού των χωριών μας στη «μητρόπολιν πασών των εορτών» τα Χριστούγεννα, αλλά και στις άλλες δύο μεγάλες γιορτές στην Πρωτοχρονιά και στα Θεοφάνεια. Οι γιορτές αυτές όπως προειπώθηκε στα πρώτα χρόνια του Χριστιανισμού γιορτάζονταν μαζί γι' αυτό και μεταξύ τους συνδέονταν και συνδέονται, γιατί κάθε μία από αυτές ήταν κάποτε αρχή του χρόνου. Οι εορτές αυτές με βαθύ θεολογικό, εκκλησιολογικό, χριστοκεντρικό και εσχατολογικό περιεχόμενο⁴, σήμερα έχουν τη δική τους ιστορικοεξελικτική πορεία⁵, τα δε μέχρι σήμερα σωζόμενα ήθη και έθιμα⁶ στα χωριά μας δηλώνουν τη μετάβαση από τις φυσικές εορτές στις εορτές της «Ιστορίας και της σωτηρίας» που έγινε στις αρχαίες πανθειζουσες φυσιολατρικές θρησκείες στις οποίες εορτάζονταν με δραματικές παραστάσεις τα παθήματα και η αναβίωση του «Πάτρωνα Θεού» ή «θνήσκοντα θεού»⁷ που συμβολίζει τη νέκρωση της φύσης το χειμώνα και την αναζωογόνησή του την άνοιξη.

Η συμβολή του Χριστιανισμού στη διαμόρφωση των ηθών και εθίμων του λαού μας.

Ο Χριστιανισμός στην συνάντησή του με τα αρχαία ήθη και έθιμα αρχικά συγκρούστηκε αλλά σταδιακά αγωνίστηκε να αποβάλλει από τις ειδωλολατρικές εορτές τα μυ-

4. Βλ. Π. Σκάλιση, Θεολογική προσέγγιση της χριστιανικής γιορτής Θεο/νίκη 1989, σ. 13.

5. Δημ. Μωραϊτη, «Εορταί» στο ΘΗΕ τομ. 5ος σ. 739

6. «Ο Πατήρ νυδόκησεν, ο Λόγος Σαρξ εγένετο» Τροπάριο των Αίνων των Χριστουγέννων και «ο Θεός εφανερώθη εν σαρκί» (ΑΤιμ. 3,16), «...ίνα τον άνθρωπον δεκτικόν θεότητος ποιήση» (Μεγ. Αθανασίου κατά Αρρειανών 2,59 P.G. 26, 2734.

7. Με τη μορφή της Magna Mater Deum του Πεσσινούτος συνδέεται εκείνη του Θεού Άπτη ή Άπι Θεού της Φρυγικής και Λυδικής θρησκείας και μυθολογίας, ο οποίος σε ερωτική σχέση με την Κυβέλη και το όνομά του σημαίνει Πατέρας. Ο Άπτις, Άδωνις είναι ωραίος νεανίας, ο οποίος πεθαίνει στο άνθος της ηλικίας του σαν στάχυς προ της συγκομιδής. Συμβόλιζε τη λαμπρή και εφήμερη Άνοιξη που θανατώνεται από το Χειμώνα. Δεν αργεί όμως ο Άπτις να αναγεννηθεί και να

Η παρέα των Δασκάλων

Στο καφενείο της γωνιάς μαζεύτηκαν και πάλι
 όπως το συνηθίζουνε, εφτά-οχτώ Δασκάλοι.
 Συνταξιούχοι ασφαλώς με πείρα και με γνώση
 Σαν τη ζωή που πέρασαν να ζήσουν κι άλλη τόση
 πορτοκαλάδα ή καφές είναι τα πιο συνήθη
 Αυτό η τάξη απαιτεί και τα καλά τους ήθη
 Ένα νεράκι αρκετό τα ούζα κι οι μεζέδες
 αυτά τα παραγγέλνουνε οι διπλανοί γλετζέδες.
 Κι όσο να έρθουν τα ποτά αφού αργούνε πάντα
 αρχίζει η συζήτηση για όλα τα συμβάντα
 Επίκαιρα ή και παλιά, πολιτικά και άλλα
 ζητήματα της εποχής, όλα μικρά μεγάλα
 θ' αναλυθούν και θα κριθούν χωρίς καμιά βιασύνη
 στην κριτική του καθενός έχουν εμπιστοσύνη.
 Όλοι θυμούνται τα παλιά των χρόνων η μακρότης
 πολύ τους απομάκρυνε απ' τις χαρές της νιότης
 Σχολεία μονοθέσια στην ορεινή Αρκαδία
 στην Ήπειρο και αλλαχού πάνω στη Θεσσαλία
 εκεί επρωτοδίδαξαν με δύσκολες συνθήκες
 Θυμάσαι Λευτεράκη μου που ήρθες και με βρήκες;
 Κι ένας απ' όλους πιο σοφός στη πείρα και στη γνώση
 αρχίζει την κουβέντα του κι αργεί να τελειώσει
 καθώς φέρνει στη θύμηση την πρώτη τριετία
 αφ' ότου ελειτούργησε σωστή Δημοκρατία.
 Άλλοι θαμώνες στέκονται παράμερα λιγάκι
 φέρνουν στη θύμηση κι αυτοί κάποιο παλαιό μεράκι.
 Ή σμίγουν την κουβέντα τους κι αχάει το καφενείο
 με κάποιο τους ανέκδοτο ή τολμηρό αστείο.
 Αυτά συμβαίνουν ασφαλώς και μεταξύ των άλλων
 η ώρα ευχάριστα περνά στην παρέα των Δασκάλων.

17.2.2001 Άγγελος Πολίτης

της κοινότητας και της κοινωνίας¹¹. Γι αυτό δεν μπορούμε να κάνουμε λόγο για τις γιορτές και ήθη και έθιμα σ' αυτές στην Ελλάδα, χωρίς ν' αναφερθούμε στις γενικότερες συμβολικές πράξεις και ενέργειες, τις συνήθειες, τις αντιλήψεις με ένα λόγο τα θέσμια, των κλειστών κοινωνιών των χωριών μας.

Σύμφωνα δε με τα όσα οι αφηγητές μας είπαν στη γενέτειρά μας, η οποία μέχρι το έτος 1981 ήταν μια κλειστή κοινωνία αποκλεισμένη εξαιτίας της απομεμακρυσμένης και δυσπρόσιτης θέσης από τα διοικητικά κέντρα της επαρχίας (Κόνιτσα) και του Νομού Ιωαννίνων, τα έθιμα του Λαϊκού Εορτολογίου του 12ημέρου διατηρήθηκαν και κατά την γνώμη μας παρουσιάζουν μια ιδιαιτερότητα και από αυτή την άποψη παρέμεινε ένα χωριό πιο εθιμολεπουργικό και πλουσιότερο τελετουργικά από τα άλλα της επαρχίας και του νεοσύστατου Δήμου Μαστοροχωριών. Όσα δε γράφονται εδώ δεν είναι απλά μια γλυκιά νοσταλγία του παλιού καλού καιρού, μια εξ αποστάσεως και από εντύπων περιγραφική έρευνα, αλλά παιδικό βίωμα και ανάμνηση της σχολικής ζωής, των παιδικών μας χρόνων πλουτισμένα με τις γνώσεις μας, τον προσωπικό μας ζήλο και την επιστημονική κατάρτισή μας.

Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα

Την παραμονή των Χριστουγέννων τα σχολιαρόπαιδα στη Ζέρμα γύριζαν κατά ομάδες τα σπίτια με τις «τζομπανίκες», χτυπούσαν τις πόρτες των σπιτιών και τραγουδούσαν τα γνωστά σε όλα τα χωριά και τις πόλεις της πατρίδας μας, αλλά και παραλλαγμένα επηρεασμένα από την γεωργοκτηνοτροφική ζωή του χωριού. Το σε παραλλαγή τραγούδι των Καλάντων στους στίχους «Σήμερα είν' τα κόλιντα, κι αύριο τα κόκκαλα (Χριστούγεννα-Κατάλυση νηστείας μετά από σαράντα μέρες. Η φράση αυτή δείχνει την επίδραση του χριστιανικού τρόπου ζωής, έχει Δε την έννοια ότι έτρωγαν κρέατα). Ο Χριστός γεννιέται-γεννιέται και βαφτίζεται» δείχνει αφ' ενός την επίδραση του χριστιανικού πνεύματος στις γιορτές, αφ' ετέρου την ενότητα των εορτών γέννησης, βάπτισης και ως εκ τούτων την παλαιότητά του και την συνέχεια της παράδοσης στους αιώνες.

Οι απλοί κάτοικοι των χωριών μας εκλαμβάνουν τα Χριστούγεννα την Παναγία ως Θεοτόκο, Μητέρα του Χριστού, "λεχώνα" και γι' αυτό, την παραμονή ξημερώνοντας Χριστούγεννα έκαναν στο τζάκι του σπιτιού "λαγγίτες" τηγανίτες, όπως στις λεχώνες και ειδικότερα "δίπλες" στη γάστρα που τα έλεγαν "σπάργανα της Παναγίας". Το έθιμο της παρασκευής των "σπαργάνων της Παναγίας" καθιερώθηκε για να εκδηλωθεί απ' τη μια μεριά η αγάπη, η πίστη και η λατρεία προς το Θείο βρέφος, το Χριστό, από την άλλη η προσφορά προς τη λεχώνα Παναγιά. Τις χρονιαρές

11. Ιδίας, Παραδοσιακή διατροφή (πρωτογενή διατροφικά είδη) Φρούτα-Καρποί- Σπάρια- Μαγικοθρησκευτικές επισημάνσεις, Ασπρόπυργος 1992, σ. 339 και Δημ. Σ. Λουκάτου, Εισαγωγή στη Λαογραφία (Εκδ. Μορφ. Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης) Αθήνα 1977, σ. 168.

θολογικά και μαγικά στοιχεία⁸. Με την επικράτησή του τα εορταζόμενα γεγονότα απέκτησαν ιστορική θεμελίωση και αύξησαν την κοινωνική δυναμική τους, αφού αναφέρονταν σε συγκεκριμένα εντός τόπου και χρόνου ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα και είχαν κατ' εξοχήν κοινωνικό χαρακτήρα. Ο σοφός λαός μας στη συνέχεια απέρριψε όλες τις εξωτερικές και μακρινές ομοιότητες που ήταν κοινές σε πολλά μυστηριακά θρησκευόμενα και άλλα στοιχεία όμως επουσιώδη δε δίστασε να τα διατηρήσει για να αποσπάσει τα μέλη του από τη γοητεία των μεγάλων θεών των εορτών των Ρωμαίων και των Αρχαίων Ελλήνων και έδωσε σ' αυτά χριστιανικό περιεχόμενο. Η εμμονή του λαού στα ήθη και έθιμα μέχρι σήμερα αποδεικνύει το σεβασμό στην Ορθοδοξία, αλλά και την προσήλωσή του Γένους μας στα πατροπαράδοτα έθιμα και τις δοξασίες που οι χυμώδεις ρίζες τους φθάνουν στα πανάρχαια χρόνια του ελληνισμού⁹.

Οι αρχές του λαϊκού εορτολογίου σηματοδοτούν με τις χριστιανικές λατρευτικές εκδηλώσεις την ημέρα, την περίοδο, το μήνα, την ώρα. Η εορτή αποτελεί στη διαχρονική της πορεία πολυσήμαντο ορόσημο για διάφορες ενέργειες και πράξεις κοινωνικές και πνευματικές, κλιματολογικές-μετεωρολογικές παρατηρήσεις, γεωργοποιμενικές εργασίες και απαρέγκλιτες διαιτητικές συνήθειες, που πολλές φορές προσωνομούνται από το εορτολόγιο ή και το χαρακτηρίζουν¹⁰. Έτσι τα ήθη και έθιμα του λαού στις εορτές συνδέονται με τις διατροφικές συνήθειές που έχουν σχέση με την επιβίωσή του. «Η τροφή αποτέλεσε και αποτελεί το στοιχειώδη παράγοντα για την επιβίωση του ανθρώπου, ως ατόμου, μέλους της ομογένειας και ευρύτερα

εξέλθει από τον τάφο αναστημένος. Τον αποκαλούσαν Κύριο και Πατέρα. Πρβλ. Ρ. Decharme, Μυθολογία της Αρχαίας Ελλάδος τευχ. 1ο Αθήναι 1925, σ. 354. Ο Άπις θεωρείται ως πρωταρχικός θεός της βλαστήσεως, ο θάνατός του δε συνέβαινε κατά τον χειμώνα με το θάνατο της φύσης και η ανάστασή του ελάμβανε χώρα κατά την άνοιξη. Διον. Δακουρά Ελληνιστικά μυστηριακά θρησκευόμενα (Δομή, Διάδοσις, δείπνα) Αθήναι 1986, σελ. 35. Για την επίδραση αυτών στον Ηπειρωτικό χώρο βλ. Έθιμο «Ζαφείρη» στο Ζαγόρι Δ. Σάρρας «Λείψανα της λατρείας του Λίνου και Αδώνιδος εν Ηπείρω» στο: Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος Αθήναι 1900 σ. 347 και εξής όπως και Κατ. Ι. Κορκούρη, Θάνατος και Ανάστασις (Σε μαγικό-θρησκευτικά «Δρώμενα» της λαϊκής λατρείας της Ηπείρου) Εν Αθήναις 1965, σ. 35.

8. Βλ. Δ. Σταθοπούλου «Μαγεία» στο Θ.Η.Ε. τομ. 8ος σ.441. Μητροπ. Ηλείας Γερμανού Χριστιανισμός και Μαγεία (Ανατ.) από τον τόμο: «Μαγεία και Χριστιανισμός» Αθήναι 1993, σ. 14.

9. Η εμμονή του λαού και η προσήλωσή του στα πατροπαράδοτα έθιμα ήταν τόσο ισχυρή, γιατί η Εκκλησία-Ορθοδοξία διαλέγεται πάντοτε και με όλους τους ανθρώπους και θέλει όλοι οι άνθρωποι να οδηγηθούν στη σωτηρία. Οι με ιεραποστολικό ζήλο εμφορούμενοι χριστιανοί γίνονται «τοις πάσι τα πάντα, ίνα πάντας τινες σώσουν» και έτσι δεν ισχύει το λεχθέν ότι η Εκκλησία «αναγκάστηκε να κάνει υποχωρήσεις», «να κλείσει τα μάτια» και να ανεχτεί πράξεις και ενέργειες που είναι ολότελα αντίθετες με το πνεύμα της Χριστιανικής διδασκαλίας. Πρβλ.. Γ.Α. Μέγα, Ελληνικές γιορτές και έθιμα της Λαϊκής λατρείας, Αθήνα (Αντ. 1992) σ. 22 και εισαγωγή.

10. Μ. Μηλίγκου-Μαρκαντώνη, Παραδοσιακή διατροφή. Λαϊκό Εορτολόγιο στο: Ερευνητικοί παλμοί Αρ. φύλ. 68, Ιαν. 1998, σ. 5

Ο Αν-Γιώργης

Στο χωριό μας το Πεκλάρι το καλύτερο στην πλάση,
μας αφήσαν οι παππούδες μια γερόντισσα εκκλησιά.

Δεν τις έχουμε φτιαγμένο ασημένιο εικονοστάσι,
τα καρτήλια της δεν είναι ασημέρια ούτε χρυσά.

Στο φτωχό προσκυνητάρι ο αφέντης μας Αν-Γιώργης
στέκει εκεί πρωί και βράδυ το Πεκλάρι να φυλά.

Προσκυνοῦμε τον Αν-Γιώργη, πολιοῦχο του χωριού μας,
και σ' αυτόν τις προσευχές μας στέλνουμε ευλαβικά.

Κανένας δεν ξέρει πόσους αιώνες κουβαλά στην πλάτη της η εκκλησιά μας. Γιατί από κανένα γραπτό ή προφορικό στοιχείο δεν προκύπτει πότε οι αείμνηστοι παππούδες μας έκτισαν το ιερό αυτό προσκύνημα.

Πρόσφατη Αρχιτεκτονική μελέτη που χρηματοδότησε το εκκλησιαστικό συμβούλιο του Αν-Γιώργη αναφέρει:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πηγή. χωριό της επαρχίας Κόνιτσας του νομού Ιωαννίνων ανοίκον στο Δήμο Κόνιτσας και αποτελούν το Ομώνυμο δημοτικό διαμέρισμα αυτού, με παλαιότερη ονομασία Πεκλάρι. Απέχει 7 Km από την Κόνιτσα και οδηγούμαστε σ' αυτό ακολουθώντας το αριστερό παρακλάδι του Επαρχιακού δρόμου Κόνιτσας Διστράτου, που υπάρχει μετά από 4 Km απόσταση από αυτήν, διασχίζοντας ένα εξαιρετικής ομορφιάς δάσος μαύρης Πεύκης.

Κατά τη διαδρομή του επισκέπτη δια

μέσου του χωριού αποκαλύπεται η πλατεία σου που βρίσκεται στα δεξιά του κεντρικού δρόμου που το διατρέχει και επ' αυτής δεσπόζει ο ναός του Αγ. Γεωργίου καταλαμβάνοντας ακραίο τμήμα της και εντασσόμενος ομαλά στον ιστό του οικισμού αποτελώντας οργανικό μέρος αυτού, χωρίς να εξέρχεται της κλίμακας του περιβάλλοντος ούτε να προκαλεί με την ογκοπλαστική του εμφάνιση. Την όλη αρμονία όμως έρχεται να διαταράξει η ματαιόδοξη κατασκευή του καμπαναριού που παρά τη φιλόδοξη και φιλότιμη διάθεση των κατασκευαστών αυτό φαίνεται να αποτελεί "ξένο σώμα" στο όλο περιβάλλον. Το μνημείο προστατεύεται από την αρμόδια Η' Εφορία Βυζαντινών αρχαιοτήτων που εδρεύει στα Γιάννενα. Είναι τυπικό δείγμα τυπολογικά και ρυθμολογικά εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας που στην περιοχή μας διήρκεσε περισσότερο από άλλα μέρη της Ελλάδος και αποτελεί σημαντική ψηφίδα από αυτές που συν-

αυτές μέρες οι κάτοικοι των χωριών μας προσπαθώντας να τηρήσουν τον εκκλησιαστικό τρόπο ζωής δεν έτρωγαν μήτε λάδι, νήστευαν αυστηρά και αντί της τηγανίτας που γίνονταν με λάδι ή βούτυρο καθιερώθηκε ο τρόπος παρασκευής των λαγγιτών στη γάστρα χωρίς λάδι. Τα "σπάργανα του Χριστού" ή "δίπλες" στη γάστρα δεν ήταν τίποτε άλλο παρά φύλλα από νερουλή ζύμη από σταρένιο αλεύρι που ψήνονταν στην επιφάνεια της γάστρας ή σε ειδική πλάκα που τοποθετούσαν πάνω στην πυροστιά. Τα ψημένα φύλλα τα ράντιζαν με ζαχαρόνερο ή μέλι.

Χοιροσφαγία

Την παραμονή (ή συνήθως τη δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων) έσφαζαν όπως σ' όλη τη Βόρειο Ελλάδα στη Ζέρμα τα γουρούνια για να στρωθεί το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι πλούσιο. Το γουρούνι τρέφονταν από κάθε οικογένεια από την άνοιξη μέχρι τα Χριστούγεννα και εξασφάλιζε στην οικογένεια το κρέας (παστό) και το λίπος(λίγδα) για μεγάλο χρονικό διάστημα. Συνεργεία ανδρών κατά παρέες έσφαζαν τα γουρούνια και τα έγδερναν. Πολλές φορές η σφαγή γίνονταν μετά τη δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων. Αρκετές φορές κράτησα το δέρμα των χοίρων για να διευκολύνω τους γδάρτες να γδάρουν γρήγορα το γουρούνι. Ως ανταμοιβή τα μικρά σχολιαρόπαιδα θα περιμέναμε μόλις ανοίξουν τα σπλάχνα των γουρουνιών να μας δώσουν την «ουρήθρα», (+έχει σχήμα στρογγυλό) που τη φουσκώναμε και παίζαμε μπάλα. Έγινα μάρτυρας του θυμιάσματος των γουρουνιών από τις νοικοκυρές μόλις σφάζονταν τα γουρούνια. Η χοιροσφαγή με τη σωζόμενη αυτή εθιμοτυπία ανάγεται από τους περισσότερους ειδικούς στη Ρωμαϊκή εποχή¹². Οι Ρωμαίοι γιόρταζαν από τις 17-25 Δεκ. τα Saturnalia που ήταν γιορτή προς τιμήν του Θεού Σατούρνου, ο οποίος αντιστοιχούσε προς τον Κρόνο των Ελλήνων (Κρόνια). Ο Σατούρνος ήταν απ'τους παλαιότερους θεούς των Ρωμαίων, προστάτης των χωρικών και των αμπελουργών. Η ετυμολογία του ονόματος έχει την προέλευσή του από το όνομα Satur που σημαίνει πλήρης, κορεσμένος η από το p.sero που σημαίνει φυτεύω, σπέρνω. Η εορτή συνδεόταν με τη σπορά και την αφθονία των αγαθών, οι δε Ρωμαίοι γεωργοί θυσίαζαν χοίρο στον Κρόνο και τη Δήμητρα επιδιώκοντας να εξευμενίσουν τους θεούς αυτούς και να έχει εφορία η γη. Από τον ποιητή Έννιο, ο Σατούρνος ταυτίστηκε με τον Κρόνο.

(Συνέχεια στο επόμενο)

12. Βλ. Και Πρβλ. για τα αναφερόμενα εδώ:Γ.Μέγα Ελληνικές γιορτές.....όπ. σ.52 Μ.Γ.Μερακλή Κοινωνική συγκρότηση...ό.π., σ. 110, Γ.Ν. Αικατερινίδου, Νεοελληνικές αιματηρές θυσίες Αθήνα 1979, σ.110. Κ.Καραπατάκη Το Δωδεκαήμερο των Χριστουγέννων Αθήνα 1971, σ. 81.

πα-Κοσμά, και σήμερα του παπα-Βαγγέλη του δικού μας παπά. Σ' αυτήν την εκκλησία μικρά παιδιά κάθε Κυριακή πουρνό-πουρνό με την πρώτη καμπάνα τρέχαμε να λειτουργηθούμε και να πάρουμε αντίδωρο απ' του παπά το χέρι.

Τότε που το Δημοτικό μας σχολειό έφτασε και μέχρι 120 μαθητές και μαθήτριες. Και η εκκλησία μας αγκάλιαζε κάθε Κυριακή και μεγάλη γιορτή, τις αγνές ψυχές μας και οι γλυκές φωνούλες σιγοντάρizαν τους αείμνηστους ιεροψάλτες μας, τον Αρχιεπίσκοπο Κώστα Χούφια, τον Γιώργο Ζώτο, Ανδρέα Ζώτο και τον αειθαλή Ηλία Δήμο που μέχρι σήμερα μας διδάσκει με την πολύχρονη εμπειρία του.

Εκεί ακούγονταν από μιά φωνούλα το Σύμβολο της Πίστεως και η Κυριακή Προσευχή.

Μεγάλη η χάρη για το μαθητή ή τη μαθήτρια που καταξιώνονταν να πει τις μεγάλες προσευχές της Πίστεως μας. Σήμερα οι φωνούλες αυτές δεν υπάρχουν, το σχολειό μας έκλεισε και σπάνια βλέπεις παιδάκια στον αυλόγυρο της εκκλησίας μας. Μοναδική φωτεινή ακτίδα τα παιδιά του Σταύρου και της Μάχης Κίτσιου. Ο μικρός Αλέξανδρος και η αδερφούλα του γλυκαίνουν την ατμόσφαιρα της εκκλησίας μας, ο Αλέξανδρος με βροντερή και σταθερή φωνή, απαγγέλει την Κυριακή προσευχή "ΠΑΤΕΡ ΗΜΩΝ..." και η Ιωάννα με γλαφυρή φωνή, το Σύμβολο της Πίστεως, "ΠΙΣΤΕΥΩ ΕΙΣ ΕΝΑ ΘΕΟ ΠΑΤΕΡΑ..." ευλογημένοι γονείς που καταξιώνονται και αναθρέφουν χριστιανικά τα παιδιά τους στη σημερινή ρευστή κοινωνία.

Στις δύσκολες, αλλά οικογενειακές εκείνες εποχές που ο Βοριάς τα πάντα πάγωνε, τ' αναμμένο τζάκι κλ. όταν το καμπαναριό του Αν-Γιώργη χτυπούσε Χριστούγεννα, όλο το χωριό ξάγρυπνο τραβούσε για την εκκλησία.

Οι Τέσσερες τοίχοι της εκκλησίας μας αγκάλιαζαν με ζεστασιά όλο το χωριό και το τρεμάμενο φως της καντήλας του Αν-Γιώργη φώτιζε τις ψυχές μας και μόλις ο παπάς μας μεγαλόπρεπα απ' την Ωραία Πύλη έλεγε "ΤΟ ΔΙ' ΕΥΧΩΝ", ροβολούσαμε για τ' αναμμένο τζάκι, που η γιαγιά (Κυρά-Μάνα) μας περίμενε με τις Χριστουγεννιάτικες λιχουδιές και κυρίως με τις παραδοσιακές λαγγίτες. Και η βδομάδα των Χριστουγέννων κυλούσε με χαρές και πανηγύρια, μέχρι τα Φώτα. Εδώ η παράδοση μας ήθελε όλους καθαρούς με τα γιορτινά μας να πάμε τον Αν-Γιώργη να φωτιστούμε και να αγιαστούμε.

ΘΥΜΑΜΑΙ. Μετά την λειτουργία όλες οι εικόνες από το ΤΕΜΠΛΟ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΣ, με πομπή βγαίνουν απ' την εκκλησία, μπροστά ο παπάς με τα εξαπέρυγα και εκεί στη βρύση του αείμνηστου μπάρμπα-Γιώργη Καραγιάννη, γινόταν ο Μεγάλος αγιασμός, στην πέτρινη καρούτα- και ο παπάς μας με περισσή ευλάβεια μας άγιαζε για να φωτιστούμε και όλες οι νοικοκυρές -ΘΥΜΑΜΑΙ- με τα πιο καθαρά και πολύτιμα κανάτια παίρναν τον αγιασμό και τον μετέφεραν με ευλάβεια στο εικονοστάσι του σπιτιού, που για ένα ολόκληρο χρόνο ήταν το πολύτιμο φυλαχτό. Αγίαζαν όλο το σπίτι, αποθήκες, ζωντανά, κήπια για το καλό της χρονιάς και για καλή

θέτουν την πολιτιστική κληρονομιά μας. Επιβάλλεται λοιπόν να καταβληθεί κάθε προσπάθεια να διατηρηθεί το μνημείο αυτό.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Ο Ι.Ν.Αγ. Γεωργίου στην Πηγή της Κόνιτσας είναι μνημείο της όψιμης εποχής της τουρκοκρατίας. Ιστορικές μαρτυρίες περί αυτού δεν υπάρχουν άλλες παρά αυτές που το ίδιο το μνημείο αποκαλύπτει και έχουν να κάνουν με την ανέγερσή του και την ιστορία σή του.

Έτσι ανάγλυφη επιγραφή που υπάρχει στο δεξιό πεσσό της εισόδου του καγιατιού του στη νότια όψη αναφέρει ως έτος ανέγερσης το 1849. Ενώ η επιγραφή πάνω από το υπέρθυρο της νότιας εισόδου στην εσωτερική πλευρά του ναού, αναφέρει ως έτος ιστόρησης το 1875 και αγιογράφους τους ονομαστούς Χιονιαδίτες οι οποίοι ως γνωστόν εξαπλωθέντες διέδωσαν την εξαιρετικής τεχνοτροπίας τέχνη τους σε ό,τι αφορά την αγιογράφηση ναών σε πολλά μέρη της Ελλάδος αλλά και του τότε γνωστού ορθόδοξου Χριστιανικού κόσμου.

Στον ανατολικό τοίχο του ναού υπάρχει μια ακόμη επιγραφή εντεταγμένη στο κτίσιμο του τοίχου εξαιρετικά δυσανάγνωστη ενώ μια ακόμη τοιαύτη στον πεσσό του καμπαναριού αναφέρει το έτος 1905.

Η ανέγερση του Ναού αυτού μετά τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) και την έκδοση του διατάγματος Χάτι Χουμαγιούν (1856) με το οποίο δίνονταν δυνατότητες στους Χριστιανούς να κτίζουν κατά βούληση εκκλη-

σίες, του έδωσε χαρακτηριστικά που αντανακλούν το οικονομικό άλμα των υπόδουλων Χριστιανών αλλά και την ανεκτικότητα και τη γενικότερη μεταρρυθμιστική πολιτική του Σελίμ του Γ΄.

Έτσι το μεγάλο μέγεθος, η επιβλητικότητα του κτιρίου, τα μεγάλα ανοίγματα προς το περιβάλλον, τα χαρακτηριστικά της κοσμικής αρχιτεκτονικής στο εξωτερικό, η περίτεχνη κατασκευή στο εσωτερικό -τέμπλο, αγιογράφηση, ταβάνι κλπ. χαρακτηρίζουν τον Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Πηγής.

Σ' αυτό τον ιερό χώρο, σ' αυτή την εκκλησία βαφτίστηκαν, στεφανώθηκαν, λειτουργήθηκαν και λειτουργούνται γενεές και γενεές Πεκλαριτών. Με τις ευλογίες όσο μπορώ να θυμάμαι και από όσα έχω ακούσει, του Παπα-Τόλη, του παπα-Θανάση, του παπα-Παΐσιου, του παπα-Αντώνη, του παπα-Δάλα, του παπα-Κατή, του παπα-Καλλιντέρη, του πα-

προσκαλεί χαρμόσυνα και δεν λείπει κανείς από το προσκλητήριο αυτό, ακόμα και τις Κυριακές που ο καλός μας Παπα-Βαγγέλης λείπει σε άλλη ενορία, ο υπεύθυνος επί των δημοσίων σχέσεων της εκκλησίας, επίτροπος Δημήτρης Α. Κεφάλας, πιστός στο ραντεβού του, μας καλεί με την καμπάνα στο κυριακάτικο ραντεβού μας, και αυτό γίνεται. Όλοι παρόντες.

Το ιερό μας μνημείο, η εκκλησιά μας, ο Αν-Γιώργης κινδυνεύει, η σκεπή έχει σαπίσει. Από το 1900 που ο αείμνηστος προπάπος μου Βασίλης Δ. Καραγιάννης έκανε την επέκταση και έφτιαξε τα χαγιάτια της εκκλησίας, από τότε καμιά άλλη παρέμβαση δεν έγινε, παρά μόνο στη δεκαετία του πανήντα με την προσφορά των απανταχού Πεκλαριτών καταδαφίστηκε το παλιό καμπαναριό και στη θέση του ανυψώθηκε σύγχρονο-μοντέρνο- η αρχιτεκτονική μελέτη το θεωρεί σφάλμα - ας είναι όμως, κάθε προσπάθεια επαινετή. Σήμερα για την αλλαγή της στέγης, την αναπαλαίωση και την αποκατάσταση του κτίσματος από τις αυθαίρετες κακοποιήσεις που κατά

καιρούς υπέστη, απαιτείται δαπάνη 35.000.000 δρχ. Έγιναν και γίνονται προσπάθειες για την εξεύρεση του ποσού. Έχουμε την διαβεβαίωση ότι εντάχτηκε στο πρόγραμμα διατηρητέων Βυζαντινών μνημείων του Νομού.

ΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οι απανταχού Πεκλαρίτες και μάλιστα εκείνοι με κάποια οικονομική επιφάνεια, να κάνουμε κάτι για το χωριό μας. Θα αφήσουμε την εκκλησιά μας να κατεδαφιστεί, θα καταδαφίσουμε τις μνήμες μας, θα θάψουμε την ιστορία μας, θα εγκαταλείψουμε τον προστάτη Άγιο μας; Θέλω να πιστεύω ΟΧΙ. Ας προβληματιστούμε για τη διάσωση του ιερού μας μνημείου και να είμαστε όλοι παρόντες όταν ο Αν-Γιώργης μας χρειαστεί.

Εγώ προσωπικά δεσμεύτηκα και παραμένω δεσμευμένος έως ότου ο Αν-Γιώργης μας, η εκκλησία των προπάπων, παππούδων και πατεράδων μας, αναπαλαιωθεί και αποκατασταθεί σε όλη της τη μεγαλοπρέπεια.

Κώστας Γ. Κίσιος

 NATIONAL SECURITY

ALARM SYSTEMS

Τάσος Κορτσινόγλου
ΚΙΝ.: 093664.6868

Τ.Κ. 19002, ΑΤΤΙΚΗΣ

Λ. ΛΑΥΡΙΟΥ 121, ΠΑΙΑΝΙΑ
ΤΗΛ.: 664.6868
ΤΗΛ./FAX: 664.3388

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ "Το Γεφύρι" Με 40 κλίνες, εστιατόριο, μπάρ, θέρμανση, πάρκιγκ κλπ. Στην ειδυλλιακή τοποθεσία της γέφυρας Αώου στην Κόνιτσα. Τηλ. 0655-23780

σοδειά. Τη μέρα αυτή, τη μεγάλη αυτή Άγια μέρα, όλοι έλαμπαν από χαρά. Το σπιτικό γινόταν άνω-κάτω, όλα έβγαιναν για ν' αγιαστούν. Οι άντρες στην εκκλησιά με τα γαμπριάτικα, οι Κυράδες με τα γιορτινά στολίδια, σωστές νύφες, με νυφιάτικα φουστάνια, χρυσοκέντητες φλοκάτες με τους ασημένιους γοργουλέδες, με τα χρυσά κασπόνια και τις χρυσοκέντητες μαντήλες με φούντες και κρόσια, κεντημένες ποδιές, χρυσοποίκιλτα ζουνάρια με τις ασημένιες αγκράφες. Καλεμκερί με φλουριά, μετζίτια, ναπολιόνια και Ντούκες. Μια ολόκληρη περιουσία κουβαλούσαν οι Κυράδες του χωριού μας. Οι Γιαγιάδες καμάρωναν και οι Κύρηδες φούσκωναν ικανοποιητικά. Αυτό ήταν το Πεκλάρι των καλών εκείνων οικογενειακών εποχών. Το απόγευμα της ίδιας μέρας το χαγιάτι της εκκλησιάς γέμιζε ασφυκτικά, κανένας μα κανένας δεν έλειπε απ' το πανηγύρι της πίτας. Και το έθιμο ήταν και είναι ο Νουνός, αυτός δηλαδή που είχε βρει το Σταυρό μέσα στο κομμάτι της πίτας την προηγούμενη χρονιά, να φτιάχνει τις παραδοσιακές τυρόπιτες και με μυστικότητα η εκκλησιαστική επιτροπή να τις τεμαχίζει και να βάζει το Σταυρό σ' ένα κομμάτι. Άρχιζε το μοίρασμα. Μεγάλο γούρι και μεγάλη χάρη γι' αυτόν που θα έβρισκε το Σταυρό. Οι νέοι του χωριού τον άρπαζαν στα χέρια τον σήκωναν ψηλά και τον ανακήρυτταν το Νουνό της χρονιάς. Ευλογία για το σπιτικό του. Και σήμερα το έθιμο συνεχίζεται, αλλά λόγω πολλών ελλείψεων το πρωί μετά την απόλυση της εκκλησίας ο Νουνός της χρονιάς φέρνει τις

πίτες στην εκκλησία, η διαδικασία η ίδια, ο καινούργιος Νουνός ανακηρύσσεται και ο παλιός εκτός από τις πίτες έχει φέρει παραδοσιακό τσίπουρο, γλυκά και αναψυκτικά και με τον τρόπο αυτό παραδίδει την κουμπαριά στο νέο Κουμπάρο. Τότε ο νέος κουμπάρος έφευγε αμέσως, πήγαινε στο νοικοκυριό του και έφερνε γνήσιο βαρελίσιο τυρί, μπρούσκο βαρελίσιο κρασί στην Πλόσκα, καρύδια, τσίπουρο, ξυνάδια, αρμιά, για όλο το χωριό και το γλέντι συνεχιζόταν μέχρι το πρωί. Μετά από πολλά χρόνια βρέθηκα φέτος στον Αν-Γιώργη στη γιορτή των Φώτων. Ατμόσφαιρα ζεστή και η παράδοση συνεχίζεται. Η περσινή Νουνά Γεωργία Κ. Καπακλή θυγατέρα του εκκλησιαστικού μας επιτρόπου Θύμιου Α. Βουρδούκα έφερε στην εκκλησιά τις παραδοσιακές λαχταριστές τυρόπιτες και όλα τα παραδοσιακά που απαιτεί η μέρα. ΚΑΙ Ω! του θαύματος ο μικρός γιός της Αποστόλης ο τυχερός της χρονιάς, αφού σ' αυτόν έτυχε ο Σταυρός και η Ευλογία του Αν-Γιώργη. Σύμπτωση ή η χάρη του Σταυρού επέλεξε την οικογένεια του Κώστα Καπακλή για δεύτερη χρονιά. Πάντως η παράδοση και το έθιμο θεωρεί ευλογημένες τις οικογένειες εκείνες που ο Σταυρός μπαίνει στο σπιτικό τους. Τους ευχόμαστε κάθε ευλογία και οικογενειακή ευτυχία.

Η εκκλησιά μας μας ενώνει, από εδώ ξεκινούν όλα τα μεγάλα γεγονότα και δεν βρισκόμαστε εδώ τις μεγάλες μέρες μόνο. Χριστούγεννα, Πάσχα, Απόκρεω, μεγάλη ή μικρή γιορτή, αλλά κάθε Κυριακή η καμπάνα του Αν-Γιώργη μας

Από την όμορφη ΜΟΛΙΣΤΑ Περασμένα, αλλά αξέχαστα

Ο Χειμώνας έφυγε και όλοι καλωσορίζαμε την Άνοιξη. Ο ήλιος ξεπροβάλλοντας μέσα απ' τις χαράδρες του Σμόλικα χωρίς ποτέ ν' αλλάξει διαδρομή καλημέριζε τον ηρωϊκό Κλέφτη (που στον εμφύλιο πόλεμο έγινε νεκροταφείο χιλιάδων παλικαριών, έχοντας στα σπλάχνα του τα κόκκαλά τους που αντί για καντήλια τ' αντικαταστούν χειροβομβίδες και οβίδες. (Πρίν δύο χρόνια, απ' τις φωτιές έσκασαν, θύμισαν και πόνεσαν παλιές πληγές).

Τρέχοντας λοιπόν ο λαμπερός ήλιος φώτιζε όλα τα λαγκάδια και τις βουνοκορφές, έφτανε και ζέσταινε και το δικό μας χωριό τη Μόλιστα (τη Μεσαριά). Το καταπράσινο και πεντακάθαρο πευκοδάσος βούιζε σαν ατμομηχανή δίνοντας οξυγόνο, δροσιά για ζωή σε όλη τη φύση. Μέσα του φώλιαζαν και ξεχειμώνιαζαν χιλιάδες πουλάκια και τώρα την Άνοιξη χοροδπηδώντας από δέντρο σε δέντρο με τα πολύφωνα απδόνια και μαέστρο τον κούκο, αποτελούσαν μια φανταστική και ευχάριστη χορωδία.

Όλα ντύνονταν με ανοιξιιάτικη φορεσιά. Οι Κρασιές στα κίτρινα, οι κουτσοπιές στα κόκκινα, κερασιές βισινιές στ' άσπρα. Τα χαμηλά πολύχρωμα, λουλουδάκια που ξεφύτρωναν στα ρυάκια στους θάμνους μέσα στα βάτα. Όλα μαζί δημιουργούσαν ένα πανέμορφο τοπίο, που μοσχοβολούσε αφάνταστα. Ό-

λα τα ζουζούνια ήταν σε συναγερμό, μελίσσια σφήκες, μύγες, κούμπανοι, τσίτσιροι, μερμήγκια, πηγαινοέρχονταν στις φωλιές τους, με καταπληκτική γρηγοράδα, ακόμα και τα φίδια, λιάζονταν στον ήλιο με μια περίεργη αφηρημάδα. Τα σπιτικά ζώα άρχισαν να βγαίνουν στις αυλές. Πρώτος, το πανέμορφο βόδι της νούνας μου ο Μελίσσης που τον πήγαινε ο Αντρέας στο Μπλέτσικο να πιεί νερό. Τα γαϊδουράκια φώναζε το ένα τ' άλλο και γίνονταν χαμός. Έδωσαν το σύνθημα και στα μουλάρια ότι οι διακοπές τέλειωσαν και αρχίζουν δουλειά. Έπρεπε να κουβαλήσουν τη Χειμωνιάτικη κοπριά, που οι γυναίκες τη σκόρπιζαν στους κήπους και στα χωράφια να γίνει η καλοκαιριάτικη σοδειά. Και στο γυρισμό τα φόρτωναν ξύλα για τη φωτιά.

Η Πασχαλιά έφτανε, (Και το πρώτο αρνάκι που γεννιόταν ήταν της γειτόνισσάς μου της Μαγδαληνής, εκείνη τη χαράνεια φωνούλα τη θυμάμαι πάντα. Η Μεγαλοβδομάδα, για όλους ήταν το κάτι άλλο. Όλα τα κορίτσια πηγαίναμε στα αλώνια, στα γλύκερα και μαζεύαμε πολλά λουλούδια μανούσια να στολίσουμε τον επιτάφειο, πλέκαμε στεφάνια και τα βάζαμε στα μαλλιά μας, κι όλο γελούσαμε, τραγουδούσαμε χορεύαμε και παίζαμε διάφορα παιχνίδια. Ποτέ όμως δεν φανταζόμαστε πως μπορούσαμε να είχαμε πιο πολλά, και προπαντός τόσα

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΑΛΕΝΤΟ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΙΤΑΛΙΑΣ

Επέστρεψε από το Κοριλιάνο ντ' Οτραντο της Γρετσιά Σαλεντίνα της Νότιας Ιταλίας η ηπειρωτική αποστολή που συμμετείχε στο Συνέδριο - Σεμινάριο "Εναρμονιζόμενοι στη Βαβέλ", στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Έτους Γλωσσών, όπως έχει χαρακτηριστεί το 2001, στο οποίο συμμετείχε και η ποδοσφαιρική ομάδα Κόνιτσας "ΠΙΝΔΟΣ".

Στα πλαίσια του Συνεδρίου γίνανε και τρεις σαραντάλεπτοι ποδοσφαιρικοί αγώνες στο θαυμάσιο στάδιο Κολάτσι του Δήμου της Καλημέρα, όπου κάνει την προετοιμασία της η ομάδα της Α' Εθνικής Ιταλίας LECCE. Τους αγώνες παρακολούθησαν οι τοπικές αρχές, εκπρόσωποι από τα γραφεία των ολιγώτερο ομιλουμένων γλωσσών στην Ευρώπη από Βρυξέλλες, Δουβλίνο και Ρώμη, επιτραμμένος του ελληνικού Προξενείου στη Νεάπολη και πολλοί ελληνόφωνοι. Διαιτήτευσαν διεθνείς Ιταλοί διαιτητές της Απουλίας.

Στο αγωνιστικό μέρος και πάντα στα πλαίσια του "καλώς αγωνίζεσθαι (FAIR PLAY)", μέσα σε πανηγυρική ατμόσφαιρα, η δικιά μας ομάδα, ο Μορφωτικός Αθλητικός Σύλλογος "ΠΙΝΔΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ" κατέκτησε επάξια το βαρύτιμο τρόπαιο, διδάσκοντας συγχρόνως και αγωνιστικό ήθος, επιβληθείς με 3-0 μικτής ομάδας "GRANDE CUORE" της περιφέρειας Πούλιας και στον τελικό με 2-1 ομάδας εργαζομένων στο Δήμο Αθηναίων, αποτελούμενης από γνωστούς βετεράνους Β' Εθνικής.

Η "Πίνδος" αγωνίστηκε με τους κάτωθι: Σιώτα Γ., Οικονόμου Κ., Σπανός Δ., Σιώτας Στ., Γκίκας Ν., Δημόπουλος Κ., Σπανός Χ., Σκούφης Α., Κυρτσόγλου Α., Ρούβαλης Γ., Μουρεχίδης Στ., Αρχηγό της ομάδας οι κ.κ. Μιχάλης Οικονόμου και Παύλος Σέρρας. Συμμετείχε τιμητικά στην ομάδα, η μεγάλη καρδιά του Σαλέντο, ο Πρέσβης του Ελληνισμού Αντόνιο Ανκορα, λάτρης της ηπειρωτικής φύσης.

Π. Σέρρας - Μ. Οικονόμου

άμα τα θέλουν ας τα πάρουν. Εγώ με τα κορίτσια έπαιζα τσιουλέγκα απέναντι απ' το σχολείο και ξαφνικά ακούω και βλέπω, στο διάδρομο τον πατέρα μου, μισόγυμνο, να σπρώχνει 3 παλούς που τον χτυπούσαν με το βούρδολα, και να φωνάζει; μη χτυπάτε το παιδί μου (Το Βασίλη που τον είχαν κάνει μαύρο στο ξύλο). Έτρεξα στο σιάδι που ήταν η μάνα μου, και μαζί με όλες τις γυναίκες πήγαν στην καραμπιναριά, η οποία και τους γλίτωσε. (Ο προδότης πιάστηκε...) Οι δήμιοι την πρωτομαγιά ήρθαν στο σπίτι μας, έφκιασαν μπαζίνα, έπιναν το κρασί μας, και μεθυσμένοι τραγουδούσαν. Τέτοια αναίδεια χαρακτήριζε εκείνους τους ανθρώπους. Ευτυχώς οι χωριανοί μας δεν ήταν μπλεγμένοι πουθενά. Σε όλα τα στρατεύματα που πέρασαν απ' το χωριό μας, έδειχναν την ίδια φιλοξενία. Ένα χωριό με πολλές πόρες και κακουχίες, έχει καλές και κακές αναμνήσεις απ' την κατοχή. Ενωμένο πάντα στις επάλληξεις των αγώνων, στους πολέμους.

Το εξωτερικό είχε κλείσει και οι άντρες που ταξίδευαν δεν έρχονταν. Η ερημιά γίνονταν όλο και πιο αισθητή. Οι γάμοι, τα πανηγύρια, οι χοροί όλο και λιγόστευαν. Η άνοιξη, οι Πασχαλιές, όλες οι γιορτές περνούσαν μελαγχολικά, η ζωή άλλαζε.

Το 1948 έφυγα. Και ήρθα με άδεια το 1980. Τα μοναδικά μου αδέρφια, από τα 10, ο Βασίλης και η Θανασούλα με περίμεναν. Φτάσαμε στην Κόνιτσα. Λαχταρούσα ν' ανταμώσω την 95χρονη μανούλα μου που με περίμενε 32 χρόνια, ήθελα να την αγκαλιάσω και να

κλάψουμε μαζί για όλα, μα ενώ τη φιλούσα κλαίγοντας εκείνη μου λέει: Ποιά είσαι συ μωρή; δε σε μεγάλωσα εγώ εσένα, και κοιπούσε στην πόρτα να μπει η 17χρονη Πελαγία με τις μακριές πλεξούδες... (Την αποχαιρέτησα για πάντα, με πολύ πολύ πόνο... και γύρισα ξανά στην Ουγγαρία). Μια μέρα με τ' αδέρφια μου, πήγαμε στο χωριό που τόσο επιθυμούσα. φτάσαμε στους πρόποδες του χωριού. Ο Τσέρος, η Σμόκλιβα και το Καπηλιό, που αποτελούσαν ένα πλούσιο περιβόλι καταφορτωμένο με σταφύλια, σύκα, ροδάκινα, και καταπράσινα τριφύλλια που δροσίζονταν απ' το Σαραντάπορο κι έπινε νερό απ' το Βουρκοπόταμο, δεν υπάρχει πια. Πήραμε τον ανήφορο, δε βλέπω ούτε αμπέλια ούτε χωράφια. Ένας λόγγος που σμίγει με το βουνό. Κατεβήκαμε απ' το λεοφωρείο ήπιαμε νερό στον Αϊ Νικόλα, το μοναδικό κρυσταλλινό νερό που τρέχει ακατάπαυτα. Τα μάτια μου έψαχναν να δουν την πανύψηλη και πανέμορφη λεύκα που στον αγέρωχο κορμό της φώλιαζε ο τριποξύλης που μας ξυπνούσε κάθε πρωϊ. Η λεύκα που για κείνη είχα γράψει την πρώτη μου έκθεση στο σχολείο, δεν με περίμενε, κ' έκλαψα. Ούτε γυναίκες βλέπω στις εξώπορτες να ξεκουράζονται πλέκοντας, ούτε παιδιά να παίζουν, μόνο κλειδωμένες πόρτες κι απ' τα σπασμένα παράθυρα να μπαινοβγαίνουν νυχτερίδες σαν βιαστικές νοικοκυρές. Μιλήσαμε και με τους ελάχιστους χωριανούς. Η ζέστη ήταν ανυπόφορη. Ο Γιώργος Π. ο πατέρας του Μιλτιάδη μας πρόσφερε λεμονάδες.

πολλά που έχουν τώρα τα δικά μας παιδιά κι αγκόνια... Το Μ. Σάββατο γυρίζαμε στα σπίτια όλα τα παιδιά, τραγουδώντας το Λάζαρο. Την Κυριακή τα μεσάνυχτα πηγαίναμε στην Εκκλησία, ν' ακούσουμε τη λειτουργία όπου αντηκούσε η εξαιρετική και υπέροχη φωνή του Παπανικόλα που τον συνόδευαν οι καλήφωνοι ψάλτες Νικόλαος Μακάριος, Βασίλης Μακάριος, Βασίλης Τόσκας και Γιάννης Γέγιος, Χρίστος Λέτσιος.

Γυρίζοντας από την Εκκλησία, στο σπίτι, τα φαγητά που ήταν πεντανόστιμα ήταν έτοιμα, ψητά, καβρομάς, πατσιάς, γιοματιά, τυρόπιτες, κόκκινο κρασί κ.λ.π. Το απόγευμα άρχιζε ο χορός με την κομπανία του Πέτρου Χαλκιά. Ξακουστός για το κλαρίνο του, αντιλαλούσε ο τόπος. Όλοι οι χωριανοί χόρευαν με κέφι και ρυθμό τ' ανεπανάληπτα τραγούδια, συγκαθίζοντας ο καθένας και η κάθε μια με το δικό της τρόπο. Στον τσιάμικο ξεχώριζε ο Βαγγέλης Μακάριος και κοπέλες, φορούσαν τα βελούδινα φουστάνια, με κεντημένες ποδιές, βλαχιώτικα μαντήλια, κόκκινα τσαρούχια με φούντες μαύρες, κάπες με κόκκινα σερέτια (μια φορεσιά που τώρα βλέπουμε στα παραδοσιακά συγκροτήματα). Οι άντρες φορούσαν τα καλά τους κουστούμια, οι περισσότεροι έρχονταν για λίγες μέρες απ' το ταξίδι Αίγυπτο και Ρουμανία. Οι ευχές ανταλλάσσονταν τσιογκρίζοντας τα κόκκινα αυγά, και ο χορός κρατούσε 3 μέρες, μέρες άγιες. Άγιες για μας τα παιδιά με την έννοια της ξεγνοιασιάς και ας ήμασταν φτωχά, ήμασταν πάντα μες τη χαρά, νιώθοντας ζεστασιά δίπλα στους γονείς

μας, τ' αδέρφια μας, και σ' όλο το χωριό. Μας διέκρινε ένας αληθινός σεβασμός απέναντι τους, γι' αυτό μεγαλώναμε και σωστοί άνθρωποι με χαμηλό βιοτικό επίπεδο.

Την απέραντη ομορφιά της Άνοιξης την απολαμβάναμε με τον αξέχαστο δασκαλό μας το Θωμά Δέρβο, που κάναμε τα μαθήματα στην Αγία Βαρβάρα κάτω απ' τη Βελανιδιά, και με τις εκδρομές στο Σιούμο Λυνίκο και στο βουνό. Μαζί με όλες τις τάξεις δουλεύαμε στο θερμοκήπιο φυτεύαμε λαχανικά - λουλούδια, κουβαλούσαμε με τις βάκες φυτόχωμα απ' το δάσος.

Όλα ήταν διασκέδαση. Οι γυναίκες το πρωί βγάζαν τα γίδια (να τα πάρει ο βοσκός ο οποίος κάθε βράδυ έφερνε στην αγκαλιά του 2-3 κατσικάκια νεογέννητα) και μετά με τα δικέλια άρχιζαν την καθημερινή τους γυμναστική σκάβοντας τους κήπους και χωράφια με μεράκι και απίστευτη νοικοκυροσύνη.

1940 Μια μέρα ήρθαν στο χωριό μας κάποιοι, μάζεψαν τα μουλάρια, 20 τον αριθμό, τα σφράγισαν και τα πήγαν στο στρατό. Δεν άργησε και ο πόλεμος άρχισε, και την άλλη μέρα οι παλοί ήρθαν και μάλιστα μέσα στα σπίτια μας, νησικοί όπως ήταν άρπαζαν ό,τι έβρισκαν, ζώα και τρόφιμα. Σκόρπισαν το φόβο και τον τρόμο. Θυμάμαι κάτι γεγονότα που δεν ξεχνιούνται. Ήμουν 10 χρονών. Και μια Μεγάλη Παρασκευή, μια ομάδα Ιταλοί με αρχηγό τον Τενέντη μάζευαν όπλα. Στις 12 π.μ. χτύπησε η καμπάνα και οι άντρες μαζεύτηκαν στο Σχολείο. Μόλις φάγαμε και ο πετέρας μου είπε: έχω 10 μαχαίρια τραπεζιού,

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Την Κυριακή 17/6 έλαβε χώρα στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας η απονομή των ετησίων βραβείων και χρηματικών επάθλων του Ιδρύματος "Μόρφωσις Νεολαίας" για το έτος 1999-2000 σε 40 πρωτεύσαντες μαθητές των ακριτικών σχολείων του Νομού, του 1ου Λυκείου Ιωαννίνων, της Σχολής Βελλάς και του Σχολείου Κόνιτσικας. Παρέστησαν από μέρος του Ιδρύματος οι κ.κ. Λάμπρος Δρόσος, Ρένα Σουμάκη και Βασιλική Μάνου. Από τους φορείς της περιοχής ο Δήμαρχος κ. Χατζνευφραιμίδης ο πρωτοσύγγελλος της Ιεράς Μητρόπολης, δημοτικοί και νομαρχιακοί Σύμβουλοι, Δ/ντές υπηρεσιών, εκπαιδευτικοί λειτουργοί, οι βραβευόμενοι μαθητές και πλήθος κόσμου.

Το Ίδρυμα "Μόρφωσις Νεολαίας" με ιδρυτή τον αείμνηστο Στέφανο Βασιλάκο, ευπατρίδη, δικηγόρο από την Κόνιτσα, είναι ένα νεοπαγές ίδρυμα που λειτουργεί στους κόλπους της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, και που κάθε χρόνο κάνει και εντονότερη την παρουσία του στο νομό ενισχύοντας τόσο την μεταξύ των μαθητών αμίλλα για περισσότερη παιδεία και μόρφωση όσο και την αληθινή έννοια της αποκέντρωσης.

Τα χρηματικά έπαθλα αντιπροσώπευαν ποσά και κυμάνθηκαν από 50.000 έως 110.000 δρχ. ανά μαθητή, σύμφωνα με τις αναλογίες που ορίζονται από το διαθέτη.

Η όλη απονομή εγένετο μέσα σ' ένα κλίμα καταφανούς συγκίνησης, χαράς και πνευματικής ανάτασης, που δημιουργήθηκε τόσο από τον εμπνευσμένο χαιρετισμό του Δημάρχου κ. Χατζνευφραιμίδα και τη μεστή ομιλία του συντονιστού του Ιδρύματος κ. Λάμπρου Δρόσου, όσο και από το μουσικό πρόγραμμα της μεικτής χορωδίας του Δήμου, που με τη συνοδεία εκλεκτών οργανοπαικτών απέδωσε γνήσια και ατόφια παραδοσιακά τραγούδια του τόπου μας. Ξεχωριστή επίσης υπήρξε και η μουσική παρέμβαση της Αννίτας Πολύζου.

Στους λόγους τους οι ομιλητές εξήραν τον αγώνα των νέων για τη μόρφωση και τόνισαν τη μεγάλη προσφορά των ηπειρωτών ευεργετών στο έθνος και την πατρίδα.

Ειδικότερα ο κ. Χατζνευφραιμίδης στον χαιρετισμό του επεσήμανε το γεγονός ότι η Αθήνα χωρίς τα ευεργετήματα των ηπειρωτών θα ήταν γυμνή και ενδεής, τόνισε την υποχρέωση της πολιτείας να αποδώσει στην Ήπειρο τα χρωστούμενα και παρότρυνε τους νέους να συνεχίσουν ακάματοι τον αγώνα τους γιατί αυτοί θα είναι εκείνοι που θα παραλάβουν τη σκυτάλη για να σηκώσουν ακόμα πιο ψηλά τον τόπο και την κοινωνία.

Ο κ. Δρόσος κύριος ομιλητής της ημέρας αποτυπώνοντας την ταυτότητα του Ιδρύματος αναφέρθηκε κατ' αρχή στην έννοια της ευεργεσίας ως πράξης υψίστης Αρετής και κοινωνικής αλληλεγγύης, επεσήμανε ότι βραβεύονται το ήθος και η γνώση, ότι ο Ίδρυμα θα ήθελε να βραβεύσει ακόμα περισσότερους μαθητές και ότι η μεγαλύτερη βράβευση στη διαδρομή της ζωής των θα συντελεσθεί από την αυριανή αναγνώριση των ως κορυφαίων στελεχών της επιστήμης και της κοινωνίας και παρότρυνε τα παιδιά της ακριτικής Ηπείρου να αμιλλώνται στον αγώνα της προόδου. Απέστειλε ακόμα μήνυμα σε όλους Ηπειρώτες κατέχονται από την ευαισθησία προς τους νεολαίους ακρίτες μας να έλθουν αρωγοί του ιδρύματος με τη βεβαιότητα ότι και η τελευταία δραχμή των πόρων μετατρέπεται σε έργο μορφωτικό. Ο κ. Δρόσος δήλωσε από μέρους της Π.Σ.Ε. επίσης ότι η παρουσία του ιδρύματος στην Κόνιτσα όπως αύριο θα συντελεσθεί και για τους Φιλιάτες υποδηλώνει ακόμη ότι η Ηπειρωτική Αποδημία δεν παύει να λειτουργεί με το νου στραμμένο στην Ήπειρο.

Ελένη Τσινασλάν

Το σχολείο μανταλωμένο κι έρημο. Περάσαμε το μεσοχώρι, κάναμε το σταυρό μας στην εκκλησία, χτύπησα την καμπάνα να μου δώσει απαντήσεις, αλλά πήρα μόνο θλίψη. Τελικά φτάσαμε έξω απ' το σπίτι μας, που πάντα ονειρευόμουν να γυρίσω μια μέρα. Το καλύτερίμι χάλασε, ά όχι είναι σκεπασμένο με χόρτα. Η πόρτα μας δεν ανοίγει απ' τις χιλιδρονιές. Μπαίνουμε στην αυλή, έμεινα κατάπληκτη, αντί για δαφνάκια, βιολές και τριαντάφυλλα, κάτι πελώριες τσουκνίδες σκέπαζαν όλον τον κήπο. Το σπίτι μου φάνηκε πολύ μικρό. Ένα κρινί άδειο, άπλυτο και βουβό. Αγκαλιαστήκαμε και κλάψαμε για όλα τα περασμένα και για την κατάντια, που είναι όλα χαλασμένα. Φύγαμε, με την προοπτική ότι θα γυρίσουμε να διορθώσουμε. Κι αυτό έγινε.

Το 1986 γύρισα στην Ελλάδα για πάντα, με την οικογένειά μου.

Το χωριό το βρήκα σε καλλίτερη κατάσταση. Τα σπίτια διορθώνονται κι άλλα ξαναχτίζονται με σύγχρονη τεχνολογία και στολίζονται με καινούργια έπιπλα. Η πλατεία και οι δρόμοι ανανεωμένοι. (Πρόσφατα ο Σερίφης Βαγγέλης άνοιξε κι ένα ξενοδοχείο με καινούργιο καφενείο. Το θερμοκήπιο έγινε γήπεδο

για μπάσκετ και ποδόσφαιρο. Η εκκλησία Άγιος Νικόλαος διατηρείται άψογα καθώς και όλα τα εκκλησιάκια. Μόνο το σχολείο καθυστερεί. Ελπίζω οι αρμόδιοι να δείξουν το απαραίτητο ενδιαφέρον, γιατί η θέα και η διαρρύθμιση που έχει το χωριό μας του αξίζει κάθε καλωπισμός.

Τελευταία θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στους χωριανούς, που για πολλά χρόνια οι περισσότεροι, άθελά μας βέβαια, φύγαμε απ' το χωριό μας, εκείνοι όμως έμειναν χειμώνα κακοκαίρι και το κράτησαν ζωντανό. Ο Μπαρμπαχαρίλαος, ο Μπαρμπαβασίλης Τ. ο Δημήτρης Γέγιος, η Ευανθία Κατσιώτα. Ιδιαίτερα ο Χαράλαμπος Λέτσιος και ο Δημήτρης Λέτσιος που εκτελούσαν και χρέη προέδρου, μαζί με τους συνεργάτες Μπέλτσιο Γ. Πανταζή Βασ. Νίκα Μ. Ματσιούλη Βαγγ. κι άλλους πρόσφεραν πολλά στο χωριό.

Τώρα πολλοί μένουν απ' το Μάρτη μέχρι το Δεκέμβρη κι αυτό είναι ευχάριστο, μακάρι να μπορούσαμε όλοι, κι όχι μόνο στα πανηγύρια. Νά κάνουμε και τη βόλτα μας στους γείτονες Μοναστήρι και Γανναδιό.

*Εύχομαι σε όλους καλό καλοκαίρι.
Πελαγία Μακάριου - Χαντζιά*

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

<u>ΜΑΪΟΣ</u>		<u>ΙΟΥΝΙΟΣ</u>
Ελάχ. θερμ.	8.8 °	7.6°
Μέγ. Θερμ.	31.6°	35.2°
Σχ. Υγρασία	58%	44%
Ύψος βροχής	38.8 mm.	18mm.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΑΘΛΩΝ

Το Ίδρυμα "Μόρφωσις Νεο-λαίας" διοργάνωσε με τη συνδρομή του Δήμου Κόνιτσας, την απονομή των ετήσιων χρηματικών επάθλων και βραβείων του, στους πρωτεύοντες μαθητές των ακριτικών σχολείων του Νομού Ιωαννίνων, του Ιου Λυκείου Ιωαννίνων, του σχολείου Κόνιτσικας και της Σχολής Βελλιάς, (σχολικού έτους 1999-2000), στις 17-6-2001, ημέρα Κυριακή και ώρα 11η πρωινή.

Η απονομή έγινε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας.

Η έναρξη της εκδήλωσης έγινε με χαιρετισμό του Δημάρχου Κόνιτσας κ. Πρ. Χατζνεφραιμίδη.

Ακολούθησαν παραδοσιακά τραγούδια της περιοχής από τη χορωδία του Πνευμ. Κέντρου Κόνιτσας, προβολή μικρού μήκους ντοκιμαντέρ "Έργα Ηπειρωτών Ευεργετών", αναφορά στην Ηπειρωτική ευποιία από τον κ. Λ. Δρόσο (τη δημοσιεύουμε πιο κάτω), έπαιξε με την κιθάρα της τραγούδια Ελλήνων συνθετών η Αννίτα Πολύζου στους αριστεύσαντες μαθητές.

Η εκδήλωση τελείωσε με δεξίωση στο Δημ. Μέγαρο.

Η Ομιλία του συντονιστή του Ιδρύματος κ. Λάμπρου Δρόσου.

Αγαπητοί γονείς και κηδεμόνες, αγαπιά μας παιδιά. Το Ι. Μ. Ν. έχει κάθε λόγο να αισθάνεται σήμερα ιδιαίτερα συγκινημένο, που του δίδεται η ευκαιρία να επικοινωνήσει μαζί σας, με σας

τους κατοίκους και λειτουργούς αυτής της ακριτικής μας περιοχής και ειδικότερα με αφορμή τη βράβευση των πρωτεύοντων μαθητών των σχολείων μας.

Τα σημερινά έπαθλα και βραβεία έχουν μια διπλή ιδιότητα, βραβεύουν κατ' αρχή εκείνους που πρωτεύουν, βραβεύουν τους αριστείς του πνεύματος, που με τον αγώνα τους, το ήθος και την αρετή τους φιλοδοξούν να γίνουν τα στελέχη της αυριανής κοινωνίας και να ηγηθούν την πορεία της προόδου της χώρας μέσα σε μία εποχή που η ίδια η κοινωνία ασφυκτιά κάτω από το βάρος της απαξίωσης της και της αποψίλωσής της από ιδανικά και οράματα.

Ταυτόχρονα βραβεύουν τους ακρίτες μαθητές και τις οικογένειές τους που σε πείσμα του ανελέητου αστυφιλικού ρεύματος επιμένουν να ζουν ριζωμένοι στην πατρίδα και να αντιστέκονται στο μέτρο του δυνατού στην πληθυσμιακή συρρίκνωση των χωριών και κωμοπόλεών μας. Ο δεσμός με την πατρική γη ισχυρός ανάγκη η πολυετία να τον κατανοήσει ακόμα βαθύτερα και να τον αξιολογήσει ώστε να μην επιτρέψει την παγίωση του ενεργού πληθυσμού του νομού λίγα χιλιόμετρα έξω από τα Γιάννενα.

Από μια τέτοια ανάλογη αίσθηση και προοπτική είχε εμπνευσθεί και ο ιδρυτής του ιδρύματός μας Στέφανος Βασιλάκος, δικηγόρος στην Αθήνα, καταγόμενος από το χωριό Κόνιτσικα των

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ 1941-1944

ΣΕΜΝΗ ΤΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ "ΜΙΔΑΣ 614" Ι. ΤΣΙΓΑΝΤΕ

Σε σεμνή τελετή που πραγματοποιήθηκε από την Λέσχη Καταδρομέων και Ιερολοχιτών στον προ του πρώου χώρου στην διασταύρωση των οδών Πατησίων και Αλεξάνδρας την 8.4.2001 αποδόθηκε ο οφειλόμενος φόρος τιμής προς τον Αντισυνταγματάρχη Ι. Τσιγάντε ο οποίος εξετέλεσε ευόρκως και σε μέγιστο βαθμό το καθήκον του προς την Πατρίδα. Τιμήθηκαν επίσης και οι 4 ασυρματιστές του, καθώς επίσης και οι 52 καταδρομείς που, απεσταλμένοι του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής και της Ελληνικής Κυβερνήσεως του Καΐρου, ήλθαν στην Ελλάδα κατά την διάρκεια της κατοχής 1941-1944 για την οργάνωση και διεξαγωγή μυστικού πολέμου και θυσιάστηκαν στον βωμό της Ελευθερίας.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, μετά το καθιερωμένο θρησκευτικό μέρος της τελετής, ακολούθησε η κατάθεση στεφάνων από τους: εκπρόσωπο της Οργανώσεως "ΜΙΔΑΣ 614 κ. Ζακυνθινό, εκπρόσωπο του κ. Αρχηγού Γεν. Επιπ. Στρατού Διευθυντή Δ/σεως Ειδ. Δυνάμεων ΓΕΣ Υποστράτηγο Α. Ζαχαρόπουλο, Αντιδήμαρχο κ. Ζ. Χατζηφωτίου πολεμιστή στην Ταξιαρχία "PIMINI" εκπρόσωπο του Δημάρχου Αθηναίων, Δήμαρχο Παπάγου Ναύαρχο κ. Ξύδη, Αντιστράτηγο κ. Γκαμαλέτσο εκπρόσωπο του προέδρου της ΕΑΑΣ Στρατηγού κ. Καλεντερίδη, από προέδρους ή εκπροσώπους εφεδροπολεμιστικών και εθνικο-απελευθερωτικών Οργανώσεων ΕΟΕΑ ΕΔΕΣ Ν. ΖΕΡΒΑΣ, Ριμινιτών 5/42 ΣΕ Συν/χης ΨΑΡΡΟΣ κ.κ. Ιωάννου, Ντούρο, Ευσταθίου, καθώς επίσης από τον Στρατηγό κ. Καλαντζή, πρόεδρο Λ. Καταδρομέων Ιερολοχιτών.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους εκτός των ανωτέρω και οι: Μιλτ. Έβερτ βουλευτής τ. Αρχηγός Ν.Δ. τ. Υπουργός του οποίου ο πατέρας Α. Έβερτ Δ/ντής Αστυνομίας Αθηνών την περίοδο 1941-1944 έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο μαζί με τον Αρχιεπίσκοπο Δαμασκινό στην οργάνωση και διεξαγωγή μυστικού πολέμου κατά των κατακτητών, οι πολεμιστές του Ιερού Λόχου 1942-1945 Στρατηγοί εα κ.κ. Κ. Κόρκας, Μ. Οικονομάκος, Θ. Δημητρέλης, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Αποστράτων Αξ/κών ΕΔ και Σ.Α. Στρατηγός κ. Πανταζόπουλος, ο Στρατηγός κ. Γ. Παπαδόπουλος που αποτελεί την ψυχή της Λέσχης Καταδρομέων - Ιερολοχιτών και πλήθος κόσμου.

Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο συμπολεμιστής του Ι. Τσιγάντε κ. Β. Ζακυνθινός ο οποίος εξήρε τα προσόντα του τιμωμένου (φιλοπατρία, υψηλό ήθος, υψηλοφροσύνη, γενναιότητα). Ο Ι. Τσιγάντες έφθασε στην Ελλάδα την 1.8.1942 με υποβρύχιο ως απεσταλμένος του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής και της Ελληνικής Κυβερνήσεως Καΐρου με αποστολή να συνενώσει και να συντονίσει τον αγώνα όλων των αντιστασιακών οργανώσεων.

Στο αποκορύφωμα της δράσεώς του περικυκλώθηκε την 14 Ιανουαρίου 1943 στο σπίτι στο οποίο διέμενε από δύναμη των στρατευμάτων κατοχής, επακολούθησε συμπλοκή με απώλειες εκατέρωθεν και ο γενναίος Αξιωματικός έπεσε υπέρ πίστεως και πατρίδας ηρωϊκώς μαχόμενος.

Τέλος, η εκδήλωση στην οποία αναφερόμαστε έκλεισε με τον Εθνικό Ύμνο που παιάνισε η μπάντα του Δήμου Αθηναίων.

Ι. Δάφνης

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΒΥΡΩΝΑ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Στην ακριβική, ιστορική και πρωϊκή ΚΟΝΙΤΣΑ αφίχθη στις 4-5-2001 το ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ της Ένωσης Ηπειρωτών Βύρωνα συνοδευόμενος 20μελές χορευτικό του οποίου την επίβλεψη - διδασκαλία έχει η καθηγήτρια Λυκείου και χοροδιδάσκαλος Κα Δήμητρα Ζουρνατζή. Η Ένωση Ηπειρωτών Βύρωνα ιδρύθηκε το 1933 και έκτοτε λειτουργεί συνεχώς.

Την εκδρομή οργάνωσαν οι Κονιτσιώτες (μέλη του Δ.Σ. της Ενώσεως) κ.κ. Νικ. Λέτσιος Αντιπρόεδρος από τη Μόλιστα και ο Κων. Τσούκας υπεύθυνος Δημ. Σχέσεων από την Αγία Βαρβάρα σε συνεργασία με το πολιτιστικό - Πνευματικό Κέντρο Κόνιτσας. Ο Δήμαρχος εδέχθη το Διοικ. Συμβούλιο της

Ενώσεως, αντάλλαξαν σκέψεις και απόψεις αλλά και αναμνηστικές πλακέτες.

Με εντολή του το ξενοδοχείο "ΠΑΝΟΡΑΜΑ" φιλοξένησε τους αφιχθέντες με πρώτο μέλημα ένα υπέροχο γεύμα με κατσίκι γάστρας, παραδοσιακή πίττα, άλλα τοπικά μεζεδάκια και φυσικά δεν απουσίαζε το τοπικό υπέροχο κρασί.

Το βράδυ του Σαββάτου 5-5-01 και κατόπιν αναλόγου οργανώσεως του Πνευματικού Κέντρου (Κος Βλάχος, Κα Τσινασλάν) οι επισκέπτες μετέβησαν στο Μολύβι, όπου μετά την ενημέρωση για τις δραστηριότητες των κατοίκων και την επίσκεψη στους χώρους εκθεμάτων ως και των αξιοθέατων της περιοχής το χορευτικό της Ενώσεως χόρεψε για τους συγκεκριμένους, παραδοσιακούς ελληνικούς

Γραμμενοχωρίων όταν στα 1965 συνέτασσε τη συμβολαιογραφική του πράξη και όριζε τα 12/20 των εσόδων του ιδρύματος να διατίθενται για να βραβεύονται με εναλλαγή οι πρωτεύσαντες μαθητές των τελευταίων τάξεων των ακριτικών μας σχολείων.

Ωστόσο αμετακίνητη είναι η πίστη μας πως όλοι οι μαθητές της περιοχής, όπως και στην άλλη Ελλάδα δίνουν ο καθένας το δικό του αγώνα για την παιδεία, την αγωγή και τη γνώση. Κι ακόμη θέλουμε να σας βεβαιώσουμε πως οι αριστεί των σχολείων μας δεν περιορίζονται στους σημερινούς μαθητές, τα κείμενα των δ/νων των σχολείων μιλούν για πολύ περισσότερους, όμως τα έσοδα του ιδρύματος δεν επαρκούν, έτσι για τον προσδιορισμό των δικαιούχων γνώμονας υπήρξε η αριθμητική βάση και στις ισοβαθμίες του κάθε σχολείου η κλήρωση.

Η βούληση του διαθέτη είναι το μήνυμα της ευαισθησίας προς τη σπουδάζουσα νεολαία που αποτελεί και το πλεόν: ελπιδοφόρο και υγιές κομμάτι του λαού μας, να φθάσει με εναλλαγή κατ'έτος σε όλα τα χωριά της ακριτικής μας περιοχής, γι' αυτό και τα σχολεία εναλλάσσονται.

Μιλάμε πάντα για ένα ίδρυμα μικρό που στα πέντε χρόνια της λειτουργίας του κατόρθωσε να εξαντλήσει την απόδοση των περιουσιακών του στοιχείων

και να τη μετατρέπει σε έργο κοινωνικό, μορφωτικό και εθνικό, χάρη στον αγώνα του Διοικητικού του Συμβουλίου.

Η πλειονότητα των Αποδήμων, έχει αυτοσυναίσθηση αυτού του γεγονότος, που γεννά πάντα ένα χρέος ιερό, τη στήριξη της Πατρίδας και των ανθρώπων της και πίοτερο της απομακρυσμένης επαρχίας. Έτσι υλοποιώντας τη βούληση του διαθέτη αλλά και το δικό μας χρέος σαν Ίδρυμα και Πανηπειρωτική θελήσαμε να δώσουμε πιο απτή και πιο συγκεκριμένη την έννοια της αποκέντρωσης και να βρεθούμε κοντά στις εστίες των μαθητών και των ανθρώπων του μόχθου και του κόπου για να του πούμε πως δεν είναι μόνοι.

Από τη μεριά μας κρίνουμε πως πράττουμε με πληρότητα το καθήκον μας και το χρέος μας, σειρά έχει η πολυετία που με τις δικές της παρεμβάσεις, έχει χρέος να μεθοδεύσει από αμετακίνητη θέση την ανάπτυξη και πρόοδο των χωριών και κωμοπόλεων.

Περιορίζοντας το λόγο μου θα ήθελα να επισημάνω ότι η ευεργεσία είναι πράξη και κανόνας ηθικής όταν τελείται με τον καλλίτερο τρόπο.

Συγχαίρουμε όλα τα παιδιά και τα παροτρύνουμε να συνεχίσουν τον αγώνα τους.

Ευχαριστούμε

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Ο Σύλλογος Κονιτσιωτών που εδρεύει στα Γιάννενα είχε φέτος μια πλούσια χρονιά σε εκδηλώσεις και έργα. Η παρουσία του με ό,τι και αν έκανε ήταν αισθητή. Ξεκινώντας από την γιορτή του τσίπουρου, συνέχισε με την κοπή της πίτας, τον Αποκριάτικο χορό, τις ομιλίες στην αίθουσα του Συλλόγου, το κάλεσμα της παραδοσιακής χορωδίας της Κόνιτσας στα Γιάννενα. Όλα αυτά είχαν μεγάλη απήχηση στους κατοίκους που μένουν στα Γιάννενα και κατάγονται από τα χωριά της Κόνιτσας. Η τελευταία όμως εκδήλωση που έγινε εκ μέρους του Συλλόγου νομίζω ότι είναι το επιστέγασμα όλης της χρονιάς.

Κυριακή 6 Μαΐου οι Κονιτσιώτες από τα Γιάννενα και από τα γύρω χωριά ξεκινούν, με κοινό σταθμό το Μοναστήρι της Μόλιστας για να λειτουργηθούν, και να γνωρίσουν και τους τρεις όμορφους μαχαλάδες.

Το αντάμωμα πλούσιο από κόσμο. Η λειτουργία ήταν κατανυκτική. Χοροστάτησε ο Σεβασμιώτατος κ. Ανδρέας παισιωμένος από τους ιερείς και τους ιεροψάλτες και ενόμιζες ότι βρισκόσουν κάπου ψηλά, κάπου απόκοσμα. Δεν υπήρχαν περιθώρια να χαζέψεις, η δε αρτοκλασία έγινε με πατριαρχική λαμπρότητα. Με το τέλος της λειτουργίας ο κόσμος πήρε το πατροπαράδοτο λουκούμι, άρτο και ήπιε και τσίπουρο.

Μετά με τα αυτοκίνητα πήγαμε στο παραδοσιακό χωριό Γαννιαδό όπου η κοινότητα μας πρόσφερε καφέ και τσί-

πουρο, συγχρόνως θαυμάσαμε τα πέτρινα σοκάκια και τα σπίτια τους που διατηρούν την παλαιά κατασκευή από πελεκητή πέτρα. Κατά τη διαδρομή περάσαμε και από το χωριό Μόλιστα. Μετά επιστρέψαμε στο χωριό Μοναστήρι όπου στην κεντρική πλατεία ο κ. Ευάγγελος Βέργος, η γυναίκα του και ο γιός του είχαν φτιάσει ένα ωραιότατο μπουφέ με παραδοσιακά Κονιτσιώτικα φαγητά και ποτά. Το τραπέζι το στόλιζαν οι νόστιμες τυρόπιτες, οι μπατσαριές, οι γίγαντες φούρνου, η ντόπια μαρουλοσαλάτα. Δεν ήξερες τι να πρωτοβάλεις στο πιάτο και τερμάτιζες γιομίζοντας το ποτήρι με ντόπιο κρασί. Πλούσια τα αγαθά, πλούσιοι και οι άνθρωποι από αγάπη.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Παν. Γκούντας ευχαρίστησε όλους για την παρουσία τους και πρώτα τον Δεσπότη που μας τίμησε στο κάλεσμα που του κάναμε καθώς και τον Δήμαρχο Κόνιτσας και μείναμε όλοι ευχαριστημένοι με αυτή την πρωτοβουλία του Συλλόγου. Ελπίζουμε να ξαναγίνουν τέτοιες εκδηλώσεις για να ζωντανεύουν έστω και για λίγο τα χωριά μας.

Με την ευκαιρία αυτή σαν μέλος του Συλλόγου και κάτοικος Πηγής (Πεκλάρι) επρότεινα να γίνει και στο δικό μας χωριό μια τέτοια εκδήλωση να δώσουμε και σ' αυτούς τους ανθρώπους μια διαφορετική ζωντανία. Ελέχθη ότι η Πηγή δεν έχει Μοναστήρι. Δεν φέρνω αντίρρηση, όμως ο επισκέπτης θα θαυμάσει άλλα πράγματα. Πρώτον η όμορφη το-

χορούς και καταχειροκροτήθηκε. Έκπληξη επεφύλαξαν για τους εκδρομείς οι κ.κ. Μιχάλης Μάνης και Αποστ. Τσίπης οι οποίοι οργάνωσαν πλούσιο τραπέζι, όπου εδέσποζε το παραδοσιακό τσίπουρο παραγωγής των, και μεζέδες στα κάρβουνα. Ο χορός άναψε πάλι ως αργά το βράδυ. Ο πρόεδρος της ενώσεως Θεόδ. Τέλης ευχαρίστησε τους πρωτεργάτες ως και τους λοιπούς παρόντες για την εκπληκτική βραδιά στο συνοριακό Μολυβδοσκεπάστο.

Στο Δήμαρχο Κόνιτσας ως και τους αγωνιστές του Πολιτιστικού-Πνευματικού κέντρου (κ. Βλάχου & Καν. Τσινασλάν) ο πρόεδρος της Ενώσεως Ηπειρωτών Βύρωνα Θεοδ. Τέλης υπεσχέθη ότι θα πράξει παν το δυνατόν για την παρουσία και συμμετοχή της χορωδίας παρα-

δοσιακής τοπικής μουσικής στο γνωστό ΘΕΑΤΡΟ ΒΡΑΧΩΝ ΒΥΡΩΝΑ την 24ην Αυγούστου 2001 στη βραδιά που συνδιοργανώνουν ο Δήμος Βύρωνα και η Ένωση Ηπειρωτών.

Εδώ τονίζουμε ότι τέτοιες συνδιοργανώσεις γίνονται κάθε χρόνο όπου μία βραδιά του Φεστιβάλ Θεάτρου Βράχων αφιερώνεται στην Ηρωική Ήπειρο και στους αγωνιστές και ξενιτεμένους (όπως εμείς) λόγω πενίας Ηπειρώτες.

Θ' αποτελούσε ουσιαστική παράλειψη αν εδώ δεν τονίσουμε ότι ο Δήμαρχος Βύρωνα κ. Νίκος Ρογκάκος τιμά και αγαπά ιδιαίτερα τους Ηπειρώτες και την γενέτειρά των την οποία και πολύ συχνά επισκέπτεται. Τον ευχαριστούμε από καρδίας.

Ο Πρόεδρος Θεοδ. Τέλης

Ο Αγωνιστής Ηπειρώτης Συγγραφέας Λάμπρος Μάλαμας,
έδωσε πρόσφατα στο αναγνωστικό κοινό 5 πρωτότυπα έργα.
Οι εργασίες του γενικά ξεπέρασαν τις 200.

Λάμπρος Μάλαμας

Στη Σκιά ενός ήρωα

Λάμπρος Μάλαμας

Οδοιπορίες

Έξι χρονικά
της Εθνικής Αντίστασης

Λάμπρος Μάλαμας

ΠΩΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΘΗΚΕ Η ΗΠΕΙΡΟΣ
ΚΑΙ Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟ 1912-13

Λάμπρος Μάλαμας

Διηγήματα
και
Νουβέλες

ΤΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ ΚΑΙ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ

Το χωριό μας Κεφαλοχώρι, (παλιά Λυκόρραχη ή Λούψικο) ανήκει στο βορειοδυτικό τμήμα του Νομού Ιωαννίνων της επαρχίας Κόνιτσας.

Απ' το 1998 υπάγεται στο νεοσύστατο Δήμο Μαστοροχωρίων.

Απέχει από την έδρα του νομού Ιωάννινα 97 χλμ. από την Κόνιτσα 35 χλμ. κι από την έδρα του Δήμου Πυρσόγιαννη 7χλμ.

Είναι χτισμένο στην αριστερή πλευρά του εθνικού δρόμου Ιωαννίνων-Κοζάνης.

Στο χωριό μας λειτουργούν δυο μονάδες που προέκυψαν από τα προγράμματα αγροτουρισμού:

1) Ο Ξενώνας του Δημήτρη και της Ναυσικάς Φασούλη (τηλ. 0655/81481) που λειτουργεί από τις 30/12/2000.

2) Η ταβέρνα "ΤΟ ΣΠΙΤΙΚΟ" του Αναστασίου Αρ. Φασούλη τηλ. 81451).

Νομίζω, ότι όσοι θέλουν να γνωρίσουν τ' αξιοθέατα του χωριού μας και της επαρχίας μας Κόνιτσας μπορούν να επισκεφτούν το Κεφαλοχώρι. Εδώ θ' απολαύσουν την παραμονή τους στον ξενώνα με "τα φαναράκια του βουνού" και παραδοσιακά φαγητά στη μεγάλη αίθουσα στο ισόγειο καθώς επίσης στην ταβέρνα του Τάσου Φασούλη εδώ και μερικά χρόνια.

"Ένα ζεστό στέκι" χαρακτήρισε την ταβέρνα η Ασημοχωρίτικη συντροφιά όπως διαβάζουμε στη σελ. 41 του περιοδικού "Τ' Ασημοχωρίτικα" τεύχος 5 Ά-

νοιξη 2000.

Ο Γιώργος Σ. Νούτσος στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" - 95 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2000 σελ. 288-289 μας παρουσιάζει πίνακα έργων Κεφαλοχωρίου.

Έτσι μπορούμε να έχουμε μια πλήρη εικόνα για το χωριό. Στο νέο χωριό / 700 μ. υψόμετρο) μπορούμε να επισκεφτούμε.

1. Το Λαογραφικό Μουσείο με αντικείμενα του χωριού.

2. Το επιζωγραφισμένο ξυλόγλυπτο τέμπλο της εκκλησίας Κωνσταντίνου και Ελένης που μεταφέρθηκε από την εκκλησία των Ταξιαρχών του παλιού χωριού.

3. Το Δημοτικό Σχολείο (το μοναδικό στο Δήμο για 12 χωριά). Λειτουργεί επίσης Νηπ/γείο και Παιδικός Σταθμός.

Υπάρχουν επίσης και πολλά άλλα μνημεία. Ανηφορίζοντας το δρόμο για το παλιό χωριό (Λούψικο-Λυκόρραχη-υψόμετρο 1.000 μ.) θα βρούμε τα εξής:

1. Το βακούφικο μύλο των Ταξιαρχών από τον 19ο αιώνα (Κόνιτσα 2000 σελ. 135-137) άρθρο της Ηλιάνας Φασούλη "ο νερόμυλος του χωριού μου".

2. Το σχολείο

3. Ο ναός των Ταξιαρχών από το 1929)

4. Το πανέμορφο εξωκλήσι (νεκροταφείο) της Αγίας Παρασκευής.

Αυτά συνοπτικά για το χωριό μας. Με τον "Οδηγό κλωρίδας-Πανίδας επαρχίας Κόνιτσας Αθήνα 2001 έκδοση, Δή-

ποθεσία του χωριού είναι ανεπανάλη-
πη· παντού δεσπόζει το πεύκο και το
ντούσκο. Πηγαίνοντας στην εκκλησία
θα συγκινηθεί από το γραφικό χαγιάτι,
το δε εσωτερικό της εκκλησίας θα τον
αφήσει άφωνο από τις βυζαντινές τοι-
χογραφίες που διατηρούνται σε άριστη
κατάσταση. Από εκεί θα κατέβει με τα
πόδια στο ποτάμι και θα συναντήσει το
τοξωτό πέτρινο γιοφύρι, από τα λίγα
που υπάρχουν ακόμη στην περιοχή μας.

Και θα τερματίσει η εκδρομή πηγαί-
νοντας στην Κατασκήνωση, μια περιοχή
που σε πολλούς θα φέρει αναμνήσεις,
γιατί οι περισσότεροι όταν ήταν μικροί
πήγαν κατασκήνωση για να δυναμώ-
σουν.

Τα κτίρια βρίσκονται ανάμεσα σε πεύ-

κα και έλατα που θυμίζουν ότι βρίσκεται
στις Ελβετικές Άλπεις. Μόνο που η φύ-
ση οι καιρικές συνθήκες και οι άνθρω-
ποι τα κατέστρεψαν και λυπάσαι που τα
βλέπεις σε άθλια κατάσταση. Όμως οι
ίδιοι οι άνθρωποι που έχουν κάποιο
κρατικό πόστο μπορούν να τα ξαναφέ-
ρουν στην παλιά τους μορφή και να τα
χρησιμοποιήσουμε για τις σημερινές
τουριστικές ανάγκες του τόπου μας.

Είμαι σίγουρη ότι ο Σύλλογος Κονι-
τσιωτών όταν επισκεφθεί την Πηγή θα
σκορπίσει χαρά στο χωριό, αλλά και ό-
λοι θα φύγουν ενθουσιασμένοι.

Πρέπει να γίνονται αυτές οι εκδηλώ-
σεις γιατί και τόπο γνωρίζεις αλλά και
προσφέρεις και χαρά.

Όλγα Χούψια.

**ΕΥΗ ΣΚΟΥΡΤΗ- ΚΑΡΑΜΙΧΑΗΛΙΔΗ
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ**

Δέχομαι: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΡΙΤΗ - ΠΕΜΠΤΗ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
9-12 π.μ. και 5-8 μ.μ.

28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 25
ΛΥΚΟΒΡΥΣΗ

Τηλ.: ΙΑΤΡ. 28.25.298
ΟΙΚ. 28.20.644

**ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΓΚΟΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡ**

Ερμού 73 - Πλατεία Αγ. Σοφία
Τηλ. 269342 - Θεσ/νίκη.

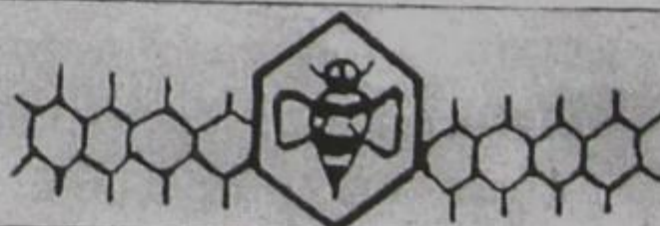
**ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ι. ΛΑΖΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΚΤΙΝΟΓΡΑΦΙΑΣ (RVG)**

Τηλ. (0655) 22223 ΚΟΝΙΤΣΑ

**ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ**

ΤΗΛ. 426.951 ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ 22 ΠΑΤΙ

ΑΝΘΩΜΕΛΟ ΓΡΑΜΜΟΥ
ΓΥΡΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΟΛΤΟΣ

ΖΑΡΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ ΤΗΛ. 0655 99089
0665 27597

Να δυναμώσει η παρουσία και η βοήθειά μας προς τους συλλόγους

Η απουσία ανθρώπινου και ιδίως ανδρικού δυναμικού απ' τα χωριά μας, είναι αισθητή.

Ακόμα και στα κεφαλοχώρια φαίνεται ότι οι άνδρες είναι ελάχιστοι. Οι δουλειές στα χωριά - δόξα τω θεώ- υπάρχουν μπόλικες, αλλά ποιός να τις κάνει; Δεν αναφέρομαι στις ιδιωτικές δουλειές του καθενός στα σπίτια μας, αλλά στις κοινοτικές.

Με δυο λόγια το κάθε χωριό θέλει το στολίδι του, θέλει πρωτ' απ' όλα να είναι καθαρό, τουλάχιστον στο μπασίδι του.

Οι επιτροπές των συλλόγων στα χωριά, ξέρουν ότι έχουν να κάνουν πολλές δουλειές και με τα "κουτσουρεμένα" συμβούλιά τους, τρέχουν και δε φτάνουν, γι' αυτό και τους αξίζει κάθε έπαινος. Αυτός όμως δε φτάνει. Πρέπει να αξιοποιήσουμε όλες τις δυνατότητες συμμετοχής όλων των χωριανών που μπορούν να κάνουν οποιαδήποτε δουλειά. Ιδιαίτερα να παροτρυνθούν και να ενθαρρυνθούν άνθρωποι που έχουν ι-

κανότητες για δουλειά στις επιτροπές των συλλόγων. Αναφέρομαι σε αυτούς που ενώ κάνουν πολύτιμες πράγματι προτάσεις, αποφεύγουν να πάρουν μέρος στις επιτροπές των συλλόγων. Είναι οι άνθρωποι που κρύβουν πολλές ικανότητες, αλλά δεν έχουν εμπιστοσύνη στις δυνάμεις τους, στους εαυτούς τους. Οι σύλλογοι δεν είναι όργανα εξουσίας, είναι μαζικοί φορείς και θα παίζουν καθοριστικό ρόλο στην παραπέρα ζωντάνια των χωριών. Όλα τα χωριά έχουν ανάγκη από ζωντάνια. Ακόμα είναι ζωντανές οι αναμνήσεις που μας έμειναν απ' την επιτυχία των περσινών καλλιπενικών εκδηλώσεων που οργανώθηκαν απ' το Δήμο μας. Για την επιτυχία τους, η σθεναρή παρουσία του συλλόγου σε κάθε χωριό, έπαιξε αποφασιστικό ρόλο, γιαυτό και έχουμε πατριωτικό χρέος να βοηθήσουμε ολόψυχα τους συλλόγους μας.

Οξυά, Μάης 2001

Θανάσης Πορφύρης

**Μην ξεχνάτε
τη συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας**

μου Κόνιτσας, μπορούμε να περιπλανηθούμε στα βουνά, θα γνωρίσουμε καλύτερα την επαρχία μας αναζητώντας πληροφορίες και στα εξής βιβλία:

1. Σωτήρη Π. Τουφίδη

“Ο Αώος και η φύση του” Περιηγητικό Γ΄ έκδοση 2001 Βελτιωμένη

2. “Η Κόνιτσα και τα χωριά της” 1996. Τουριστικός Οδηγός με έγχρωμες φωτογραφίες και μετάφραση στα Αγγλικά.

3. Πρεσβ. Διονυσίου Δ. Τάτση “Γνωριμία με την επαρχία Κόνιτσας” 1993.

4. Γιάννη Λυμπερόπουλου “Κόνιτσα Ιστορία και Πολιτισμός” Κόνιτσα 2000.

5. Δήμος Κόνιτσας. Πνευματικό Κέντρο “Η επαρχία Κόνιτσας στο χώρο και το χρόνο” Κόνιτσα 1996.

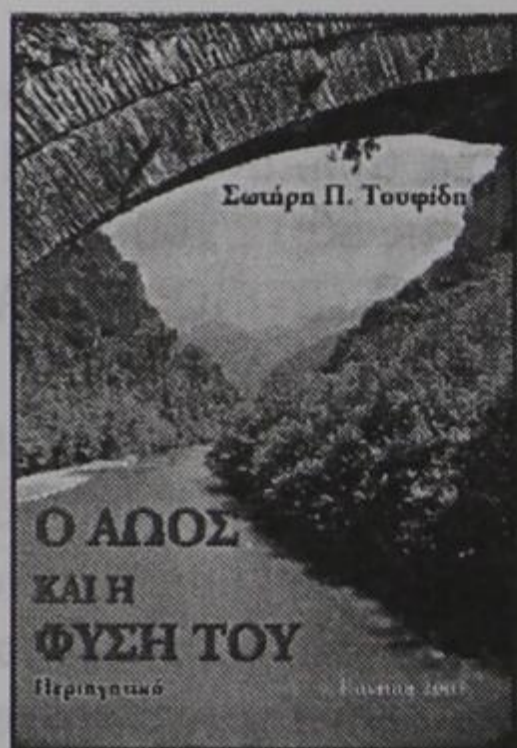
Χτες συζητώντας με τη Ναυσικά Φασούλη στο σπίτι της μας πληροφόρησε, ότι στις 27/4/2001, αναμένουν στον ξενώνα μια ομάδα νέων από τον Ορειβατικό Σύλλογο από την Πάτρα. Το Σάββατο πρωί - πρωί θα ξεκινήσουν την πορεία στα βουνά για να περπατήσουν και να γνωρίσουν τα σπάνια είδη της χλωρίδας και πανίδας της επαρχίας Κόνιτσας.

Σωστή προβολή, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση επισκεπτών και κατοίκων μας γίνεται υπόθεση όλων μας.

Μαρία Παγούνη-Σδούκου
Συνταξιούχος εκπ/κος

Σημείωση: Χωριά και Μνημεία 62 και 3 Ιστοσελίδα Δήμου Μαστοροχωρίων από 15/12/2000.

Μόλις κυκλοφόρησε το μοναδικό βιβλίο για τον Αώο και την φύση του, με 65 έγχρωμες και ασπρόμαυρες φωτογραφίες με περιγραφές και ιστορικά στοιχεία.

Διάρθεση:

Βιβλιοπωλείο «ΔΩΔΩΝΗ», Μιχ. Αγγέλου 27
Ιωάννινα, Τηλ. (0651) 34283

Βιβλιοπωλείο «ΔΩΔΩΝΗ», Ασκληπείου 3, Αθήνα

Δ/ση συγγραφέα: Κόνιτσα 441 00

Τηλ. (0655) 22464, 22212

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

1. ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ (ΙΣΒΟΡΟΣ)

Πήραμε στα χέρια μας το 5ο τεύχος της περιοδικής έκδοσης με τον πιο πάνω τίτλο και φυλλομετρώντας το πέρασαν μπροστά μας σα σε κινηματογραφική ταινία άνθρωποι και τοπία που κάποτε ζήσαμε από κοντά.

Ο πολυάνθρωπος κάποτε Αμάραντος έμεινε, όπως το σύνολο σχεδόν των χωριών της Ηπείρου, με ελάχιστους ηλικιωμένους ν' αναπολούν τον παλιό καιρό με τα καλά και τα άσχημα, τις χαρές και τις λύπες, σίγουρα όμως μια κοινωνία που η εγκατάλειψη και η μοναξιά δεν είχαν θέση.

Το καλοκαίρι, χάρη και στα "Λουτρά Αμαράντου", η ζωή ξαναγυρνά στο χωριό. Οι γειτονιές γεμίζουν από παιδικές φωνές, τα σπίτια γίνονται φιλόξενες φωλιές. Είναι μια αναλαμπή που σβήνει με τον ερχομό του Φθινοπώρου.

Η έκδοση ενός εντύπου, που θα αναφέρεται στο παρελθόν, το παρόν, αλλά και το μέλλον του χωριού, ήταν απαραίτητη και γι' αυτό αξιέπαινη η πρωτοβουλία και η προσπάθεια του κ. Π. Ζακόπουλου.

Θα ήταν, κατά τη γνώμη μου, χρήσιμο η πρωτοβουλία αυτή και η προσπάθεια να στηριχτούν και να αγκαλιαστούν από μια θεσμικά συγκροτημένη ομάδα, όπως π.χ. ο Πολιτιστικός Σύλλογος, όσο κι αν είναι διαπιστωμένο ότι η καταξίωση και η "ζωή" ενός εντύπου όπως ο "ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ" βασίζονται πρωτίστως στο μεράκι και την εργατικότητα ενός ή ελάχιστων ατόμων.

Πέρα από τα κείμενα της έκδοσης, που κατατοπίζουν τον αναγνώστη για το

χτες και το σήμερα, ιδιαίτερα θέλω να σταθώ στο φωτογραφικό υλικό, το οποίο, επιλεγμένο προσεκτικά, μας δίνει απλά και καθαρά ό,τι χίλιες λέξεις θ' αδυνατούσαν να κάνουν.

Φωτογραφίες που δείχνουν το κάψιμο κέδρων (τζουτζουνίδια), αγόρια και κορίτσια καρναβαλιστές κλπ. φαίνονται να αφορούν σε άλλες εποχές. Και όμως οι διευκρινίσεις αναφέρονται στα έτη 2000 και 2001.

Ευχόμαστε η προσπάθεια που άρχισε να συνεχιστεί και το περιοδικό ν' αποτελέσει το χώρο κατάθεσης των σκέψεων και των προτάσεων των απανταχού Αμαραντιωτών και των φίλων τους.

2. "ΕΚ ΧΙΟΝΙΑΔΩΝ"

Για τέταρτη συνεχή χρονιά ο Πολιτιστικός Σύλλογος Χιονιαδιτών κάνει ευρύτερα αισθητή την παρουσία του με την περιοδική έκδοση "Εκ Χιονιάδων".

Πρόκειται για μια πολύ επιμελημένη δουλειά, μια ζωγραφιά του λόγου, που παραπέμπει στη φημισμένη Χιονιαδίτικη ζωγραφική - αγιογραφική κυρίως - τέχνη.

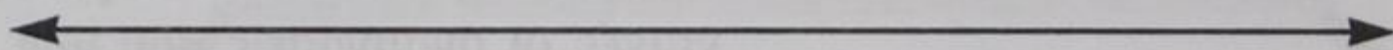
Είναι ένα περιοδικό που ξεχωρίζει για την καλαισθησία του, την προσεγμένη θεματική του επιλογή και το πλούσιο φωτογραφικό υλικό από το χτες και το σήμερα.

Χωρίς υπερβολή και διάθεση κολακείας είναι ένα έντυπο αξιόλογο που υπηρετεί θαυμάσια τους πολιτιστικούς του κυρίως στόχους και αξίζει να το έχουν υπόψη τους όσοι ασχολούνται ή

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Ο Σύλλογος Αγίας Βαρβάρας Κόνιτσας εναρμονιζόμενος με το πνεύμα της νέας εποχής και αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες προς όφελος της διατήρησης της συλλογικής ιστορικής μνήμης θέτει, από τις 25 Μαΐου 2001, σε λειτουργία το (WWW.Plavali.gr.) ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το εισαγωγικό σημείωμα στην πρώτη σελίδα όπου ο Σύλλογος εξηγεί για ποιο λόγο επέλεξε την παλαιά ονομασία της Αγίας Βαρβάρας για την ονοματοδοσία της ηλεκτρονικής παρουσίας του, στις καλάίσθητες σελίδες του site (σχεδιασμένες σε φιλικό περιβάλλον το οποίο παραπέμπει ευθέως στην ατμόσφαιρα του χωριού, στην ιστορία της τοποθεσίας (με αναφορά στην πρώτη γραπτή μαρτυρία σχετικά με την πλάβαλη εμπλουτισμένη με τις πιο χαρακτηριστικές φωτογραφίες του χωριού. Στην ενότητα “Επαικαιρότητα” θα καταγράφονται όλες οι δραστηριότητες του Συλλόγου, αλλά και νέα από την περιοχή, ενώ στην ενότητα “Επικοινωνία δίνεται η δυνατότητα στους φίλους του Συλλόγου να επικοινωνήσουν με το Σύλλογο.

Από το Διοικητικό Συμβούλιο
Συλλόγου Αγίας Βαρβάρας Κόνιτσας

Πρόσωπο προς μίμηση

Μεγάλη είναι η απώλεια για την ενορία της Άνω Κόνιτσας, μετά από τον αιφνίδιο θάνατο του αγαπητού μας Νεωκόρου Ευθύμιου Τzáλλα.

Δεν λέω πως δε θα βρεθεί Νεωκόρος. Νεωκόρος θα βρεθεί, αλλά σαν τον Ευθύμιο Τzáλλα όχι. Κανείς μας δεν θα μπορεί να ξεχάσει το πρόσχαρο και χαμογελαστό πρόσωπό του. Ήταν αγαπητός όχι μόνο στην ενορία του, αλλά και από όλη την Κόνιτσα. Διακονούσε το ναό με μεγάλη υπομονή και μεράκι και ήθελε να είναι όλα στην εντέλεια.

Έστρεφε τα μάτια του στο Ιερό και σε όλο το εκκλησίασμα να δει μήπως κανείς χρειάζεται τη βοήθειά του. Θα μπορούσαμε να τον χαρακτηρίσουμε σαν το κατάλληλο πρόσωπο στην κατάλληλη θέση.

Ας ευχηθούμε όλοι μαζί όπως ο καλός μας Θεός να κατατάξει την ψυχή του “εν σκηναίς δικαίων” και να μας χαρίσει ένα Νεωκόρο ο οποίος θα ακολουθεί τα χνάρια του προκατόχου του.

Αιωνία σου η μνήμη αγαπητέ μας
Ευθύμιε.

Λουκάς Εζνεπίδης

τι της θάλασσας κρύβουν τα πλάτη
που τ' ασπρόχαιπο κύμα χτυπά"
(Μάτια πλάνα, σελ. 20)

"Κάποτε προκαλούσες τις κάλτσες μου
για την ακαλαισθησιά τους.
Κάποτε πλήγωνες τη γραβάτα μου
για το άσχημο χρώμα της.

.....
Τώρα οι κάλτσες μου έγιναν ασορτί με
τα ρούχα μου.
Τώρα η γραβάτα μου είναι ραφινάτη
και εξωραϊσμένη
Όμως ποτέ δεν ξαναμίλησες γι' αυτά
κι ούτε πια τα προσέχεις..."
(Κάποτε... τώρα, σελ. 52)

4. Η ΜΑΓΙΚΗ ΦΥΣΑΡΜΟΝΙΚΑ

Φρίξου Τζιόβα

Κάτω από τον τίτλο "Η μαγική φυσαρμόνικα" ο Φρίξος Τζιόβας μας δίνει μια σειρά παραμυθιών που με τη μια ή την άλλη τους μορφή ομορφαιναν τις ατέλειωτες χειμωνιάτικες βραδιές των παιδικών μας χρόνων, τότε που το ραδιόφωνο ήταν είδος που σπάζιζε και η τηλεόραση ανύπαρκτη. Τότε που η απέραντη αγάπη του παππού και της γιαγιάς για τα εγγονάκια τους τους έκανε να ξεχνούν την κούραση και τα προβλήματα της υγείας τους, αναλαμβάνοντας ρόλο οδηγού σε ονειρεμένα ταξίδια στο κόσμο του παραμυθιού.

Το παραμύθι ήταν και παραμένει ένας χώρος κάθαρσης και ασφάλειας για τις αθώες παιδικές ψυχές, γιατί μόνο εκεί η αιώνια διαπάλη ανάμεσα στο καλό και στο κακό καταλήγει πάντα σ' ανταμοιβή του πρώτου και τιμωρία του δευτέρου. Μόνον εκεί ο τίμιος Κοντορεβι-

θούλης νικάει κακούς γίγαντες και η καλοσύνη της κυρα-Καλής ανταμείβεται με πολλά φλουριά.

Ο Φρίξος Τζιόβας, δάσκαλος με όλη τη σημασία της λέξης, έχοντας ως αφετηρία θρύλους και παραδόσεις της Ηπείρου για ήρωες των παραμυθιών του διάλεξε παιδιά και ζώα, κάτι που τα κάνει πιο ενδιαφέροντα και ελκυστικά στα παιδιά.

Όπως σημειώνεται στο οπισθόφυλλο της έκδοσης, την οποία πραγματοποίησε η ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ:

"Η μαγική φυσαρμόνικα χωρίζεται σε πέντε σπονδυλωτές ιστορίες. Έχει γραφεί πριν 40 χρόνια για παιδιά ορεινού μονοθέσιου Σχολείου όπου υπηρετούσε δάσκαλος ο συγγραφέας. Σκοπός του ήταν να καλλιεργηθεί η ευαισθησία τους, να τους γνωρίσει πρότυπα θάρρους, πατριωτισμού, αλtruϊσμού, αυτοθυσίας, φιλίας, μετάνοιας και αυτό που θέλησε να μεταδώσει, μέσα από τις περιπέτειες τριών παιδιών, το έκανε παραμύθι.

Η αφήγηση, φορτισμένη από συγκινησιακά στοιχεία, θυμίζει - υπαινικτικά βέβαια - γνωρίσματα γεωγραφικά, πανίδας και μύθου του νομού Ιωαννίνων: Χαράδρα Βίκου, σπήλαιο και αεροδρόμιο Περάματος...".

Οι πέντε επιμέρους τίτλοι είναι:

1) Ιστορία με δράκους, 2) Η δύναμη της αγάπης, 3) Η κόλαση, 4) Για μια εικόνα, 5) Για τη λευτεριά.

"Η μαγική φυσαρμόνικα" μπορεί να αποτελέσει ένα καλό δωράκι για τα γενέθλια, την ονομαστική γιορτή ή τις διακοπές των παιδιών μας.

I.T.

πρόκειται να ασχοληθούν με σχετικές εκδόσεις.

Οι Χιονιάδες και όχι μόνον είναι βέβαιο πως θα στηρίξουν την προσπάθεια του Συλλόγου τους ώστε να δουν το φως της δημοσιότητας περισσότερα τεύχη.

Χιονιάδες, Πυρσόγιαννη και τα άλλα χωριά που συναποτελούν το δήμο Μαστοροχωρίων, διαθέτουν πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, η οποία μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία και τη βάση για μια νέα ανάπτυξη, έτσι ώστε το παρελθόν να μη μένει κλεισμένο στα μουσεία αλλά να βρει τη συνέχεια που του αρμόζει στο παρόν και το μέλλον.

Όπως επισημαίνει η Σ.Ε. στον πρόλογο του 4ου τεύχους “Η εμμονή μας στην πολιτιστική μας ταυτότητα δεν γίνεται με διάθεση εξιδανίκευσης του παρελθόντος, αλλά έχει σκοπό την ανάδειξη εκείνων των σημείων αναφοράς που μπορούν να σηματοδοτήσουν την πολιτιστική μας συνέχεια και να συμβάλουν στη διατήρηση των χωριών μας...”.

Η δημιουργία Μουσείου Αγιογράφων, που όπως φαίνεται αποτελεί βασικό στόχο του Συλλόγου, είναι μια πολύ σημαντική σκέψη που δεν πρέπει να μείνει στα χαρτιά.

Στη Συντακτική Επιτροπή ευχόμαστε κουράγιο και δύναμη να συνεχίσει με το ίδιο μεράκι την προσπάθεια που άρχισε.

Ι.Τ.3. ΛΑΧΤΑΡΕΣ ΑΛΑΡΓΙΝΕΣ

(Ποίηση του Π.Δ. Λαζαροπουλου)

Υστερα από τα “... Η Αντίσταση ανάμεσα στο χτες και στο Αύριο”, “Η Μεγάλη Γύρα” και “Η Πορφύρα του Δειλινού”, έρχεται ο Π. Λαζαρόπουλος

να μας αποκαλύψει και μια άλλη πλευρά του πολύπλευρου λογοτεχνικού του ταλέντου με την ποιητική του συλλογή “ΛΑΧΤΑΡΕΣ ΑΛΑΡΓΙΝΕΣ”.

Πρόκειται για 40 ποιήματα που γράφτηκαν μεταξύ 1951 και 1967 και πλημμυρίζουν από “αγάπη, πίκρα, πόθο και πάθος”.

Όπως ο ίδιος ο δημιουργός επισημαίνει στο εισαγωγικό του σημείωμα: “τούτα τα ποιήματα δε διεκδικούν δάφνες και διακρίσεις” “Πολλά από τα ποιήματα αυτά γράφτηκαν για τους φίλους. Εκείνη την εποχή η πρώτη επαφή προς το έτερο φύλο γινόταν με ραβασάκια... Τα ποιήματα στοίχισαν ... Ήταν μεγάλο πράγμα να γράψεις ποίημα στο κορίτσι σου... φυσικά έγγραφα -πιο πολύ- για τις δικές μου ανησυχίες, τους πόθους και τις λαχτάρες μου”.

Για πολλά χρόνια τα ποιήματα αυτά έμειναν κατακλωνιασμένα σε κάποιο συρτάρι. “Όμως, οι φίλοι πάντα με παρακινούσαν να τη συναρμολογήσω (την ποίηση) και να τη βγάλω από τη λησμονιά. Να θυμηθούμε όλοι μαζί τα νιάτα μας, την εποχή μας, τα περασμένα”.

Μια ιδέα για την ποίηση του Π. Λαζαρόπουλου μας δίνουν οι πιο κάτω στίχοι:

“Όχι μου ’πες κι εκτύπας το χέρι
με κακία πολλή κι απονιά,
κι ήσουν τότες εσύ καλοκαίρι
κι είχα εγώ τη βαριά χειμωνιά”.

“Έμπα μέσα στον κήπο της ψυχής μου
κόψε λουλούδια αγάπης άμετρα, πολλά,
λουλούδια που μου φύτεψ’ η μορφή σου
και τα’καμε η πνοή σου θαλερά”

(Στη γιορτή σου, σελ. 15)

“Τι λογίζεται τάχα το μάτι
συννεφιά ή ξαστεριά να μηνά;

νηση του ρόλου των δασών και της ορεινής υπαίθρου παλαιότερα και σήμερα, ιδίως στη ζωή των τοπικών κοινοτήτων, καθώς και η ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των Ελλήνων συνέδρων και είκοσι περίπου ξένων ειδικών, οι οποίοι συμμετείχαν στην εκδήλωση στο πλαίσιο της υλοποίησης ειδικού κοινοτικού ερευνητικού έργου με τίτλο "πολυλειτουργική χρήση των δασών και αγροτική ανάπτυξη", που εκτελείται παράλληλα σε εννέα ευρωπαϊκές χώρες.

• Με μεγάλες δυσκολίες πέρασε τους δρόμους του Διστράτου εκκαφέας που προορίζονταν για την κατασκευή υδροηλεκτρικού έργου. Δυστυχώς δε λύθηκε ακόμα το πρόβλημα στενότητας των δρόμων του χωριού.

Ευχαριστήριο

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Αγ. Κων/νου και Ελένης στην Κόνιτσα, ευχαριστούν την Ελένη Φλώρου και την Ειρήνη Μανουσιουδάκη για τη δωρεά Εκκλ. σκευών στο ναό.

• Στον αγαπητό γιό μας Λευτέρη που προήχθη στο βαθμό του Αστυνομικού Υπ/ντή, ευχόμαστε ολόψυχα υγεία, ευτυχία και σ' ανώτερα.

Οι γονείς του Γιώργος και Ζωίτσα Οικονόμου. Τα αδέρφια του Θεοφάνης και Δήμητρα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στο Μοναστήρι (Μόλιστα) όπως κάθε χρόνο στις 6 Αυγούστου θα γίνει και φέτος το πανηγύρι με το μουσικό συγκρότημα του Μιχάλη Πανουσάκου.

Σας περιμένουμε.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΩΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

Στις 4/1/01 στην Αθήνα ο Μανώλης Μαθιός και η Μαρία Κ. Μπούσμπουλα απόκτησαν αγοράκι.

• Στις /6 απόκτησαν αγοράκι στην Κόνιτσα ο

Αρραβώνες:

Στις 9/6 έγιναν στα Γιάννινα οι αρραβώνες του Παναγιώτη Πάντου και της Ελένης Καντζέλη.

Γάμοι:

Στις 19/5 έγιναν στα Γιάννινα οι γάμοι του Πρόδρομου Γαϊτανίδη και της Λαμπρινής Μήτση.

• Στις 9/6 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Παύλου Πούλιου και της Αλεξίας Λάμπρου.

• Στις 2/6 έγιναν οι γάμοι του Γιώργου Βλάχου και της Μάνθας Αγγέλη.

Βαπτίσεις:

Ο Δημήτριος και η Αμαλία Γαϊτανίδη βάπτισαν στην Κόνιτσα το αγοράκι τους. Όνομα: Αντώνιος.

• Ο Κώστας Ν. Κίσιος και η σύζυγός του Ελένη βάπτισαν στην Κόνιτσα την κορούλα τους στις 20/5 Όνομα Νικολέττα.

• Στην Πηγή ο Ανδρέας Αθανασίου βάπτισε το κοριτσάκι του στις 17/6. Όνομα Παναγιώτα.

• Στις 16/6 ο Χρήστος Παπαχρήστος και η Αντωνία Γκρέκου βάπτισαν στο Μοναστήρι της Παναγίας στην Ευρυτανία την κορούλα τους. Όνομα Ευγενία.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Πολύς κόσμος κινήθηκε στην επαρχία μας την ημέρα της Πρωτομαγιάς. Ο Βοϊδομάτης και το Μπουραζάνι, όπως κάθε χρόνο, συγκέντρωσαν τους περισσότερους εκδρομείς.

- Στις 5/5 το χορευτικό και Μέλη του Συλλόγου Ηπειρωτών Βύρωνα Αθηνών επισκέφτηκε την Κόνιτσα και το βράδυ χόρεψε στη Μολυβδοσκεπάστη.

- Ημερίδα Οδοδιατρικής πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχειακό μέγαρο της Κόνιτσας στις 5/5.

- Την Κυριακή 6/5 αρκετά μέλη της Ένωσης Κονιτσιωτών Ιωαννίνων επισκέφτηκαν το χωριό Μοναστήρι όπου παρακολούθησαν τη λειτουργία και συνέφαγαν με τους μόνιμους κατοίκους του χωριού το μεσημέρι.

Τέτοιες επισκέψεις είναι καλές και αναζωογονούν τα χωριά μας έστω κατά διαστήματα. Αφού έκανε την αρχή η Ένωση, ας επαναλάβει το ίδιο και σ' άλλα χωριά μας.

- Οκταμελής ομάδα του Ορειβ. Συλλόγου Κόνιτσας πραγματοποίησαν στις 6/5 ανάβαση στο βουνό Κασσιδιάρη και επιστρέφοντας επισκέφτηκαν το Θεογέφυρο (φυσικό γεφύρι στον Καλαμά).

- Στις 13/5 επισκέφτηκε την Κόνιτσα ο Νομάρχης κ. Ζαρμπαλάς και είχε επαφές με το Δήμαρχο κ. Χατζνεφραιμίδη και με φορείς του τόπου.

- Ανάβαση στην ιστορική Γκραμπάλα πραγματοποίησαν μέλη του Ορειβ. Συλλόγου Κόνιτσας.

- Στις 21/5 γιόρτασε η Καλλιθέα με το καθιερωμένο πανηγύρι.

- Στις 19/5 πραγματοποιήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννίνων συναυλία παραδοσιακής μουσικής

“Ηπειρος και Θράκη - η Άνοιξη και ο Έρωτας”.

Συμμετείχαν οργανοπαίκτες και τραγουδιστές, γνωστοί στο Πανελλήνιο καθώς και χορωδίες από διάφορα μέρη. Στην εκδήλωση συμμετείχε και η Χορωδία παραδοσιακών τραγουδιών του Πνευμ. Κέντρου Δήμου Κόνιτσας.

- Στις 20/5 Ορειβ. Σύλλογος Κόνιτσας πραγματοποίησε ανάβαση στο Ροϊδοβούνι.

- Την Κόνιτσα επισκέφτηκε ο Δήμαρχος Λεσκοβικίου και είχε συνάντηση με το Δήμαρχο Κόνιτσας με τον οποίο είχε συνάντηση και ανταλλαγή απόψεων για την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ των δύο πόλεων.

- Στις 24/5 (Ανάληψη) οι Κονιτσιώτες γιόρτασαν όπως κάθε χρόνο με την καθιερωμένη βόλτα ως τη γέφυρα Αώου.

- Στις 9/6 πραγματοποιήθηκε από το Εθν. Ίδρυμα Αγροτ. Έρευνας Ιωαννίνων ημερίδα στο συνεδριακό Κέντρο του Δήμου Κόνιτσας με θέμα:

“Τα δάση και η ορεινή ύπαιθρος στη ζωή των τοπικών κοινοτήτων”.

Ημερίδα - συζήτηση με θέμα “Τα δάση και η ορεινή ύπαιθρος στη ζωή των τοπικών Κοινοτήτων” πραγματοποιήθηκε στις 9/9 στο Συνεδριακό Κέντρο του Δήμο Κόνιτσας. Η ημερίδα οργανώθηκε από το ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε - Σταθμό Γεωργ. Έρευνας Ιωαννίνων και το Δήμο Κόνιτσας.

Σκοπός της ημερίδας, ήταν η διερεύ-

• Στη μνήμη της μητέρας του ο Παύλος Μάντζιος από την Ηλιόρραχη προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000 δρχ.

• Ο Κώστας Α. Πάντος από την Ηλιόρραχη, στη μνήμη της μητέρας του, προσφέρει στο περιοδικό μας 5.000 δρχ.

• Η Ελένη Παντελή - Κίτσιου προσφέρει στο περιοδικό μας 5.000 δρχ. στη μνήμη της μητέρας της Παναγιώτας.

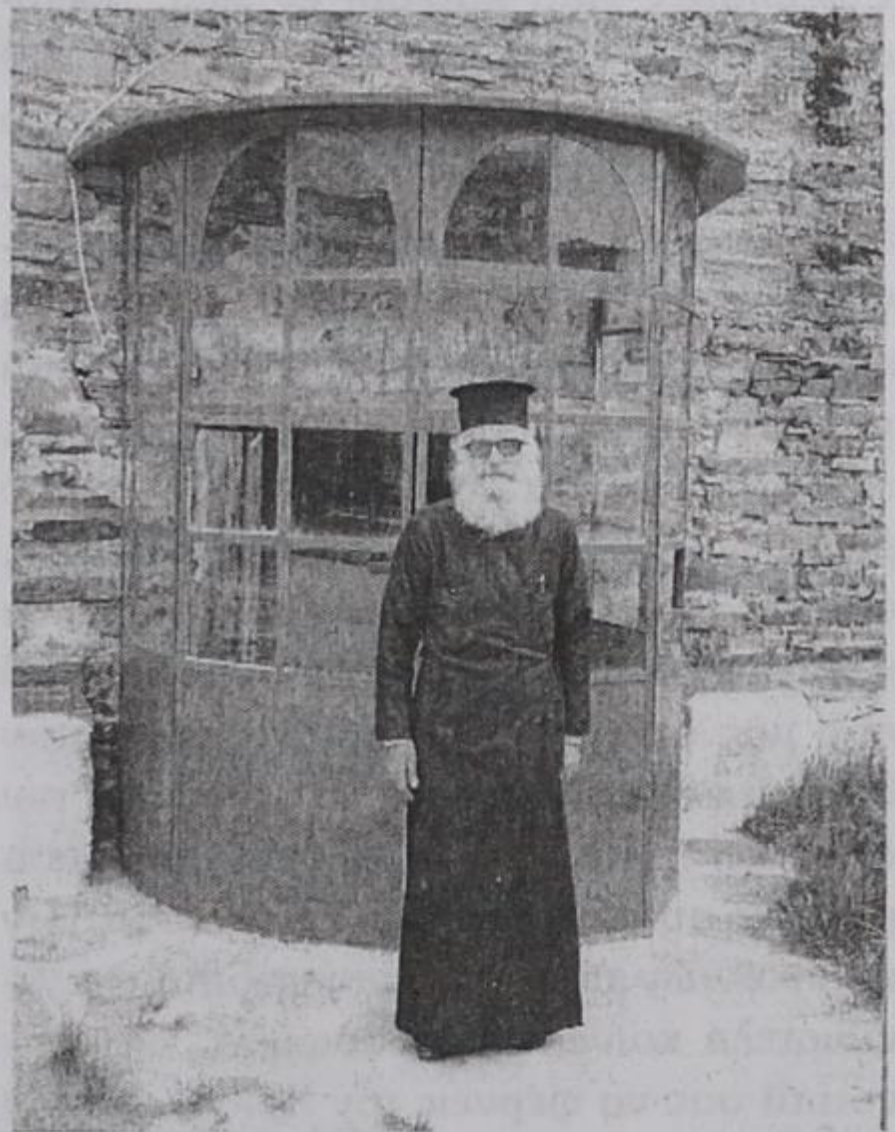
• Στη μνήμη της γιαγιάς τους Αλεξάνδρας Κληματά που πέθανε στα Γιάννινα το Μάη του 1996 και στη μνήμη του παππού τους που πέθανε στις 20/10/98, τα δισέγγονα τους Μαρή-Αννελία και Μαξιμίλα, προσφέρουν στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" 5.000 δρχ.

• Η Φαίδρα Μήτσικα στη μνήμη του συζύγου της Νεοπόλεμου, 4 χρόνια μετά το θάνατό του προσφέρει στο περιοδικό μας 5.000 δρχ.

**ΣΤΟΝ ΕΚΔΗΜΗΣΑΝΤΑ ΙΕΡΕΑ
ΤΗΣ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΗΣ
π. ΧΑΡΑΛ. ΝΑΚΟ
ΕΞΟΔΙΟΣ ΛΟΓΟΣ**

Στις 19 Ιουνίου 2001, ημέρα Τρίτη στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Δουρούτης, απεβίωσε σε ηλικία 87 ετών ο Ιερέας Χαράλαμπος Νάκος του Ιωάννη, καταγόμενος από τη Μολυβδοσκεπάστη Κόνιτσας.

Η κηδεία του έγινε την επομένη, 20-6-

2001 και η εξόδιος ακολουθία εψάλη στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων του Χωριού, παρουσία όλου σχεδόν του Ιερατείου της Επαρχίας Κόνιτσας.

Τον εκδημήσαντα σεβάσμιο Ιερέα, αποχαιρέτισαν εκ μέρους του Χωριού ο κύριος Απόστολος Τσίπης και η αδελφότητα και ο Σύλλογος του Χωριού με ανάλογα ψηφίσματα.

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος του Χωριού, για να τιμήσει τη μνήμη του, ματαίωσε όλες τις εκδηλώσεις του Πανηγυριού των Αγίων Αποστόλων στις 29-30 Ιουνίου.

ΕΞΟΔΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Πανοσιολογιότατοι, αιδεσιμότατοι
Ευσεβές εκκλησίασμα,

Τον ευλογούντα και αγιάζοντα ημάς επί σαράντα και πλέον έτη, πατέρα Χαράλαμπο, κοιμηθέντα εν Κυρίω, με θλίψη και πόνο συγγενείς τε και φίλοι αποχωριζόμεθα. Και όμως στον πατέρα Χαράλαμπο, τον κατά Χριστό ζήσαντα και αναχωρήσαντα από τα πρόσκαιρα στα αιώνια, δεν πρέπει δάκρυα και ολοδυρμοί. Ευχαριστίες και προσευχές πρέπει.

Θάνατοι:

Ο Αναστάσιος Τάτσης στο Αηδονοχώρι ετών 45 στις 29/4.

• Στις 29/4 η Ερμηνεία Νίνη ετών 81 στην Μολυβδοσκεπάστη.

• Στις 8/5 στην Κόνιτσα ο Απόστολος Τζώτζης ετών 80.

• Στις 16/5 η Ελένη Γιάγκου, ετών 64 στο Αηδονοχώρι.

• Στις 18/5 στην Πουρνιά ο Ιωάννης Χρησιτίδης ετών 49.

• Στις 22/5 η Πολυξένη Βαζούκη ετών 81 στον Πύργο Στρατίσιανης.

• Στις 27/6 στην Πουρνιά ο Αλέξανδρος Αθανασίου ετών 78.

• Στο Βοϊδομάτη πέθανε ξαφνικά ο γνωστός ιδιοκτήτης του εξοχικού κέντρου Γιώργος Σουρλούκας ετών 50.

• Στις 29/5 η Ευανθία Παναγιωτίδη ετών 90 στον Αμάραντο.

• Στις 31/5 η Δημητρούλα Μάντζιου ετών 79 στην Ηλιόρραχη.

• Στην Κόνιτσα ο Ευθύμιος Τζιάλλας ετών 65 στις 4/6.

• Στις 8/6 ο Μιχάλης Γιαννόπουλος ετών 71 στην Κλειδωνιά.

• Στο Αηδονοχώρι ο Ιωάννης Γιαγκος, ετών 73.

• Στο Μοναστήρι ο Κωνσταντίνος Μακάριος ετών 86, στις 17/6.

• Στις 19/6 ο ιερέας Χαράλαμπος Νάκος ετών 85.

• Στις 30/6 η Αλίκη Χατζημελετίου ετών 64 στην Κόνιτσα.

• Στις 5/5/ πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό της Λαγκάδα, η Πολυξένη Δ. Νάτση ετών 87.

• Ο κ. Μιχ. Θ. Μηλίγκος, στη μνήμη του μακαριστού Ιερέα Σπυρίδωνα Ράγγα, πρόσφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000 δρχ.

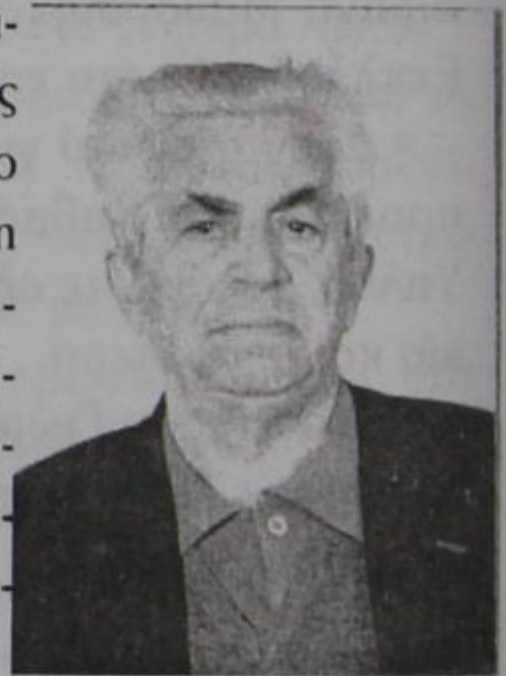
• Στη μνήμη του συζύγου της, του αλησμόνητου Τάσου, η κ. Χρυσάνθη Ευθυμίου προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000 δρχ. και 10.000 δρχ. στο Γηροκομείο Κόνιτσας.

• Στη μνήμη της μητέρας της (πρεσβυτέρας), Ιουλίας Δάλλα, από το Ελεύθερο, η κ. Μαρία Λύρα προσφέρει στο περιοδικό μας το ποσό των 10.000 δρχ.

• Ο Δημήτριος Σκαλωμένος από την Αγ. Παρασκευή προσφέρει στο περιοδικό μας δέκα χιλ. δραχμές στη μνήμη του αξέχαστου φίλου του Οδυσσέα Ανδρέου.

• Δέκα χιλ. δραχμές προσφέρει στο εκκλησιαστικό Γηροκομείο Κόνιτσας ο Παναγιώτης Τζουμέρκας.

• Στις 8/5/01 απεβίωσε στην Κόνιτσα ο Απόστολος Τζώτζης. Με το τσαγκάρικο, σ' όλη του τη ζωή, μεγάλωσε την οικογένειά του και καταξιώθηκε στην Κοινωνία της Κόνιτσας.

Στη μνήμη του, τα παιδιά και η σύζυγός του, προσφέρουν στο Γηροκομείο Κόνιτσας 12.000 δρχ. και στο περιοδικό "ΚΟΝΙΤΣΑ" 10.000 δρχ.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Κουρούτη Άννα Αυστραλία Δολ.	60	Ζδράβος Χαρ. Αθήνα	2.000
Ζώτος Κων/νος Αυστραλία Δολ.	100	Δάφνης Ιωάννης Αθήνα	5.000
		Πολίτης Αγαθ. Αθήνα	2.000
	Δρχ.	Σπανού Μαρία Αθήνα	10.000
Βλάχος Απόλλων Κάιρο	5.000	Οικονόμου Όλγα Αθήνα	5.000
Σπύρου Βασ. Γερμανία	5.000	Κιτσαντώνης Ιωαν. Αθήνα	5.000
Σπύρου Γεώργ. Γερμανία	10.000	Μαρούτσος Γεωργ. Αθήνα	10.000
Πάντος Κώστας Γερμανία	30.000	Παπανώτη Μαρία Αθήνα	5.000
Βακόλας Αποστ. U.S.A.	7.000	Κυπαρίσση Μαρίνα Αθήνα	4.000
Στεφανή Κατερίνα Γερμανία	7.500	Στέρτσου Ανθούλα Αθήνα	2.000
Γκότζος Βασ. Ελβετία	21.000	Γιούσιου Άννα Αθήνα	10.000
Κατσιμπαρης Ιωαν. Γερμανία	16.000	Κίτσιος Κ. Δημ. Αθήνα	5.000
Καρτζής Ανδρέας Γερμανία Μάρκα	80	Χατζή Ευαγγελία Αθήνα	2.500
Παπαχρήστου Επ. Αθήνα	5.000	Βλάχος Βασ. Αθήνα	6.000
Ανδρεάδης Χρ. Αθήνα	2.000	Κατσιμπαρης Γεωργ. Αθήνα	4.000
Κυρίσης Σωτ. Αθήνα	3.000	Πίσπας Ηλίας Δραπετσώνα	2.000
Κουλούρης Νικ. Αθήνα	10.000	Μικρογιαννάκη Β. Πειραιάς	2.000
Κολοκοτρώνη Αναστ. Αθήνα	6.000	Αράπογλου Ελευθ. Πειραιάς	2.000
Νατσιοπούλου Ευρ. Αθήνα	6.000	Τρυφωνίδα Άννα Πειραιάς	6.000
Φασούλης Στεφ. Αθήνα	4.000	Κόντος Ευάγγ. Πηγή	4.000
Ζωγράφος Κων. Αθήνα	8.000	Τσάγκας Βασ. Πλαγιά	2.000
Νίνης Παναγ. Αθήνα	5.000	Νικολάου Σωτ. Καβάσιλα	3.000
Τσούκας Χαραλ. Αθήνα	10.000	Βάρνας Στεργ. Αρματα	2.000
Γκιώκας Γεώργ. Αθήνα	5.000	Συργιάννης Νικ. Δίστρατο	5.000
Βαρδάκης Θεοφ. Αθήνα	4.000	Πίκης Ευθύμ. Δίστρατο	2.000
Μπαλτογιάννη Ευγ. Αθήνα	2.500	Παρασκευάς Αντ. Μάζι	2.000
Βλαχοπούλου Γεωργία Αθήνα	2.000	Ντίνος Λάμπρος Καλλιθέα	2.000
Κίτσιου Γεωργία Αθήνα	2.000	Παπαχαρίση Όλγα Νικάνορας	3.000
Παγουρτζής Παναγ. Αθήνα	3.000	Παπασπύρου Φωτεινή Αετόπετρα	6.000
Μανώλης Θωμάς Αθήνα	5.000	Βουρδούκας Ευθ. Πηγή	2.000
Στέρτσος Ναπ. Αθήνα	5.000	Τζιάτζιος Αποστ. Μολυβδοσκεπάστη	3.000
Νόκος Παναγ. Αθήνα	5.000	Μπλιάγκας Ιωαν. Πηγή	2.000
Ραπακούσιος Αθαν. Αθήνα	5.000	Πορέτσης Μηνάς Εξοχή	3.000
Κώστας Ανδρέας	2.000	Τούσιας Θεοδ. Καμάρες	3.000

Ευχαριστίες γιατί κατέστη εν ζωή, πρωτίστως, άξιος λειτουργός των μυστηρίων της εκκλησίας και του ιερού και υψίστου σκοπού της. Άξιος διακονητής των Μολυβδοσκεπαστινών. Άξιος και καλός οικογενειάρχης. Ναι πατέρα Χαράλαμπε, όλοι εμείς εδώ που είμεθα συγκεντρωμένοι και προσκυνούμε το σεπτόν σκύνωμά σου, ευχαριστούμε και δοξάζουμε το Θεό που μας αξίωσε τόσα χρόνια να μας ευλογείς, να μας διακονείς, να μας νουθετείς, να μας εκκλησιάζεις. Ευχαριστούμε το Θεό που μας αξίωσε της ιεροσύνης σου, που διεκρίθη δια την αγνότητα της ψυχής, την φλογερή πίστη, τον ζήλο, την αφοσίωση και την αυταπάρνηση στην άσκηση των καθηκόντων σου, την ενσυνείδητη και ανιδιοτελή κοινωνική προσφορά, την ικανότητά σου να φέρνεις τον Χριστό και την πίστη στις καρδιές των ανθρώπων σε όλες τις εκφάνσεις και δράσεις της κοινωνικής τους ζωής.

Όλοι μας σε ζήσαμε και σε γνωρίσαμε ως των πτωχών υπερασπιστή, των ασθενών παρηγορητή και του τόπου σου υπηρέτη και στρατιώτη. Όλοι μας θαυμάζαμε την υπομονή σου, την ευλάβεια, την πραότητα και την προσήλωσή σου στα εκκλησιαστικά θέσμια.

Όλοι μας νοσταλγικά ενθυμούμεθα την αφοσίωση και την προσφορά σου στην Παναγία μας την Πωγωνιάτισσα, την Μολυβδοσκεπαστινή. Τότε που η Ιερά Μονή τη διακονία σου γινότανε ιλαρός δότης πτωχών και απόρων. Τότε που η Μονή εξέπεμπε φως πνευματικό και λόγω και έργω φρόντιζες να καταστήσεις την Παναγία μας φύλακα των ψυχών μας και καθοδηγήτρια της ζωής μας. Τότε που λαός

και κλήρος σε μια θεϊκή συνεύρεση και αρμονία συλλειτουργούσαν και υμνούσαν την Παναγία. Τότε που λαός και κλήρος γίνονταν συνεχιστές και φύλακες των ιερών εκκλησιαστικών και λαϊκών παραδόσεων του τόπου μας.

Για όλα αυτά, όλοι μας θα νοσταλγούμε τον ιεροπρεπή, ευλαβή, σεβάσμιο και ιλαρό ρασοφόρο πατέρα Χαράλαμπε. Για όλα αυτά ευχαριστούμε το Θεό και Κύριο. Για όλα αυτά, τα παιδιά σου, τα εγγόνια σου και όλοι εμείς είμεθα περήφανοι. Για όλα αυτά δεν σου πρόπον δάκρυα αλλά μόνο ευχαριστίες.

Πατέρα Χαράλαμπε

Είμεθα βέβαιοι ότι ο πολυεύσπλαχνος και πολυέλαιος Κύριος θα σε αξιώσει του Παραδείσου του και θα σε κατατάξει εν σκηνές δικαίων και εν γη πραέων.

Είμεθα βέβαιοι ότι τώρα θα αξιωθείς να βλέπεις την Παναγία μας "όχι δι'εσόπτρου και εν αινίγματι", αλλά πρόσωπο προς πρόσωπο.

Θερμώς σε παρακαλούμε, Πατέρα Χαράλαμπε, τώρα που θα ομιλείς στην Παναγία μας αιωνίως και αενάως, να εύχεσαι και προσεύχεσαι προς τη μεγαλοσύνη της για όλους εμάς, να μας στηρίζει και να καθοδηγεί στο δρόμο του Κυρίου, ώστε να αξιωθούμε και εμείς του αφθάρτου Νυμφώνος.

Σεβάσμιε γέροντα
πατέρα Χαράλαμπε
αιωνία η μνήμη σου.

Απόστολος Κ. Τσίπης

Μολυβδοσκεπάστη 20-6-2001.

ΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ
ΕΠΙΣΤ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΣ ΤΟΥ "ΥΓΕΙΑ"

ΔΙΟ: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 - 151 24 ΜΑΡΟΥΣΙ ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 61 22 823
ΦΛΟΙΑΣ 23 - 151 25 ΜΑΡΟΥΣΙ ΤΗΛ. "ΥΓΕΙΑ" 68 27 940
ΔΕΥΤ. - ΤΕΤ. - ΠΕΜΤ. 6-8 Μ.Μ. ΤΗΛ. ΑΝΑΓΚΗΣ 36 47 021
ΑΝΤΕΒΟΥ ΟΙΚΙΑ - FAX 61 22 908
ΤΗΛ. ΚΙΝ. 091 392 273

ΝΤΑΣΤΑΜΑΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΗΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΕΡΙΑ - ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΕΣ ΛΑΜΠΑΔΕΣ
ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΤΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ

ΔΙΣΤΡΑΤΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ☎ Καταστ. 0655 24573
Κινητό: 0932 076202 - Οικίας 0651 70282

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ

Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8 ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΤΗΛ: ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39817
ΤΗΛ: ΣΠΙΤΙΟΥ 70153

Δέχεται καθημερινά με ραντεβού
Πρωί 9.30-12. - Απόγευμα 5.00 - 9.30 και
Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ.

Ενοικιαζόμενα δωμάτια με ατομικά
μπάνια και με ιδιωτικό πάρκιν

• Παραδοσιακό Στυλ

ΧΟΥΣΟΣ ΚΩΝ)ΝΟΣ

Τηλ. (0655) 23 2 88 Κόνιτσα

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΛΙΝΤΕΡΗΣ

ΧΟΥΡΓΟΣ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ
Τ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ

ST. MARIEN HOSPITAL - BORKEN ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΕΣΟΓΕΙΩΝ 421 Α
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
049
18 02

ΠΡΩΪ
"ΥΓΕΙΑ" ΤΗΛ. 68 27 940
ΟΙΚΙΑ : ΤΗΛ. 66 45 647

ΚΟΝΙΤΣΑ
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΙΟΤΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - ΓΡΑΔΑΡ - ΟΞΥΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΙΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 51 38315

ΕΠΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ♦ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ♦ ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΑ

Λάμπας Μάκης
Λογιστής

Παλιμμένου 2 501 00 ΚΟΖΑΝΗ - Τηλ. (0461) 41414, Τηλ./FAX (0461) 22372

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

ROOMS FOR RENT

(500 μ. από την είσοδο στην πόλη)
Με θέρμανση, μπάνιο κλπ.

ΘΩΜΑΣ ΝΙΤΣΑΣ

Τηλ. 22065